

ΠΑΡΟΜΟΣ
ΤΕΧΟΣ
ΣΑΧ. ΓΡΑΜΜΕΣ
ΚΩΠΗ
ΕΡΧΟΜΕΝΟΥ

ΕΛΓΑ
ΕΛΛΗΝΙΚΟ
ΛΟΓΟΤΥΠΟ

ΚΩΔ. ΕΝΤΥΠΟΥ: 6427

Ο ΦΑΡΟΣ ΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗΣ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΙΤΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ
Οκτώβριος - Νοέμβριος - Δεκέμβριος 2016
Τεύχος 610

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Στόχος όλων μας είναι να ενημερώνουμε και να εμπλουτίζουμε τις γνώσεις μας γύρω από το παρελθόν και το σύγχρονο πολιτιστικό γίγνεσθαι της Αλεξανδρούπολης αλλά και της ευρύτερης περιοχής.

“Ο ΦΑΡΟΣ ΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗΣ” επιζητεί τις συνεργασίες των αναγνώστων και τις θεωρεί απαραίτητες και χρήσιμες. Όλα τα αποστελλόμενα κείμενα λοιπόν πρέπει να αναφέρονται σ’ αυτά τα γεγονότα και κυρίως στο ιστορικό και ανεξερεύνητο παρελθόν της Αλεξανδρούπολης. Οι φίλοι αναγνώστες θα πρέπει να αποφεύγουν τις αναφορές σε περιστατικά και βιώματα καθαρά προσωπικά, εκτός εάν αυτά εγγίζουν γεγονότα και καταστάσεις γενικού πολιτιστικού ενδιαφέροντος.

Η Σ.Ε. θα έχει την ευχέρεια να επιλέγει την αποστελλόμενη ύλη και να κρίνει με αμερόληπτη διακριτικότητα ποια θα είναι κατάλληλα για δημοσίευση. Παρακαλούνται οι αναγνώστες που στέλνουν εργασίες προς δημοσίευση να επισυνάψουν φωτογραφικό υλικό με σχετικές λεζάντες. Οι φωτογραφίες να είναι φωτογραφικά αντίγραφα και όχι φωτοτυπίες. Φωτογραφίες και κείμενα δεν επιστρέφονται. Οι συνεργασίες παρακαλούμε να αποστέλλονται στην εξής διεύθυνση: **Παναγιώτης Τσιακίρης, Επτανήσου 7 - 153 41 Αγία Παρασκευή Αττικής.**

Όσοι ενδιαφέρονται να ενημερώνουν τους αναγνώστες του περιοδικού για εκδόσεις βιβλίων ή περιοδικών τους παρακαλούμε να αποστέλλουν αντίτυπο στη διεύθυνση: **Αλεξάνδρα Μποτονάκη, Θεμιστοκλέους 33, Τ.Κ. 154 51 Νέο Ψυχικό - Αθήνα, τηλ.: 210 6723649, fax: 210 6753216.**

Επειδή πιστεύουμε ότι διακαής πόθος όλων μας είναι η έκδοση του παρόντος περιοδικού να διαρκέσει πολλά χρόνια και σταδιακά να επιτυγχάνεται η βελτίωσή του με αύξηση σελίδων και προσθήκη χρωμάτων, παρακαλούμε να συμβάλετε στην προσπάθειά μας με οικονομική ενίσχυση. Μπορείτε λοιπόν να ενισχύσετε οικονομικά την έκδοση του περιοδικού με δύο τρόπους: α) Ως δωρεά ή χορηγία, β) Ως προσφορά για κοινωνικούς λόγους.

Και στις δύο περιπτώσεις μπορείτε να καταθέσετε το ανάλογο ποσόν στον λογαριασμό μας:

0026-0251-56-0100338892 στην ΤΡΑΠΕΖΑ EFG EUROBANK - ERGASIAS, αναγγέλλοντας τηλεφωνικώς την κατάθεση στο τηλέφωνο **210 600 48 55** ή να στείλετε ταχυδρομική επιταγή στο όνομα του ταμιά **Παναγιώτη Τσιακίρη, Επτανήσου 7 - 153 41 Αγία Παρασκευή Αττικής** και όχι στον τίτλο του περιοδικού. Η αναγραφή ως δικαιούχου του τίτλου “Ο Φάρος της Αλεξανδρούπολης” καθιστά πολύ δύσκολη την είσπραξη, διότι το περιοδικό δεν είναι νομικό πρόσωπο.

Για τους αποδέκτες του εξωτερικού ο αριθ. λογ/σμού είναι: **GR5702602510000560100338892**

BIC: EFG BGRAAXXX

Ο ΦΑΡΟΣ ΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗΣ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΤΕΥΧΟΣ 60

**ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ - ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ
2016**

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ: Πολιτιστικός και Ψυχαγωγικός
Σύλλογος Αλεξανδρουπολιτών Αττικής.
Συγγρού 137 & Αιγαίου Τ.Κ. 171 21 Νέα Σμύρνη
5ος όροφος, Τηλ. 210 3215354

ΕΚΔΟΤΗΣ: **Παν. Παρασκευόπουλος** Πρόεδρος
Ομηρίδου 82-84
185 37 Πειραιάς
Τηλ. 210 4181762

Υπεύθυνος κατά νόμον:

Παν. Παρασκευόπουλος Πρόεδρος Συλλόγου

Επιμέλεια ύλης: Αλεξάνδρα Μποτονάκη

Τηλ. 210 6723649 Fax: 210 6753216

Το κύριο άρθρο και όσα κείμενα είναι

ανυπόγραφα απηχούν τις απόψεις της Σ.Ε.

Τα ενυπόγραφα άρθρα εκφράζουν τις απόψεις
του συγγραφέα.

Τιμή τεύχους 0,01 €

Κωδικός 6427

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΕΚΤΥΠΩΣΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ
STILVOPRESS

Β. Μπουζάλας - Κ. Ζουγανέλης Ο.Ε.

Τηλ./Fax: 210 9734630

e-mail: omilosalphaomega@gmail.com

Τη Συντακτική Επιτροπή αποτελούν το Δ.Σ. του Συλλόγου:

Παρασκευόπουλος Παναγιώτης, Γεωργίου Γρηγόρης,

Κοντογιώργης Απόστολος, Κουκουρικού-Ραχούλη

Στρατούλα, Τσιακίρης Παναγιώτης,

Καραμανίδου-Μίχου Γεωργία, Μποτονάκη

Αλεξάνδρα, Γεωργιάδης Αντώνης, Δαΐδου Υβόννη.

Διορθώσεις: Ελευθερία Δαουλιτζή-Μανή,

Αλεξάνδρα Μποτονάκη και Κράτης Ποιμενίδης

Εξώφυλλο: Οι ελιές, από τον φωτογραφικό φακό
της Μαρίας Μποτσιβάλη

Οπισθόφυλλο: Εικόνες από τη χιονισμένη
Αλεξανδρούπολη με το “μάτι”
του Θόδωρου Ορδουμποζάνη

Καλλιτεχνική Σύθεση: Απόστολος Μπουζάλας

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	σελ.
Μαρία Γκούπη: Δεκέμβριος, μήνας γιορτής και μνήμης.....	4
Ρούλα Δαουλτζή-Μανή: Μνημόσυνο για τα 120 χρόνια από τον θάνατο του Θρακιώτη λογοτέχνη Γεώργιου Βιζυνοπού.....	6
Ζαφείρης Αλεξιάδης: Τα βιβλιοπωλεία της πόλης μας	9
Ευάγγελος Ντομπρούδης, Λεμονιά Παπαδαμάκη, Βασιλική Τσεσεμελί-Ξανθοπούλου: Χριστόφορος Παπαδόπουλος	11
Ιωάννης Δαΐδης: Η ιστορία του Ανδρέα Δαΐδη, του μακροβιότερου φωτογράφου της Αλεξανδρούπολης	16
ΕΠΕΤΕΙΑΚΑ Παναγιώτης Τσιακίρης, Αλεξάνδρα Μποτονάκη: Ντοκουμέντα από το αλβανικό μέτωπο - χειμώνας 1940-41	20
Μαρία Μποτσιβάλη: Ο ελαιώνας της Μάκρης: Το δένδρο και η ποικιλία (ΜΕΡΟΣ Β')	22
Ευφροσύνη Θωμά: Τριήμερη εκδρομή στην αρχαία Μεσσήνη - Καλαμάτα - Μυστρά - Σπάρτη - Οίτιλο - Αρεόπολη - Γερολιμένα - Γύθειο - Γεράκι - Μονεμβασιά... ..	24
Θεόδωρος Ορδουμποζάνης: Εγκαινιάστηκε από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας το Ινστιτούτο Θρακικών Ερευνών	27
Γιώργος Ταμουρίδης: Εκδήλωση 4ης Δεκεμβρίου 2016 ..	29
Θεοδώρα Κοτσώνη: Τα φεινά Χριστούγεννα στην Αλεξανδρούπολη	30
Αγνή Καραγιάννη: Ημερίδα «Οίνος και Θράκη» στο Ιστορικό Μουσείο	31
Γρηγόρης Γεωργίου: Ευχετήριες κάρτες	33
Στρατούλα Κουκουρικού: Συνταγές	34
Γιώργος Ψύλλας: Η πολυθρόνα	35
ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ ΓΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ	36
ΔΩΡΕΕΣ ΚΑΙ ΧΟΡΗΓΙΕΣ	36
Θεόδωρος Ορδουμποζάνης: Η ναυτοσύνη της Αλεξανδρούπολης (ΜΕΡΟΣ Α')	37
ΣΤΗΛΗ ΒΙΒΛΙΩΝ Αλεξάνδρα Μποτονάκη	39
Γιώργος Χατζηανδρέου: Πατριδογραφία (ΜΕΡΟΣ Γ')	40
Ελισάβετ Χατζησταυρακίδου: Η Απολλωνιάδα και η ιστορία της	42
ΚΑΤΑΧΩΡΗΣΕΙΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΙΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ... ..	45
ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ - Παναγιώτης Τσιακίρης: Προπολεμικές φωτογραφίες (αρχείο οικογ. Ορδουμποζάνη)	46
Υβόννη Δαΐδου: Επιλογές από τον Τύπο της Αλεξανδρούπολης	48
ΚΑΤΑΧΩΡΗΣΕΙΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΙΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ... ..	50
Σκίτσα: Γρηγόρης Γεωργίου Γιώργος Χατζηανδρέου	

Αγαπητοί συμπολίτες και συμπολίτισσες
Αγαπητοί φίλοι και φίλες

Χρόνια πολλά! Καλή χρονιά!

Δεν κρύβουμε την ικανοποίησή μας ότι το περιοδικό μας "Ο Φάρος της Αλεξανδρούπολης", με το εξηκοστό τεύχος που κρατάτε στα χέρια σας, συμπλήρωσε αισίως 15 χρόνια ζωής και μια γόνιμη και παραγωγική δραστηριότητα. Πρέπει να είμαστε όλοι υπερήφανοι γι' αυτό: το Δ.Σ., οι υπεύθυνοι για τη σύνταξη και τις διορθώσεις, οι συγγραφείς των κειμένων και φυσικά όλοι όσοι βοηθούν οικονομικά την έκδοσή του.

Και θα το επαναλάβω: Συνεχίζουμε... με την ίδια πίστη και αισιοδοξία, θεωρώντας ότι το περιοδικό μας αποτελεί τον συνδυαστικό κρίκο των Αλεξανδρουπολιτών που κατοικούν στην αγαπημένη μας πόλη και αυτών που διαμένουν στο λεκανοπέδιο της Αττικής καθώς επίσης και σε διάφορες πόλεις της Ελλάδας και του εξωτερικού.

Στις 18, 19 και 20 Νοεμβρίου πραγματοποιήσαμε τριήμερη εκδρομή επισκεπτόμενοι την Αρχαία Μεσσήνη, Καλαμάτα, Μυστρά, Σπάρτη, Οίτιλο, Αρεόπολη, Γερολιμένα, Γύθειο, Γεράκι και Μονεμβασιά. Η εκδρομή στέφθηκε με επιτυχία και θεωρούμε ότι τα μέλη και οι φίλοι μας που συμμετείχαν σ' αυτήν έμειναν απολύτως ικανοποιημένοι. Σχετικό ρεπορτάζ και φωτογραφικό υλικό θα βρείτε σε άλλες σελίδες.

Το παρόν τεύχος καλύπτει το τρίμηνο Οκτωβρίου - Νοεμβρίου - Δεκεμβρίου, μήνες με πολλούς εθνικούς και θρησκευτικούς εορτασμούς και αφετηρία για αναφορές και ευχές, κυρίως για την επέτειο της 28ης Οκτωβρίου 1940 και τις γιορτές του Δωδεκαημέρου.

Και αυτό το τεύχος περιλαμβάνει ποικίλη ύλη, με στόχο πάντα την προβολή του χθες και του σήμερα της πόλης και της περιοχής μας, καθώς και άλλες ενδιαφέρουσες σελίδες και φυσικά τις μόνιμες συνεργασίες.

Προτιθέμεθα, στις 17, 18 και 19 Μαρτίου, να πραγματοποιήσουμε τριήμερη εκδρομή στην Καλαμάκα, Καστοριά (2 διανυκτερεύσεις), χιονοδρομικό κέντρο Πισοδερίου, Πρέσπες-Ψαράδες, Φλώρινα και Γρεβενά, για την οποία θα ενημερωθείτε εγκαίρως με ιδιαίτερη επιστολή.

Επίσης σας ενημερώνουμε ότι στις αρχές Απριλίου θα πραγματοποιήσουμε Τακτική Γενική Συνέλευση με θέματα απολογισμό για το χρονικό διάστημα 1/3/2016 έως 28/2/2017 και αρχαιρεσίες για το νέο Διοικητικό Συμβούλιο.

Παρακαλούμε θερμά για τη μαζική συμμετοχή σας στη Γενική Συνέλευση όσο και για την υποβολή νέων υποψηφιοτήτων, διότι θεωρούμε επιβεβλημένη έστω και την εν μέρει ανανέωση του Δ.Σ. καθόσον έτσι επιτυγχάνεται η καλύτερη λειτουργία του.

Για την ακριβή ημερομηνία, τα θέματα της Γενικής Συνέλευσης και τις αρχαιρεσίες θα ενημερωθείτε εγκαίρως με ιδιαίτερη επιστολή.

Κλείνοντας εύχομαι η φετινή χρονιά να είναι καλύτερη για την πατρίδα μας, η οποία τα τελευταία επτά χρόνια δοκιμάζεται σκληρά από την πρωτοφανή οικονομική κρίση και την τελευταία διετία ταλανίζεται και από την έξαρση του προσφυγικού προβλήματος. Επίσης εύχομαι ο νέος χρόνος να χαρίζει σε σας και στις οικογένειές σας υγεία, χαρά, αγάπη, δύναμη, αισιοδοξία, χαμόγελα και, όσο γίνεται, λιγότερα προβλήματα.

Με φιλικούς χαιρετισμούς

Για το Διοικητικό Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

Παναγιώτης Ορ. Παρασκευόπουλος

ΟΙ ΝΕΟΙ ΜΑΣ... ΓΡΑΦΟΥΝ

Δεκέμβριος, μήνας γιορτής και μνήμης

Γράφει η Μαρία Γκούτη

Η πόλη φωτίζεται γιορτινά κάθε Δεκέμβρη και οι εμπορικοί δρόμοι, αλλά και τα εμπορικά κέντρα πλέον, καλούν τους Νεοέλληνες, φανατικούς καταναλωτές, να επιδοθούν σε αγορές και να εκτονώσουν, μέσω αγορών, τα άγχη τους και τις αγωνίες τους. Όσοι μπορούν. Ωστόσο και μια βόλτα στους πολυσύχναστους δρόμους μπορεί να παρηγορήσει για λίγο τη θλίψη που έμεινε πίσω, όταν χάθηκε το ψυχικό έρμα.

Ο τόπος δεν παύει να κουβαλάει τις μνήμες του και, αν γυρίσουμε πίσω στο χρόνο με τη βοήθεια περισσότερο των ιστορικών πηγών και λιγότερο της φαντασίας, θα συναντήσουμε διαφορετικές εικόνες από αυτές των εντυπωσιακών διακοσμήσεων. Ο Δεκέμβριος δεν ήταν πάντα τόσο γιορτινός, γιατί η μοίρα της χερσονήσου πολύ απέχει από τον σιωπηλό και άχρωμο ευδαιμονισμό μιας Ελβετίας... Κι επειδή

το παρελθόν μας έχει εγγραφεί στο συλλογικό μας ασυνείδητο ή επειδή είναι μια παρηγοριά του μικροαστού να πιστεύει ότι κάτι μέσα του ακόμα αντιστέκεται, κατά τη διάρκεια μιας βόλτας στην Ερμού, θυμήθηκα τον Δεκέμβριο

του 1944 και θέλησα να φανταστώ αυτή την πόλη τότε... Όταν οι δρόμοι της αποτέλεσαν πεδίο μαχών μετά από τις ακρότητες της κυβέρνησης Γ. Παπανδρέου και την επιμονή του ΚΚΕ. Τότε που ανοίχτηκε επίσημα ο δρόμος στη βρετανική διπλωματία να ξαναέρθει στην «άτυπη αποικία της» και να επιβάλει τους όρους της ειρήνης, όπως –αλλοίμονο– ερμηνεύουν οι Βρετανοί την ειρήνη¹... Κι αυτή η εικόνα του διχασμού, που οδήγησε στον εμφύλιο, φορτίζεται ακόμα περισσότερο αν σκεφτεί κανείς τι έδωσε ο τόπος και οι άνθρωποι του στην υπόθεση της αντίστασης και της καταπολέμησης του ναζισμού, καθώς **σα ανάεωπ κς ει κ ήρμω-εωμί ι κρασν σνακ αά τεαάσ ω εαπα ντ ι ηνι ν α Αι τοι αάσινμεάκό ε**

ω ανωε αφηςΑ αφληκη σταρμώγέ ι π ι ρνν-ρμέ ρηανρμ . Και όχι μόνο...

Το τίμημα της ειρήνης και της αντίστασης ήταν ακόμη βαρύτερο εδώ, γιατί πληρώθηκε και από τους άμαχους. **απαΑχωι ον Πκ-ρμΑβ1χ** , στα Καλάβρυτα, τρεις γερμανικές μονάδες από την Τρίπολη, την Πάτρα και το Αίγιο αποφάσισαν να επιδείξουν συνέπεια προς τον όρκο του εθνικοσοσιαλιστή

εξουδετερώνοντας τους διαφωνούντες. Ο Γερμανός διοικητής της 176ης Μεραρχίας, F. Burger, έδωσε εντολή να συγκεντρωθούν όλοι οι κάτοικοι των Καλαβρύτων στην κεντρική πλατεία. Τα γυναικόπαιδα κλείστηκαν στο σχολείο, το οποίο πυρπόλησαν οι Γερμανοί, και οι άντρες –από δώδεκα ετών και άνω!– εκτελέστηκαν επί τόπου. Η ανακοίνωση της γερμανικής διοίκησης χαρακτηριζε την πράξη «αντίποινα», γιατί οι ελληνικές αντιστασιακές ομάδες που

δραστηριοποιούνταν στην περιοχή είχαν συλλάβει ως αιχμαλώτους 84 Γερμανούς στρατιώτες. Από το χωριό των Καλαβρύτων ελάχιστα σώθηκαν... Κάποια παιδιά μόνο, που κατάφεραν να

απεγκλωβιστούν από το φλεγόμενο σχολείο...

Κι επειδή οι μνήμες αυτές δεν ήταν αρκετά θλιβερές από την Ερμού κατευθύνθηκα στη Βουλή, όπου στεγάζονται τα δημοσιογραφικά αρχεία δύο αιώνων για να βρω κι άλλες «δεκεμβριανές ιστορίες». Στις 4 Δεκεμβρίου του 1922, 22 χρόνια πριν την πρώτη μέρα των δεκεμβριανών του 1944, οι ελλη-

1. Για τα Δεκεμβριανά βλ. Σπ. Β. Μαρκεζίνης, *λαΓάηοΡΕ' οτΕΒΡΟ αδοσηΘ οΕι ΣΤΤΜφοι*, Εκδοτικός Οργανισμός Πάπυρος, Αθήνα 1994, τ. Β'.

νικές εφημερίδες ανακοίνωναν επίσημα την απώλεια για την ελληνική πλευρά του μεγαλύτερου μέρους του γεωγραφικού χώρου που τότε λογίζονταν ως Θράκη: «Τι σώζει η Ελλάς; Τη Δυτική Θράκη, το Διδυμότειχον, το Σουφλί και το Καραγάτς».²

Οι δυσσιώνες ειδήσεις –αναμενόμενες σε μεγάλο βαθμό– έρχονταν από τη διάσκεψη της Λωζάνης όπου η ελληνική αντιπροσωπεία είχε να αντιπαλέψει εκτός από την κεμαλική αλαζονεία, που επο-

κέμβρη του 1922 με την έλλειψη τροφίμων να μασιτίζει την πρωτεύουσα και να την ετοιμάζει για τα πιο «σκληρά Χριστούγεννα ταυτισμένα με τους προσφυγικούς καταυλισμούς»³, αναζήτησα μια θετική είδηση· γιατί πόση θλίψη ν' αντέξει πια ένας Δεκέμβρης; Στις 16

φθαλιούσε την περιοχή μέχρι και τη Δράμα, και τον ενδοτισμό των ευρωπαϊκών δυνάμεων απέναντι στη νέα Τουρκία. Η διάσκεψη στη Λωζάνη έδωσε την άδεια στις ελληνικές αρχές να εγκαταστήσουν πρόσφυγες στην Ανατολική Μακεδονία και στη Δυτική Θράκη, στο Σουφλί και στο Διδυμότειχο, αλλά όχι και στο Καραγάτς, για το οποίο οι Τούρκοι επέμεναν σθεναρά πως αποτελεί μέρος της Αδριανούπολης. Οι Σύμμαχοι παρείχαν εγγυήσεις στην ελληνική διπλωματική αποστολή ότι ο ποταμός Έβρος δε θα παραβιασθεί ως φυσικό σύνορο και ότι η πόλη του Δεδέαγατς θα παραμείνει εντός των ελληνικών συνόρων. Βέβαια, όσον αφορά το λιμάνι του Δεδέαγατς, η Βουλγαρία παρουσίαζε ακόμα διεκδικήσεις...

Μέσα στην ένταση και την οδύνη εκείνου του Δε-

κεμβρίου του 1922

περνούσαν τα νέα ελληνικά σύνορα «67 χιλιάδες πρόσφυγες εκ Πόντου και 45 χιλιάδες εκ Σαμψούντος»⁴. Είχαν καταφέρει να μεταφερθούν σώοι ως τον ποταμό Έβρο και να περάσουν ασφαλείς πλέον στη νέα πατρίδα **εηκουαυμε νπ ρή π κανπ νωρμονοκπ ερζλήηό νηαδδ(αεεστ ναηρμαυωνοκπ επι ρωήτακρής αέ οκττηηη ζ οό σ**. Ο Τζένινς είχε έρθει σε επαφή με τις τουρκικές αρχές και επέβλεψε προσωπικά, με τη βοήθεια αμερικανικών και βρετανικών μονάδων που επιστατούσαν την ευρύτερη περιοχή, την ασφαλή μεταφορά των Ελλήνων του Πόντου. Έπειτα, ο «Αμερικανός Φίλος» ήρθε σε συνεννόηση με τις ελληνικές αρχές και τις κατά τόπους νομαρχίες, ώστε οι εκ Πόντου πρόσφυγες να κατανομηθούν αναλόγως στις περιοχές του Δεδέαγατς και της Καβάλας προς ενίσχυση του ελληνικού στοιχείου εκεί και δευτερευόντως στην περιοχή της Θεσσαλονίκης, όπου είχαν ήδη αρχίσει να εγκαθίστανται πολλοί από τους πρόσφυγες της μεγάλης ήττας.

Είναι μια ξεχασμένη ιστορία η οποία θα αποτελούσε ενδιαφέρον θέμα ταινίας, αν υπήρχαν οι οικονομικές προϋποθέσεις ή οι προσβάσεις σε χολιγουντιανές εταιρίες παραγωγής... Μια πιο ρεαλιστική σκέψη είναι πως σίγουρα, κάποιοι δημότες της σύγχρονης Αλεξανδρούπολης θα είναι απόγονοι αυτού του καραβανιού που ήρθε εκείνον τον Δεκέμβρη του 1922 με τη βοήθεια του Τζένινς και εγκαταστάθηκε στο λιμάνι του Δεδέαγατς...

Έτσι, η επίγευση αυτού του Δεκέμβρη ανακατεύτηκε με εικόνες γιορτινές και γλυκές και μνήμες πικρές. Για να έχουμε όλα τα υλικά της ζωής!

2. Η Καθημερινή, 4.12.1922, σ.1.

3. Σκριπ, 20.12.1922, σ.1.

4. Η Καθημερινή, 17.12.1922, σ.3.

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

Μνημόσυνο για τα 120 χρόνια από τον θάνατο του Θρακιώτη λογοτέχνη Γεώργιου Βιζυηνού

Γράφει η Ρούλα Δαουλτζή-Μανή

Το όνομα Γεώργιος Μ. Βιζυηνός εμφανίζεται για πρώτη φορά στη σελίδα τίτλου της συλλογής *Ποιητικά πρωτόλεια*, που εκδόθηκε στην Κωνσταντινούπολη το 1873. Στο διήγημα «Ποίος ήταν ο φονεύς του αδελφού μου», η μητέρα του αφηγητή δηλώνει αμήχανα στον συνομιλητή της πως ένα τέτοιο όνομα της προκαλεί δυσπιστία και δυσκολία να το ταυτίσει με το προσφιλές πρόσωπο του δικού της Γιωργί (τον γιο του Μιχαλιού και της Μιχαλέσσας):

– [...] Και πώς το λένε το παιδί σου;

– Αμ' ξέρω και γω μαθές; Ο νουνός του το βάφτισε Γιωργί, και πατέρας του ήταν ο Μιχαλιός ο πραγματευτής, ο άνδρας μου. Μα 'κείνο, ακούς, επρόκοψε και πήρεν ένα όνομα από περιγραμμάτου· καί τώρα, σαν το γράφουνε μέσ' σταις εφημερίδες, δεν ηξεύρω κι εγώ η ίδια, το παιδί μου είναι μαθές που λένε ή κανένας Φράγκος! [6]

Η ιστορία της ζωής του Βιζυηνού καταδεικνύει το πόσα μπορεί να καταφέρει ο άνθρωπος, όταν έχει θέληση και θέτει στόχους στη ζωή του.

Ένα σύντομο αφήγημα της ζωής του είναι ίσως αναγκαίο, για να κατανοήσουμε το ποιόν του ανθρώπου, τους προσανατολισμούς του, τον αγώνα του και το αποτέλεσμα των επιδιώξεών του.

Γεννήθηκε στην πόλη Βιζύη (Βιζώ) της Ανατολικής Θράκης, το έτος 1848, που κείται στην οδό που οδηγεί από Αδριανούπολη, μέσω Σαράντα Εκκλησιών, στην Κωνσταντινούπολη. Ο Γ.Β. Αναστήθηκε με τους θρύλους και τους λαογραφικούς θησαυρούς της πατρίδας του. Μετά τα πρώτα γράμματα στην πατρίδα του, δεκάχρονο ορφανό αγόρι, ξεκινά για την Πόλη για να μάθει την τέχνη του ράφτη κοντά σε έναν θείο του και να εξασφαλίσει την επιβίωση του ιδίου και της φτωχής ορφανικής οικογένειάς του.

Μετά τον θάνατο του θείου του βρίσκεται στην Κύπρο ως ρασοφόρος υποταχτικός του τότε αρχιεπισκόπου Κύπρου Σωφρονίου. Όμως, ανήσυχος πνεύμα, διψάει για μάθηση και βρίσκεται να φοιτάει στη Θεολογική Σχολή της Χάλκης κοντά στον μεγάλο ποιητή και καθηγητή Ηλία Τανταλίδη.

Από τις επιδόσεις του στη Σχολή εντυπωσιάζεται ο Θρακιώτης ευεργέτης τραπεζίτης της Κωνσταντινούπολης **Γεώργιος Ζαρίφης**, χορηγός σε πολλά Σχολεία της εποχής (Μεγάλη του Γένους Σχολή, Ζαρίφειος Παιδαγωγική Ακα-

δημία Αλεξανδρούπολης¹ κ.ά.) και με τις χορηγίες του κατεβαίνει στην Αθήνα, τελειώνει το Γυμνάσιο της Πλάκας, φοιτά και τελειώνει τη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών, συνεχίζει σπουδές στη Φιλοσοφία στη Γερμανία και παίρνει το διδακτορικό του στη Λειψία.

Με χορηγία και πάλι του Ζαρίφη ζει για έναν χρόνο στο Παρίσι και στη συνέχεια στο Λονδίνο, πόλεις στις οποίες γνωρίζεται με διάφορους πνευματικούς άνδρες και εμπλουτίζει τις γνώσεις του.

Φιλοστοργότατε Κηδεμόν!

Τὸ στεφάνι, ποῦ σ' ἔχουν πλεγμένο
τῶν Μουσῶν τὰ ῥοδόπλαστα κάλλι,
τ' ἀσχημίζει τὸ χέρι μ', ἂν βάλῃ
ἓνα φύλλ' ἀπὸ δάφνη κομμένο;

Ὁ Σὸς

Γ. Μ. ΒΙΖΥΗΝΟΣ

Επιστρέφει στην Αθήνα φέρνοντας τον οπλισμό μιας συγκροτημένης προσωπικότητας, προορισμένης να δεσπόσει στην πνευματική ζωή του τόπου μας.

Διορίζεται Υφηγητής της Ιστορίας της Φιλοσοφίας με το πρωτότυπο έργο «Η φιλοσοφία του καλού παρά Πλωτίνω» στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και διδάσκει Δραματολογία στο Ωδείο Αθηνών.

1. Τα Ζαρίφεια Διδασκαλεία της Φιλιππούπολης (1885) μεταφέρθηκαν στην Αλεξανδρούπολη στις 15 Ιουνίου 1936. [8]

Λογοτεχνική δημιουργία του Βιζυηνού

Στην εποχή του αγαπήθηκε ως ποιητής. Σήμερα θεωρείται και πρωτοπόρος της πεζογραφίας μας, καθώς και φιλόσοφος, συγγραφέας παιδικών διηγημάτων, χρονογράφος και παιδαγωγός. Ασχολήθηκε με όλα τα είδη της λογοτεχνικής παραγωγής. Για να τον κατανοήσουμε καλύτερα, καθώς και το έργο του, θα κατατάξουμε το ποικίλο έργο του σε τρεις κατηγορίες: α) στο ποιητικό, β) στο πεζογραφικό-διηγηματικό, γ) στο φιλοσοφικό, παιδαγωγικό, διδακτικό.

Ευρισκόμενος στη Θεολογική Σχολή της Χάλκης δημοσιεύει την πρώτη ποιητική του Συλλογή «*Τα ποιητικά πρωτόλεια*».

Το 1883, ευρισκόμενος στο Λονδίνο γνωρίζεται με τον Έλληνα πρεσβευτή Βράιλια Αρμένη και δι' αυτού έρχεται σε επαφή με την Επτανησιακή Λογοτεχνική παράδοση και δημοσιεύει την ποιητική του Συλλογή «*Ατθίδες Αύρες*». Ευρισκόμενος στη Γερμανία δημοσιεύει και αποστέλλει στην Αθήνα, στον Βουτυριναίο ποιητικό διαγωνισμό, την ποιητική του Συλλογή «*Άρες, Μάρες, Κουκουνάρες*», η οποία βραβεύεται. Στον ίδιο διαγωνισμό βραβεύεται και η ποιητική του Συλλογή «*Βοσπορίδες Αύρες*».

Όλα τα ποιήματα του δημιουργού αποπνέουν έντονο λυρισμό και βαθιά συναισθήματα νοσταλγίας για τα παιδικά του χρόνια στην πατρίδα του, τη Βιζύη. Ενδεικτικά αναφέρω το ποίημά του «*Η καταιγίς*», το οποίο κατακλύζεται με αναμνήσεις από τη γεωργική ζωή στην πατρίδα του και από την πίστη ότι ο Δημιουργός θα βοηθήσει να πάνε όλα καλά.

Στο πιο γνωστό και χαρακτηριστικό ποίημά του με τίτλο «*Παιδί μου ώρα σου καλή*», το οποίο μελοποιήθηκε αργότερα, εκφράζεται ο πόνος της μάνας που αποχωρίζεται το παιδί της με τους στίχους «*Λιποθυμά η καρδούλα μου και μου εκόπηκ' η πνοή στο υστερνό σου το φιλί...*» αλλά και ο πόνος του ποιητή που αποχωρίζεται μάνα, αδελφια και πατρίδα. Το πόσο επηρεάστηκε από την πίστη του Ελληνισμού στη Μεγάλη Ιδέα και τις λαϊκές παραδόσεις για την άλωση της Πόλης διαφαίνεται στο ποίημά του «*Το Αγίασμα*», όπου αναφέρεται το ξαναζωντανέμα των τηγανισμένων ψαριών την ημέρα που θα πάρουμε την Πόλη.

Στο ποίημά του «*Αρετή*» διαπερνούν οι ηθικές αξίες, στις οποίες πιστεύει ο ποιητής, όπου υπερτονίζεται το εφήμερο των υλικών αγαθών και η αξία της αρετής, η οποία συνοδεύει τον άνθρωπο ακόμα και μετά τον θάνατο.

Όσον αφορά στην **τεχνοτροπία** διαπιστώνουμε ότι είναι ποιητής των Φαναριώτικης Σχολής. Όμως κατόρθωσε να προσεγγίσει και την τεχνοτροπία της Επτανησιακής Σχολής, να καθυποτάξει τον λογιοτατισμό και να εμπνευσθεί από τη Δημοτική ποίηση και από τον μεγάλο Νικόλαο Πολίτη. Απομακρύνεται αλλά δεν ξεφεύγει εντελώς από τον αφόρητο ρωμαντισμό της εποχής του. Ο στίχος του είναι απλός, λιτός, δροσερός, ειλικρινής, γραμμένος σε απλουστευμένη καθαρεύουσα.

Καθρεφτίζεται η ψυχή του Βιζυηνού γεμάτη τρυφερότητα, πόνο, νοσταλγία για την αγαπημένη του πατρίδα, τη Βιζύη της Θράκης και για την πόλη των θρύλων, την Κωνσταντινούπολη.

Εμπνέεται από τις παραδόσεις του Ελληνισμού και δίνει μια ποίηση πολύ πατριωτική, χωρίς όμως να μοιάζει με τον κούφιο πατριωτισμό άλλων συγχρόνων του.

Στην **πεζογραφία** ο Βιζυηνός θεωρείται ο θεμελιωτής του νεοελληνικού διηγήματος και **κύριος εισηγητής του ψυχογραφικού στοιχείου**.

Αντλεί τα θέματά του από τις παιδικές του αναμνήσεις, εικόνες που τις εμπλουτίζει με πολλά λαογραφικά και ηθογραφικά ευρήματα, με πολλές λεπτές ψυχολογικές παρατηρήσεις και με έντονη δραματική πνοή. Τα πεζογραφημάτά του είναι πρότυπα τεχνικών αφηγήσεων.

Εκτός όμως από την αφηγηματική του τέχνη έχει την ικανότητα, λόγω και των σπουδών του στην ψυχολογία, να παρατηρεί τους ανθρώπους, να τους ερευνά βαθύτερα και να τους κάνει μια ψυχολογική ανάλυση, που ακόμα και σήμερα θέλγει.

Από τα διηγήματά του ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν: «*Το αμάρτημα της μητρός μου*», «*Ποιος ήταν ο φονεύς του αδελφού μου*», «*Ο Μοσκόβ Σελήμ*» και το

«Μόνο της ζωής του ταξείδιον».

Την ψυχογραφική δεινότητα του συγγραφέα διαπιστώνουμε σε όλο το πεζογραφικό του έργο. Ενδεικτικά αναφέρω την ικανότητά του να ψυχογραφεί σε ύψιστο βαθμό την ανθρώπινη ψυχή το διήγημά του «*Το αμάρτημα της μητρός μου*». Στο έργο αυτό αναφέρονται λαϊκές αντιλήψεις της εποχής του, πίστη σε δεισιδαιμονίες αλλά και στην πεποίθηση ότι η πίστη σώζει ζωές. Περιγράφονται τυπολατρικά στοιχεία των θρησκευόμενων ανθρώπων της εποχής του, οι πεποιθήσεις για την αμαρτία και ότι με τα τάματα και αφιερώματα στην Παναγία και στους Αγίους ξεπλένονται οι αμαρτίες του ανθρώπου. «*Ευχαριστώ σε, Θεέ μου, που εξάλειψες την αμαρτίαν μου*», λέγει η μητέρα του συγγραφέα, για τον αθέλητο θάνατο της αδελφούλας του, της Αννιώς.

Ο Βιζυηνός με στολή χρυσοθήρα

Μέσα από τη θλιβερή ιστορία της μητέρας του διαβλέπουμε τον θρησκευόμενο Βιζυηνό, που πιστεύει στην ευσπλαχνία του Θεού, τη δικαιοσύνη Του, ο οποίος δεν ανταποδίδει στον άνθρωπο τα ίσα με τα ανομήματά του αλλά μας κρίνει κατά τους διαλογισμούς και τις προθέσεις μας και μας συγχωρεί. Ακόμα εκφράζει την αντίληψη ότι ο Θεός μας δίνει τα βάσανα, για να δοκιμάσει την υπομονή και την πίστη μας.

Στα πεζογραφήματά του χρησιμοποιεί μια δουλεμένη καθαρεύουσα. Όμως οι διάλογοι στα έργα του είναι στη δημοτική γλώσσα. Απόδειξη το αφήγημά του «Διατί η μηλιά δεν έγινε μηλέα».

Ακόμα, ενώ γράφει στην καθαρεύουσα, τοποθετεί διάσπαρτα λαϊκές φράσεις της πατρίδας του: «...αν δεν το τσούξω, μωρή, κομμάτι, είμαι γέρος και δε βλέπουν τα μάτια μου...», λέγει ο γερο-γιατρός που καλείται να ιατρέψει την ασθενούσα αδελφή του Αννιώ. Άλλο διάσπαρτο στοιχείο της δημοτικής είναι τα λόγια της μάνας του συγγραφέα: «*Μα 'κει που πήγα να το σηκώσω, τι να δω! Το παιδί δεν εσάλευε· ήταν πεθαμένο*».

Από τη μελέτη των έργων του διαπιστώνουμε ότι, ενώ τον συγκίνησε η Δημοτική γλώσσα, δεν μπόρεσε να νικήσει τον γλωσσικό διχασμό.

Θα ήταν παράλειψη να μην αναφερθούμε και στα άλλα έργα δημιουργίας του ποιητή - συγγραφέα - φιλόλογου - φιλόσοφου - παιδαγωγού Βιζυηνού.

Διέπρεψε στην **παιδική λογοτεχνία** της εποχής. Χαρακτηριστικά του έργα είναι: «*Τα παιδικά διηγήματα*», δημοσιευμένα στο περιοδικό της εποχής, τη *Διάπλαση των παιδων*. Ακόμα συνέγραψε αξιόλογες νουβέλες, δύο αφηγήματα στην *Εστία* της εποχής, «*Διατί η μηλιά δεν έγινε μηλέα*» και το «*Μεταξύ Πειραιώς και Νεαπόλεως*», στα οποία διαφαίνεται ότι άρχισε να επηρεάζεται από τη Δημοτική γλώσσα.

Τέλος συνέγραψε και αξιόλογα παιδαγωγικά, ψυχολογικά και φιλοσοφικά έργα. Άξια μνείας είναι και η σπουδαίοτατη μελέτη του «*Περί βαλλισμάτων*», που περιέχει πολλές μεταφράσεις γερμανικών και σκανδιναβικών θρύλων.

Πολλοί παράγοντες συνετέλεσαν στη δυσάρεστη κατάληξη της ζωής του. Ευρισκόμενος σε οικονομική δυσπραγία, το 1886, εμπλέκεται σε μια υπόθεση μεταλλείων στην πατρίδα του, τη Θράκη. Η παρακείμενη φωτογραφία τον δείχνει να κρατά στο χέρι του ανιχνευτή μετάλλων· δυστυχώς αποτυγχάνει σ' αυτό του το εγχείρημα και η διάφευση των ελπίδων του συντελεί ώστε να καταβληθεί ψυχικά και πνευματικά.

Ακατάλληλος για πρακτικές αναρρίχησης, η συστηματική του καθήλωση, η συνεχής υποτίμηση της λογοτεχνικής του προσφοράς όξυναν την απογοήτευση και άφησαν την ευαισθησία του

να τον καταβάλλει.

Στην πίκρα του και την αποκαρδίωση **προστέθηκαν η απώλεια της υφηγείας στο Πανεπιστήμιο, καθώς και το τραγικό ειδύλλιο για τη μικρή Μπετίνα, μια ατυχής συναισθηματική περιπέτεια.**

Όλα τα περιπετειώδη γεγονότα της ζωής του συνετέλεσαν στο να υποστεί διαταραχή του μυαλού και να εγκλειστεί στο Δρομοκαϊτείο ψυχιατρείο, όπου και απεβίωσε το 1896.

Στα παραπάνω αίτια της τραγικής του κατάληξης προστίθεται και η περιπετειώδης ζωή του, γεμάτη στερήσεις και κόπο και προπάντων η παραγνώριση του έργου του από το συντηρητικό πνεύμα της εποχής του. Η ιστορία της Λογοτεχνίας, όμως, τον κατατάσσει ανάμεσα στους άριστους λογοτέχνες της γενιάς του.

Συμπερασματικά, αναγνωρίζοντας την προσφορά του Βιζυηνού στα Ελληνικά γράμματα, εμείς οι Θρακιώτες έχουμε χρέος να τιμούμε τη μνήμη του και να καμαρώνουμε για το ότι ένας τόσο χαρισματικός άνθρωπος των Γραμμάτων είναι συμπατριώτης μας.

Πηγές:

1. *Ελληνική Πεζογραφία*, Μ. Περάνθη, σχετικά λήμματα
2. *Ποιητική Ανθολογία*, Μ. Περάνθη, σχετικά λήμματα
3. *Σύγχρονος Εγκυκλοπαίδεια* Ελευθερουδάκη, σχετικά λήμματα
4. *Υδρογείος Εγκυκλοπαίδεια*, σχετικά λήμματα
5. *Εγκυκλοπαίδεια Δομή*, σχετικά λήμματα
6. Γ. Μ. Βιζυηνού, *Τα ποιήματα*, τόμ. Α', Νεοελληνική Βιβλιοθήκη, Ίδρυμα Κώστα και Ελένης Ουράνη, Αθήνα
7. Σοφίας Κλήμη-Παναγιωτοπούλου, *Γεώργιος Βιζυηνός - ο δημιουργός, ο άνθρωπος*
8. «*Πρόσωπα και Μορφές της Αλεξανδρούπολης*», Ζαρίφης Γεώργιος, σελ.13-24, έκδ. Συλλόγου Αλεξανδρουπολιτών Αττικής, 2008

Η ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗ ΤΟΥ ΧΘΕΣ

Τα βιβλιοπωλεία της πόλης μας

Γράφει ο Ζαφείρης Αλεξιάδης

Αυτές οι εκδρομές μας, τελικά, δεν είναι εκδρομές των μελών ενός συλλόγου αλλά μιας παρέας φίλων αγαπητών. Τέτοια ήταν και η τελευταία εκδρομή του Συλλόγου μας στη νότια Πελοπόννησο. Όμορφη, ενδιαφέρουσα με τα μέρη που είδαμε και διασκεδαστική.

Το διαφορετικό, για εμένα, από τις προηγούμενες εκδρομές μας ήταν το γεγονός ότι στο μπροστινό από εμάς κάθισμα καθόταν η Χριστίνα Ματσούκα, κόρη του γνωστού βιβλιοπώλη των νεανικών μας χρόνων Χρήστου Ματσούκα. Με τη συζήτηση που πιάσαμε, πόσες μνήμες ανασύρθηκαν από εκείνη τη ρομαντική, την τρυφερή και συνάμα επική εποχή!

Δύο ήταν (αρχικά) τα βιβλιοπωλεία στην Αλεξανδρούπολη. Το ένα του Χρήστου Ματσούκα, εκεί στη Βασιλέως Γεωργίου, στο κέντρο της πόλης, παραδίπλα στο ομώνυμο καφενείο «ΚΕΝΤΡΟ» και δίπλα από το “κυριλέ” στιλβωτήριο υποδημάτων με τα παράξενα ακουμπιστήρια των ποδιών, όπου κάθε Κυριακή πρωί γυάλιζε τα παπούτσια της η εύπορη τάξη της πόλης μας, που αποτελούσε και την πελατεία του καφενείου «ΚΕΝΤΡΟ».

Η μεσαία τάξη των συμπολιτών μας τα γυάλιζε στους υπαίθριους λούστρους, που ήταν αραδιασμένοι κάτω από τα μπαλκονάκια του καφενείου του **Μαρκάκη**, με τα περίτεχνα κασελάκια τους, τα καταστόλιστα με καθρεφτάκια και μπρούτζινα στολίδια και με ένα σωρό μπουκαλάκια που έκλειναν με τον βιδωτό κάλυκα από τους ηλεκτρικούς λαμπτήρες. Παλαιότεν, βλέπεις, υπήρχε ο “ταξικός” τζιλάς,* ακόμα και για το γυάλισμα των παπουτσιών.

Από την άλλη μεριά βρισκόταν το «ΕΛΒΕΤΙΚΟ», το ζαχαροπλαστείο με τα μιλφέιγ, τα εκμέκ-καταΐφι και τις καταπληκτικές σοκολατίνες του. Η λέσχη του “ΕΘΝΙΚΟΥ” βρισκόταν στον επάνω όροφο του κτηρίου.

Το εν λόγω βιβλιοπωλείο δικαιολογούσε τον τίτλο του, όχι τόσο με τα λιγοστά λογοτεχνικά βιβλία που είχε στα ράφια του, όσο με τα σχολικά. Κάθε Σεπτέμβρη, με το άνοιγμα των σχολείων, **οι μαθητές του Δημοτικού και του Γυμνασίου έπρεπε να προμηθευτούν τα βιβλία της τάξης που θα φοιτούσαν.** Τα βιβλία αυτά, παράλληλα με τους διάφορους εκδοτικούς

οίκους, τα εξέδιδε ο Οργανισμός Εκδόσεως Σχολικών Βιβλίων, ο ΟΕΣΒ, που αργότερα έγινε ΟΕΔΒ, δηλαδή Οργανισμός Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων (άλλαξε ο Μανολιός, δηλαδή).

Τα βιβλία έπρεπε κάθε μαθητής να τα αγοράσει και μάλιστα να πληρώσει και τη Μαθητική Πρόνοια, ένα χαράτσι που το καθόριζε ένα ένσημο, που ήταν κολλημένο στην τελευταία σελίδα του βιβλίου. Ένα άλλο χαράτσι, τα εκπαιδευτικά τέλη, το πλήρωνες στο σχολείο με την εγγραφή σου.

Συνωστισμός κάθε Σεπτέμβρη από τους εύπορους μαθητές στο βιβλιοπωλείο του Ματσούκα, για να προμηθευτούν την «Αλεξάνδρου Ανάβαση» του Αρριανού ή την «Κύρου Ανάβαση» του Ξενοφώντος. Και μαζί με αυτά, τις μεταφράσεις, απαραίτητο συνοδευτικό για την κατανόηση του δυσνόητου περιεχομένου αλλά και των γραμματικών και συντακτικών ασκήσεων που δυσκόλευαν ακόμα και την... καημένη καθηγήτριά μας, την κυρία Λούρη, που άνοιγε τη μετάφραση φαρδιά πλατιά επάνω στην έδρα.

Εμείς, οι άλλοι, προμηθευόμασταν τα βιβλία μας από την αυλή του Γυμνασίου μεταχειρισμένα, δηλαδή **από τους μαθητές που είχαν προαχθεί και δεν τα χρειάζονταν πια.** Πολλά από τα βιβλία αυτά είχαν αλλάξει τόσα χέρια που, εκτός από τα εξώφυλλα, έλειπαν και οι πρώτες σελίδες. Στην εποχή μας, βλέπεις, τα βιβλία τα αγοράζαμε και πέρα από την πνευματική τους αξία μετρούσε –και ίσως περισσότερο– η χρηματική τους αξία.

Τότε, κάθε φθινόπωρο, τα παιδιά συνωθούνταν στα βιβλιοπωλεία για

Ο Χρήστος Ματσούκας και ο κουμπάρος του Ζαχαρόπουλος Χαράλαμπος, πράκτωρ Εφημερίδων Αθηναϊκού Τύπου και του «Ελληνικού Βορρά» στη Θεσσαλονίκη, 1948.

Επαγγελματική κάρτα του Χ. Ματσούκα

να αγοράσουν τα βιβλία τους. Σήμερα, που τα βιβλία χορηγούνται στους μαθητές δωρεάν, κάθε φθινόπωρο στίβες ολόκληρες σωριάζονται μπροστά στους κάδους των απορριμμάτων ή σκίζονται σε μικρά κομμάτια, πανηγυρικό κομφετί στη γιορτή της χαράς για την προαγωγή των μαθητών που τα χρησιμοποιούσαν.

Στα βιβλιοπωλεία, εκτός από τα βιβλία, προμηθεύμασταν και τα άλλα συνοδευτικά, τα τετράδια, τα πρόχειρα με τα κίτρινα φύλλα, τις πέννες Χ, για τη γραφή, τις πέννες καμπουρίτσα για την καλλιγραφία της Πατάζογλου, τον κονδυλοφόρο, τη μελάνη Μενούνος, το στυλόχαρτο, τους στυλογράφους.

Στην εποχή μας είχαν κυκλοφορήσει και τα στυλό διαρκείας ή της μπιλίας, όπως τα έλεγαν. Αυτά ήταν μιας χρήσης. Στο βιβλιοπωλείο του Ματσούκα είχε βρεθεί μια πατέντα και, όταν ένα στυλό διαρκείας άδειαζε, πήγαινες και το ξαναγεμίζες. Μόνο που το μελάνι από το ξαναγεμισμένο στυλό χυνόταν και λέρωνε το τσεπάκι στο πουκάμισο ή στο σακάκι και η μελανιά, ανεξίτηλη, δεν έβγαινε με τίποτα. Και άντε να πετάξεις το σακάκι με τη μελανιά σε εκείνους τους δύσκολους καιρούς.

Από το βιβλιοπωλείο του Ματσούκα πρακτορευόταν η εφημερίδα «ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΒΟΡΡΑΣ». Η «ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ», η άλλη εφημερίδα της Θεσσαλονίκης πρακτορευόταν από το βιβλιοχαρτοπωλείο των **Αθανασόπουλου-Γιαννώτα**, που ήταν στην οδό Κύπρου, απέναντι από την Παλιά Δημαρχία. Παλαιότερα κυκλοφορούσε και τρίτη εφημερίδα, «ΤΟ ΦΩΣ».

Οι δύο εφημερίδες, που προαναφέραμε, έρχονταν το βράδυ με την ταχεία αμαξοστοιχία της Θεσσαλονίκης. Πολύ αργότερα έρχονταν, με την πρωινή πτήση της ΤΑΕ, οι εφημερίδες των Αθηνών.

Κάθε βράδυ τις περίμενε στον σταθμό της 14ης Μαΐου ο **Γαβρίλος**, ο εφημεριδοπώλης. Τις έπαιρνε παραμάσχαλα και κατηφόριζε προς το κέντρο της πόλης διαλαλώντας τες με τη χαρακτηριστική βροντερή φωνή του: Εφημερίδες, Μακεδονία, Βορράς.

Οι εφημερίδες διαβάζονταν ουσιαστικά την επομένη. Στο παρακείμενο καφενείο «ΤΟ ΚΕΝΤΡΟ» οι θαμώνες του απολάμβαναν τον καφέ τους, ενώ διάβάζαν τα νέα από την εφημερίδα, την περασμένη στο ειδικό καλαμένιο τελάρο από μπαμπού. Οι εφημερίδες που δεν είχαν διατεθεί πουλιόνταν σαν χαρτί περιτυλίγματος, με την οκά, αφού είχε αφαιρεθεί από την άνω δεξιά γωνία το τετραγωνάκι με την ημερομηνία.

Τα χρόνια του εμφυλίου δούλευα “τσιράκι” στο μανάβικο του θείου μου Νίκου Καράκη, που βρισκόταν

στην οδό Εμπορίου, και κάθε τόσο με έστελνε και αγοράζα εφημερίδες με την οκά, για τις ανάγκες του μαγαζιού. Προτιμούσα και αγοράζα τη «ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ», όχι από πολιτική τοποθέτηση. Και σε εκείνα τα δύσκολα χρόνια του εμφυλίου υπήρχε πολιτική διαφοροποίηση ανάμεσα στη «ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ» και στον «ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΒΟΡΡΑΣ». Προτιμούσα τη «ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ» γιατί βόλευε το σχήμα της στις σακούλες που έφτιαχνα, ενώ του «ΒΟΡΡΑΣ» είχαν σχήμα μακρόστενο και άβολο.

Αγοράζαμε και βιομηχανοποιημένες χαρτοσακούλες που τις κατασκεύαζε η βιοτεχνία Ανδρέα Μποτονάκη. Τις χρησιμοποιούσαμε για κάποια πιο ευγενή προϊόντα, όπως σταφίδες, καρυδόψιχα ή αμυγδαλόψιχα.

Το άλλο βιβλιοχαρτοπωλείο, των Αθανασόπουλου-Γιαννώτα, έβγαζε στην πρόσφη του, με πινέζα, τη «ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ», και οι διερχόμενοι πληροφορούσαν τα νέα της ημέρας διαβάζοντάς την.

Μαζί με την εφημερίδα πινέζωνε και τον «ΘΗΣΑΥΡΟ» με τη γελοιογραφία της “Χοντρή και του Ζαχαρία”. Πινέζωνε ακόμα και το εικονογραφημένο περιοδικό «ΤΟ ΕΛΛΗΝΟΠΟΥΛΟ» με τις συναρπαστικές ιστορίες του. Ποιος είχε λεφτά να το αγοράσει! Πλησιάζαμε και, αφού διαβάζαμε την πρώτη σελίδα, αφαιρούσαμε προσεκτικά την κάτω πινέζα –μη μας δουν από το μαγαζί– για να δούμε και τις μέσα σελίδες.

Αντίστοιχα, είχε κρεμασμένα τα δικά του περιοδικά και ο Ματσούκας, με πρώτο και καλύτερο το «ΡΟΜΑΝΤΖΟ».

Αργότερα άνοιξαν το βιβλιοχαρτοπωλείο τους, στην αρχή της 14ης Μαΐου, οι **αδελφοί Ράγκου**, όπου δούλευε, νεαρός υπάλληλος, μαθητής ακόμη, ο ταμίας του Συλλόγου μας Παναγιώτης Τσιακίρης. Μετά άνοιξε και το βιβλιοχαρτοπωλείο του **Αντωνόπουλου** στη Βασ. Γεωργίου.

Τα βιβλιοπωλεία της πόλης μας είχαν άμεση σχέση με τα χρόνια της νεότητάς μας. Έτσι, με τη Χριστίνα, την κόρη του Ματσούκα, με την κουβέντα που πιάσαμε –θυμάσαι, θυμάμαι– και με τις μνήμες που ανασύραμε, η εκδρομή του Συλλόγου μας έμοιαζε με ευχάριστη σχολική εκδρομή με κουβεντούλα για βιβλία, για τετράδια, για κονδυλοφόρους, μνήμες που δεν μπόρεσε να σβήσει η γομολάστιχα του χρόνου.

* τζιλές = λούστρος, βερνίκι παπουτσιών

Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΣΤΗΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗ

Χριστόφορος Παπαδόπουλος (1911-1990)*Ένας μεγάλος δάσκαλος, ένας ξεχωριστός άνθρωπος**Γράφουν: Ευάγγελος Ντομπρούδης, Λεμονιά Παπαδαμάκη, Βασιλική Τσεομελή-Ξανθοπούλου*

Τρία κοντινά πρόσωπα του Χριστόφορου Παπαδόπουλου, που έγραψαν γι' αυτόν "από καρδιάς", υπήρξαν συνεργάτες-μαθητές του με την έννοια ότι υπηρέτησαν, ως χορωδοί, στο είδος της μουσικής που πρόβαλε με πάθος, επί 60 χρόνια, και ανιδιοτελώς ο Χριστόφορος Παπαδόπουλος στην πόλη μας.

Μερικά στοιχεία, που καθορίζουν την ιστορική πορεία αυτής της ξεχωριστής προσωπικότητας, θα προσπαθήσουμε να μη τα επαναλάβουμε. Εξ άλλου, θα είμαστε ευγνώμονες αν και άλλοι "μαθητές" του μας στείλουν και άλλες τυχόν παρατηρήσεις που να συμπληρώνουν τη μονογραφία του.

Στα 96 χρόνια από την ενσωμάτωση της Θράκης στον Εθνικό Κορμό, σίγουρα υπήρξαν αρκετοί μεγάλοι, οι οποίοι διακρίθηκαν με την προσωπικότητά τους και, κυρίως, με την ανιδιοτελή προσφορά τους βοήθησαν στην πορεία αυτού του τόπου.

Υπήρξαν όμως και κάποιοι **πολύ μεγάλοι**. Στη χορεία αυτών των τελευταίων ανήκει και ο "μέγιστος" **Χριστόφορος Παπαδόπουλος**, ο λαμπρός και εργατικός Αλεξανδρουπολίτης.

Ο Έβρος είχε τη θεία τύχη να υπηρετήσει εκεί, ως δημόσιος υπάλληλος, τη δεκαετία 1920 ο **Σταύρος Βραχάμης**. Λάτρης της μουσικής, ιδιαιτέρως της πολυφωνικής, έσπειρε τους πρώτους σπόρους στο Σουφλί από το 1924 και στην Αλεξανδρούπολη από το 1927, όπου μετατέθηκε, για να συνεχίσει την υπηρεσιακή του διαδρομή. Έργο του, στο Σουφλί, η δημιουργία της υπέροχης Χορωδίας και Μαντολινάτας, η οποία διέπρεψε για την αρμονία, την πειθαρχία και την προσπάθειά της. Κατέστησε δε το Σουφλί μουσική κυψέλη τού μόλις απελευθερωμένου Έβρου.

Πριν τη μετακίνησή του, το 1927, στην Αλεξανδρούπολη, είχε τη διορατικότητα να χρίσει διάδοχο και συνεχιστή της μουσικής του προσπάθειας τον μετέπειτα πανάξιο μαέστρο **Κώστα Βογιατζή**.

Η Χορωδία Σουφλίου, εκτός από τη σημαντική της παρουσία στα μουσικά πράγματα της περιοχής αλλά και της χώρας μας, αξιώθηκε να περιοδεύσει το 1962 στην Αμερική, όπου και απέσπασε εξαιρετικές κριτικές από την εκεί ομογένεια αλλά και την αμερικανική κοινή γνώμη.

Στην Αλεξανδρούπολη, το 1927, μόλις είχε ιδρυθεί ο Μ.Γ.Σ. ΕΘΝΙΚΟΣ, ενώ την ίδια εποχή δημιουργήθηκε η Δημοτική Φιλαρμονική. Πρωτοστάτης ο Σταύρος Βραχάμης και πρωτεργάτης ο Χριστόφορος Παπαδόπουλος, η μουσική παρουσία του οποίου υπήρξε καθοριστική και ολοκληρώθηκε με τον θάνατό του το 1990. Δηλαδή **60 χρόνια προσφοράς και προσπάθειας στη μουσική πραγματικότητα της Αλεξανδρούπολης**.

Και στην πόλη μας, ο διορατικός Σταύρος Βραχάμης

Πριν από πολλά χρόνια βρέθηκα κι εγώ στον Καλλιτεχνικό Όμιλο Αλεξανδρούπολης με δάσκαλο και μαέστρο τον **Χριστόφορο Παπαδόπουλο**.

Στον Κ.Ο.Α. υπήρχαν τότε πολύ καλοί χορωδοί, με ποιότητα. Η επιλογή των χορωδών γινόταν από τον Χ. Παπαδόπουλο. Τότε, που όλοι μαζί δίναμε μουσικά μηνύματα, προβάλλαμε καλλιτεχνικό ήθος και βαδίζαμε σε μονοπάτια επιτυχίας που εκείνος μας οδηγούσε.

Είχαμε θριαμβευτικές εμφανίσεις και στο εσωτερικό και στο εξωτερικό. Στο άκουσμα του **ύμνου της Αλεξανδρούπολης** ξεσπώναμε το κοινό και εισπράτταμε παρατεταμένα χειροκροτήματα.

Ο Χριστόφορος Παπαδόπουλος είχε καλλιτεχνικά χαρίσματα, αγαπούσε με πάθος τη μουσική. Όταν κάναμε τις καθιερωμένες πρόβες, με το μουσικό αφτί του μας άκουγε έναν-έναν ξεχωριστά. Χαρακτηριστικό ήταν το ψαλίδι του που το χρησιμοποιούσε, χτυπώντας το, για να μας δώσει τον τόνο ή να μας επαναφέρει στην τάξη.

Θυμάμαι, στα ταξίδια που κάναμε, βλέπαμε πόσο προστατευτικός ήταν προς την αγαπημένη του σύζυγο Αθανασούλα και πόσο υπομονετικός και ευγενικός ήταν μαζί μας. Όλοι εμείς οι χορωδοί γκρινιάζαμε για το κάθε τι. Εκείνος, παρ' όλη την ηλικία του, ήταν εξαιρετικά τυπικός.

Επίσης, στις χοροεσπερίδες που οργανώναμε με τον Κ.Ο.Α., πρώτος χόρευε μαζί μας ταγκό, βάλς και άλλους χορούς. Ήταν πάντα κομψά ντυμένος.

Ας είναι καλά, εκεί ψηλά που βρίσκεται, ο δάσκαλος της καρδιάς μας.

Δε θα τον ξεχάσουμε ποτέ.

Λεμονιά Παπαδαμάκη

έχρισε διάδοχο και συνεχιστή του έργου του τον Χριστόφορο Παπαδόπουλο, αφού ήταν ο πλέον αξιόλογος και ο πλέον εργατικός από τους χορωδούς αλλά και τους μουσικούς της Φιλαρμονικής μας.

Τις θέσεις αυτές της ευθύνης και της δημιουργίας διατήρησε και τίμησε μέχρι τον θάνατό του, το 1990.

Σημειώνουμε ότι ο υπέροχος αυτός εργάτης της πολυφωνικής χορωδιακής μουσικής **ουδέποτε** έλαβε αμοιβή για τις υπηρεσίες του. **Εξήντα**, λοιπόν, χρόνια προσφοράς στη μουσική και στην πόλη **αμισθί**.

Δεν είχε ιδιαίτερες μουσικές σπουδές. Ήταν δηλαδή αυτοδίδακτος. Παρ' όλα αυτά, έπαιζε υπέροχο μαντολίνο, μαντόλα, κιθάρα και πιάνο.

Ο εξαιρετικός του χαρακτήρας, η πραότητα και η απέραντη αγάπη του για τη μουσική ήταν οι πόλοι που συσπείρωσαν δίπλα του όλους τους φιλόμους της πόλης μας και δημιούργησαν τη βάση της χορωδίας του **"Εθνικού"** και, από το 1974, του **"Καλλιτεχνικού Ομίλου Αλεξανδρούπολης"**, αφού αυτές ήταν οι επιταγές της εποχής.

Τη δεκαετία του 1930 λοιπόν ο Χ.Π. δημιούργησε το υπέροχο μουσικό σύνολο **"Άσπρα Πουλιά"** με βασικούς συνεργάτες τους **Ζησάκη Ζησιδη, Στράτο Μαυριδη, Θανάση Παπαδόπουλο** και **Γιώργο Χρυσό-**

1989. Κοπή Βασιλόπιτας στην Αίθουσα Συλόγου ΚΟΑ (Καλλιτεχνικός Όμιλος Αλεξανδρούπολης)

στόμου, στις φωνές. Μαντολίνο ο **Χριστόφορος Παπαδόπουλος** και κιθάρες οι **Βασιλάκης** και **Θεοδωρίδης**.

Πολύτιμοι και πιστοί συνεργάτες του για δεκαετίες ήταν οι: **Θεόδωρος Χαράλαμπίδης, Θανάσης Στρατόπουλος, Πολυχρόνης Μπαμιάτης, Γιώργος Τσιτσιπάπας, Δημήτρης Πατρώνας, Μανώλης Διαμαντής, Λαμπρινή Αγγελούδη-Καβάζη, Δήμος Βεζιάσης, Βαγγέλης Ντομπρούδης** και άλλοι πολλοί μουσικοί.

Το 1947, μετά την κατοχή, αμέσως μετά την επαναδραστηριοποίηση της χορωδίας του **"ΕΘΝΙΚΟΥ"**, συνέθεσε τον **Ύμνο της Αλεξανδρούπολης** σε μουσική δική του και στίχους, τους οποίους ο ίδιος έγραψε, σε συνεργασία με την **Κούλα Κανδηλάκη**. Η μουσική αυτή σύνθεση έμελλε να αποτελέσει την κατάληξη όλων των προγραμμάτων συναυλιών στην Αλεξανδρούπολη και στο εξωτερικό και να καταχειροκροτείται.

Σε συνεργασία με τον μαέστρο της υπέροχης χορωδίας **«Αθηναϊκή Καντάδα» Φώτη Αλέπορο** δημιούργησαν την Ένωση Χορωδιών Ελλάδος (Ε.Χ.Ε.), η οποία διέσωσε και διέδωσε τη χορωδιακή μουσική, οργανώνοντας τα περίφημα Χορωδιακά Φεστιβάλ, με συμμετοχές από όλη την Ελλάδα και το εξωτερικό.

Ο Χ.Π. έχαιρε τεράστιας εκτίμησης μεταξύ όλων των μαέστρων των χορωδιών· γι' αυτό και η χορωδία του εκαλείτο και ελάμβανε μέρος σε όλες τις διοργανώσεις των φεστιβάλ.

Εκτός από τον ίδιο, που υπήρξε ιδρυτικό μέλος της Ε.Χ.Ε., επίλεκτα στελέχη της χορωδίας του υπήρξαν μέλη του Δ.Σ. της Ένωσης Χορωδιών Ελλάδος, όπως οι: **Δημήτρης Ταβανίδης, Γιάννης Χατζηγιάννου, Βαγγέλης Ντομπρούδης, Γιάννης Μαντζανίδης, Λαμπρινή Αγγελούδη-Καβάζη**, η οποία τιμήθηκε με το αξίωμα της Αντιπροέδρου του Δ.Σ. της Ε.Χ.Ε. και έτυχε πανελλήνιας αναγνώρισης.

Ο Χ.Π. απεβίωσε την 29 Ιουνίου 1990 στην αγαπημένη του Αλεξανδρούπολη. Τη σορό του μετέφεραν στους ώμους τους, από το σπίτι του στην εκκλησία για την εξόδιο ακολουθία αλλά και την τελευταία του κατοικία, χορωδοί και συνεργάτες του, εν μέσω θλίψης και χειροκροτημάτων.

Ευάγγελος Ντομπρούδης

Λεπτοκαμωμένη σιλουέτα, φινετσάτη, που αποπνέει δυναμισμό και ενέργεια. Χαμόγελο ζεστό, πηγαίο, με μια έμφυτη ευγένεια. Μάτια σπινθηροβόλα, θέλουν να διεισδύσουν και να βρουν το αληθινό, το δυντό σε κάθε τι, έτοιμα να αντιμετωπίσουν το δύσκολο και να κατορθώσουν να το κατακτήσουν. Εραστής της μουσικής, της ίδιας της ζωής.

Ο κόσμος του ήταν γεμάτος μελωδία, αρμονία ήχων που γλιστρούσαν από το αγαπημένο του μαντολίνο αλλά και την κιθάρα, τη μαντόλα και το πιάνο.

Θείο χάρισμα και μόνο, χωρίς καμμία σπουδή, με πολλή προσπάθεια και μεράκι, η ικανότητά του να μαγεύει με τη μουσική του, να δίνει χαρά, συγκίνηση, λύτρωση σε χρόνια και εποχές δύσκολες.

Ο **Χριστόφορος Παπαδόπουλος** γεννήθηκε το 1911 στην Αίνο, στη χερσόνησο απέναντι από τη θαλάσσια αγκαλιά της Αλεξανδρούπολης –μια ακόμη χαμένη πατρίδα. Παρ' όλα αυτά, η Αλεξανδρούπολη έμελλε να γίνει η αγαπημένη του πόλη, η αγαπημένη του δεύτερη πατρίδα. Εδώ έζησε μέχρι την τελευταία του πνοή.

Στην κεντρική λεωφόρο της πόλης, Βασιλέως Γεωργίου τότε, διατηρούσε κατάστημα Νεωτερισμών· πετυχημένος επαγγελματίας, με την εργατικότητά του, την εξυπνάδα του και τον ακέραιο χαρακτήρα του. Ήταν αγαπητός στους πελάτες του για την πραότητα και την ευγένειά του. Τον εκτιμούσαν όλοι οι Αλεξανδρουπολίτες.

Στοργικός πατέρας για τα παιδιά του Ελένη, Μαίρη και Απόστολο και τρυφερός σύζυγος! Η Θανασούλα, από κοντά, ανέτρεφε και μεγάλωνε τα παιδιά τους σε μελλοντικούς σωστούς και άξιους πολίτες της κοινωνίας μας, ενώ ταυτόχρονα άφηνε χώρο στον αγαπημένο της Χριστόφορο να μεγαλουργεί με το ταλέντο του στη μουσική και να προσφέρει, ανιδιοτελώς πάντα, στη μουσική πραγματικότητα της αγαπημένης του πόλης.

Αγαπούσε κάθε σπιθαμή αυτής της πόλης· τις γειτονιές με τις αλάνες της, τις όμορφες ακρογιαλιές της, τη γραφική παραλία της με τις ακακίες σ' όλο το μήκος της να καταλήγουν στον επιβλητικό, κατάλευκο φάρο της και τη μαρμάρινη προτομή της αγωνίστριας Δόμνας Βισβίζη, τον Αη-Νικόλα στην κορυφή του λοφίσκου να αγκαλιάζει όλη την πόλη υπό την προστασία του.

Ήταν αυτονόητο για τον Αλεξανδρουπολίτη μουσουργό Χριστόφορο Παπαδόπουλο να εκφράσει αυτή την αγάπη για την Αλεξανδρούπολη υμνώντας τις ομορφιές της, την ιστορία της, το δέσιμο μαζί της και τη δύναμη που ασκούσε στους ανθρώπους της, με μια σύνθεσή του. Έτσι, το 1947, την περίοδο μετά την κα-

Κάλαντα 1985. Παραμονή Χριστουγέννων - Λεωφ. Βασ. Γεωργίου (Δημοκρατίας)

τοχή και την επαναδραστηριοποίηση της χορωδίας του "ΕΘΝΙΚΟΥ", συνθέτει τον «*Υμνο στην Αλεξανδρούπολη*» σε μουσική δική του και στίχους που έγραψε ο ίδιος σε συνεργασία με την Κούλα Κανδηλάκη.

*Ωραία νεράιδα, η Αλεξανδρούπολη όλο χαρά,
γιατί είναι βγαλμένη απ' τα γαλάζια του Αιγαίου νερά*

*Μακριά σου δε ζούμε, έχεις μαγνήτη που όλους τραβά,
μακριά κι αν βρεθούμε, μα οι καρδιές μας σου είναι κοντά.*

Μελωδία γλυκιά, χαρούμενη, εμψυχωτική που, σε κάθε άκουσμά της στο κλείσιμο των χορωδιακών των συναυλιών, συμμετείχε όλο το κοινό τραγουδώντας και κρατώντας τον ρυθμό με παλαμάκια.

Η αξιοθαύμαστη πορεία του στη μουσική, όμως, αρχίζει πολύ πιο νωρίς. Δίπλα στον μεγάλο Σταύρο Βραχάμη, τον ιδρυτή της σπουδαίας, πρώτης πολυφωνικής

*Η χορωδία του "Εθνικού" με φόντο τον αρχαίο ποιητή Ορφέα
(αντίγραφο από το γνωστό αγγείο, φωτογραφημένο από τον αείμνηστο
φωτογράφο Γεώργιο Παναγιώτου)*

**ΚΑΛΙΤΕΧΝΙΚΟΣ ΚΑΙ ΕΚΠΟΙΙΣΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΕΩΣ**

**ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΕΤΕΙΟ ΤΗΣ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗΣ
ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΜΑΣ 14 - ΜΑΪΟΥ 1920**

ΥΠΟ ΤΗΝ ΑΙΓΙΔΑ ΤΟΥ ΝΟΜΑΡΧΟΥ ΕΒΡΟΥ
Κ. ΧΑΡΑΛΑΜ. ΔΙΠΑΡΔΟΠΟΥΛΟΥ

ΣΥΝΑΥΛΙΑ

ΤΗΣ ΜΙΚΤΗΣ ΧΟΡΩΔΙΑΣ ΚΑΙ ΟΡΧΗΣΤΡΑΣ ΤΟΥ ΟΜΙΛΟΥ
ΥΠΟ ΤΗΝ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΝ
ΤΟΥ ΒΡΑΣΙΤΕΧΝΟΥ ΜΟΥΣΙΚΟΥ
Κ. Χριστόφορου Παπαδόπουλου

ΛΑΜΒΑΝΟΥΝ ΜΕΡΟΣ ΣΤΗΝ ΕΚΔΑΞΗ Η ΟΡΧΗΣΤΡΑ
ΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΑΡΡΕΙΩΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΕΩΣ
ΥΠΟ ΤΗΝ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΝ
ΤΟΥ Κ. ΘΕΩΔΩΡΟΥ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ
ΚΛΗΜΗΤΟΥ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

ΚΑΙ ΤΟ ΠΟΝΤΙΑΚΟ ΣΥΚΡΟΤΗΜΑ
ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΠΟΝΤΙΩΝ

ΑΙΘΟΥΣΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ
ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ

ΚΥΡΙΑΚΗ
14 - ΜΑΪΟΥ 1978
ΩΡΑ 9 Μ.Μ.

**Τὴν Μικτὴν Χορωδίαν καὶ Ὀρχήστραν
ἀπαρτίζου**

<p>ΣΟΠΡΑΝΟ</p> <p>1) Κετ. Βόγια, Χαριτωμένη 2) Έλενη, Τσαρούχη 3) Μαρὶν Δασκαλοπούλου 4) Μάρω Σαββανίδη</p> <p>ΑΛΤΙ</p> <p>5) Δετ Βοῦλα Καυθολίδη 6) Φαρούλα Κανθολίδη 7) Τίτην Καυθολίδη 8) Κε Βοῦλα Κοκοροῦδη 9) κ. Έλενη, Χαριτωμένη</p> <p>ΤΕΝΟΡΟΙ I</p> <p>10) Δημητρ. Παπαδοπούλου 11) Έσως, Βασιλείου 12) Νίκωσ Βασιλείου 13) Έσως, Μανθουλάδη 14) Μάρω Κανθολίδη 15) Κωνσταντ. Βασιλείου</p> <p>ΤΕΝΟΡΟΙ II</p> <p>16) Έσως, Χαριτωμένη 17) Έσως, Καλομαρτίδη 18) Έσως, Κωνσταντ. Βασιλείου 19) Μαρὶν Τσαρούχη 20) Μάρω Σαββανίδη 21) Μιχ. Μανθουλάδη 22) Έσως Βασιλείου 23) Έσως, Βασιλείου</p> <p>ΒΑΡΥΤΟΝΟΙ</p> <p>24) Έσως, Παπαδοπούλου 25) Έσως, Κιόβητ 26) Έσως, Αγγελοῦδη</p>	<p>ΜΠΑΣΣΟΙ</p> <p>27) Έσως, Χαριτωμένη 28) Έσως, Αγγελοῦδη 29) Στέφαν. Μουρατίου 30) Έσως, Βασιλείου 31) Έσως, Καυθολίδη 32) Έσως, Χαριτωμένη 33) Έσως, Χαριτωμένη</p> <p>ΟΡΧΗΣΤΡΑ</p> <p>34) Δετ Κωνσταντίνου Παπαδοπούλου 35) Δετ Φαρούλα Κανθολίδη Μ-η Βοῦλα 36) Έσως Τσαρούχη * * * 37) Μαρὶν, Αγγελοῦδη * * * 38) Αἴμων, Βασιλείου Β-βόγια 39) Αἴμων, Βασιλείου Β-βόγια 40) Αἴμων, Βασιλείου Β-βόγια 41) Έσως, Τσαρούχη Καθίστην 42) Έσως, Βασιλείου Αγγελοῦδη 43) Αἴμων, Βασιλείου Αγγελοῦδη 44) Αἴμων, Βασιλείου Αγγελοῦδη 45) Αἴμων, Βασιλείου Αγγελοῦδη</p> <p>ΣΟΛΙΣΤ</p> <p>46) Δετ Τίτην Καυθολίδη 47) Έσως, Αἴμων 48) Έσως, Βασιλείου 49) Έσως, Βασιλείου Αγγελοῦδη 50) Δετ Κωνσταντίνου Παπαδοπούλου 51) Έσως</p>
--	---

Χορωδίας και Μαντολινάτας του Σουφλίου, ο ταλαντούχος και πλέον αξιόλογος μουσικός της Φιλαρμονικής μας και Χορωδίας του, Χριστόφορος Παπαδόπουλος, γίνεται επάξια διάδοχος και συνεχιστής του μουσικού του έργου στην αναγεννόμενη Αλεξανδρούπολη.

Ο Χ.Π., ως ένθερμος λάτρης της πολυφωνικής χορωδιακής μουσικής, διέσωσε και διέδωσε αυτή, δημιουργώντας αρχικά τη βάση της Χορωδίας του "ΕΘΝΙΚΟΥ" και μετέπειτα, το 1974, τη χορωδία του Κ.Ο.Α. (Καλλιτεχνικού Ομίλου Αλεξανδρούπολης).

Ως ένα από τα βασικά ιδρυτικά μέλη της Ε.Χ.Ε. (Ένωση Χορωδιών Ελλάδος) εκαλείτο και συμμετείχε σε όλα τα Χορωδιακά Φεστιβάλ, με συμμετοχές απ' όλη την Ελλάδα και το εξωτερικό, αποσπώντας εξαιρετικές κριτικές και διακρίσεις.

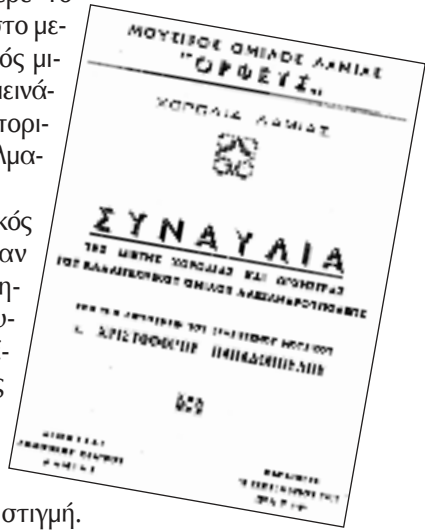

8 Μαΐου 1988. Φεστιβάλ Χορωδιών Ελλάδος-Κύπρου-Ιταλίας στην Κηφισιά. Συμμετοχή με διαγωνιστικό κομμάτι τον Αναγεννησιακό Ύμνο στην παρθένο Παναγία - 1ο Βραβείο

Ο Χ.Π. δεν υπήρξε μόνο εξάιρετος μουσικός αλλά και εξάιρετος μαέστρος και δάσκαλος. Εκτός από μουσικές ικανότητες σύνθεσης και εναρμόνισης είχε και διδακτική ικανότητα, σπουδαίο χάρισμα για μαέστρο πολυφωνικής χορωδίας. Αν και αυτοδιδάκτος, είχε μεταδοτικότητα, ήταν μεθοδικός και οργανωτικός. Οι μαθητές του ήταν όλων των ηλικιών, από παιδιά 10 ετών, που αποτελούσαν τη μαντολινάτα, μέχρι 60 ετών. Κοινό γνώρισμα όλων, η αγάπη τους για τη μουσική και το τραγούδι.

Την ώρα της διδασκαλίας στην πρόβα απαιτούσε από τους μαθητές-χορωδούς του πειθαρχία, προσπάθεια, συνέπεια και υπευθυνότητα. Αν κάποια στιγμή ξεφεύγαμε, με τη γνωστή σ' όλους νοοτροπία του μαθητή, μας επανέφερε το μονότονο χτύπημα στο μεταλλικό αναλόγιο ενός μικρού ψαλιδιού, απομεινάρια-εργαλείο του βιοποριστικού του επαγγέλματος.

Ως δάσκαλος, ο δικός μας δάσκαλος, ήταν απαιτητικός, αυστηρός, λεπτολόγος, ευρηματικός. Μας ενέπνεε σεβασμό, μας κυριεύε με την προσωπικότητά του, σαν να γινόταν η συναυλία την επόμενη στιγμή.

Ως μαέστρος, την ώρα της συναυλίας μετουσιωνόταν, ήταν συνεπαρμένος από το τραγούδι που διηθύθηκε, ελέγχοντας με μάτια, χέρια, κινήσεις σώματος όλα και όλους.

Η επιβλητική παρουσία του σε συνέπαιρνε, ένιωθες εκείνη τη στιγμή ότι ήσουν μόνο εσύ, η μαγεία της μουσικής και ο μαέστρος που σε οδηγούσε στα ατελείωτα, πολύμορφα μονοπάτια της.

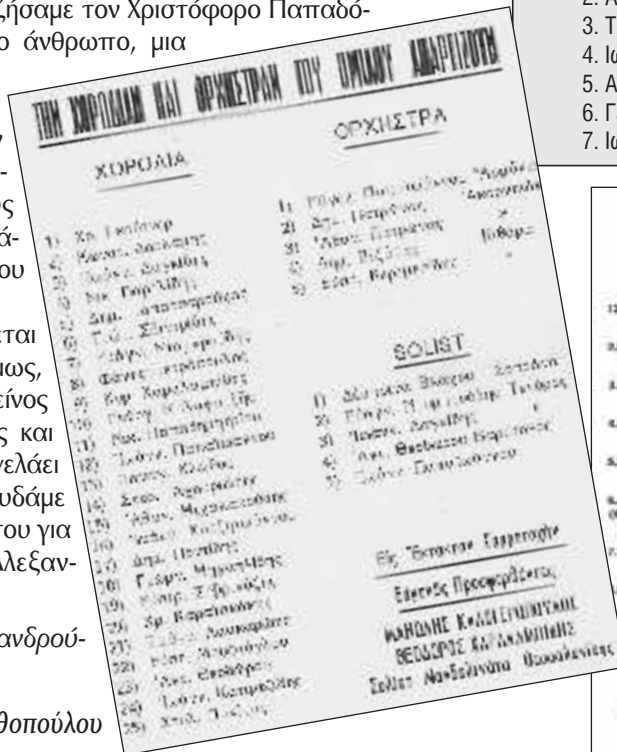
Τυχεροί όσοι υπήρξαν μαθητές του και έζησαν κοντά του. Ήταν ο μαέστρος στη συναυλία, ο δάσκαλός μας στην πρόβα, ο φίλος μας και σύντροφος στα ταξίδια και στη διασκέδαση –πρώτος άνοιγε τον χορό πάντα μ’ ένα ταγκό ή βαλς–, ο πατέρας μας που μας νοιαζόταν στις δύσκολες στιγμές μας. Μας αγαπούσε και τον αγαπούσαμε!

Έτσι γνωρίσαμε και ζήσαμε τον Χριστόφορο Παπαδόπουλο. Έναν σπουδαίο άνθρωπο, μια δυνατή προσωπικότητα, μια μουσική παρουσία καθοριστική για τον τόπο μας, για 60 ολόκληρα χρόνια ανιδιοτελούς προσφοράς, μέχρι τον θάνατό του στις 29 Ιουλίου 1990.

Μπορεί να μη βρίσκεται πλέον ανάμεσά μας όμως, όσο ζούμε, ζει και εκείνος βαθιά στην καρδιά μας και νιώθουμε ότι μας χαμογελάει από ψηλά, όταν τραγουδάμε με συγκίνηση τον ύμνο του για την αγαπημένη του Αλεξανδρούπολη!

«Ωραία νεράϊδα, η Αλεξανδρούπολη όλο χαρά!...»

Βασιλική Τσεσμελή-Ξανθοπούλου

Στη Χορωδία και Ορχήστρα του Ομίλου, το 1976, συμμετείχαν:

ΧΟΡΩΔΙΑ

Τενόροι

1. Ιωάννης Δαγκίδης
2. Νικ. Βαρελίδης
3. Δημ. Παπατασορούχας
4. Ιωάν. Μαντζανίδης
5. Χάρης Κανδυλάκης
6. Κωνστ. Κυριακίδης

Βαρύτονοι

1. Ιωάν. Παπαϊωάννου
2. Παναγιώτης Κλώθος
3. Στέφ. Αχουριώτης
5. Αθ. Μιχαλακούδης
5. Ιωάν. Χατζηϊωάννου
6. Δημ. Ποντιδής
7. Ευστ. Συβρικώζης

Τενόροι II

1. Μιχ. Μποϊκλίδης
2. Κυρ. Χαραλαμπίδης
3. Γεώργ. Καλαφatzής
4. Μιχαήλ Γεωργιάδης
5. Μίμης Κανακίδης
6. Γεώργ. Ξενουδάκης
7. Σταμ. Κουτσούλας
8. Πέτρος Σισμανίδης
9. Γεώργιος Λάιος
10. Φάνης Πετρόπουλος

Μπάσοι

1. Χρήστος Καραϊσκάκης
2. Ιωάν. Λασκαριδής
3. Στάθης Μουφτόγλου
4. Αντών. Θεοδώρου
5. Ιωάν. Κατριτζίδης
6. Στυλιαν. Βανίτας
7. Αθαν. Αθανασιάδης
8. Φρ. Γκαϊνιτζόπουλος

ΟΡΧΗΣΤΡΑ

1. Θεόδ. Χαραλαμπίδης, Μανδολίνο
2. Τάσος Τριβουρέας, Μανδολίνο
3. Φανή Κανδυλάκη, Μανδολίνο
4. Δημ. Πατρώνας, Ακορντεόν
5. Αθαν. Πατρώνας, Ακορντεόν - Αρμόνιο
6. Καίτη Δαμασκηνίδου, Πιάνο - Αρμόνιο
7. Δημ. Βεζιάης, Κιθάρα
8. Π. Αντωνάτος, Κιθάρα
9. Ιωάν. Τσεσμελής, Χαβάνια
10. Σταθ. Κερεμεσιδής, Κιθάρα

Σολίστ

1. Ελένη Παπανικολάου
2. Αμαλία Δούκα
3. Τόττα Καραβαριώτη
4. Ιωάννης Παπαϊωάννου
5. Αντώνιος Θεοδώρου
6. Γεώργιος Λάιος
7. Ιωάννης Μαντζανίδης

ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ ΦΩΤΟΓΡΑΦΟΙ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ΜΑΣ

Η ιστορία του Ανδρέα Δαΐδη (1903-2002), του μακροβιότερου φωτογράφου της Αλεξανδρούπολης

Γράφει ο Ιωάννης Δαΐδης

Ο Ανδρέας Δαΐδης, παιδί της διασποράς, γεννήθηκε στις 12 Σεπτεμβρίου 1903 στη Σεβαστούπολη της Κριμαίας και ήταν το πρώτο παιδί του Γιάννη και της Δέσποινας Δαΐδη, η οποία καταγόταν από την Καισάρεια της Καππαδοκίας.

Ο πατέρας του Γιάννης είχε στη Σεβαστούπολη εργοστάσιο αεριούχων ποτών, μπύρας, κβας κ.α. Με τη Ρωσική Επανάσταση τα μέλη της οικογένειας εγκαταλείπουν από φόβο τα πάντα στη Σεβαστούπολη και εγκαθίστανται στην Καισάρεια της Τουρκίας απ' όπου, με τη Μικρασιατική καταστροφή, εκδιώκονται και με πλοίο φθάνουν στον Πειραιά.

Η πολιτεία παραχωρεί στην ήδη εξαμελή οικογένεια σπίτι και χωράφια στην Κομοτηνή του Νομού Ροδόπης, χωράφια τα οποία δε δούλεψαν ποτέ επειδή δεν ήταν αγροτική οικογένεια και ήταν ανίκανοι από γεωργικές εργασίες.

Ο Ανδρέας έρχεται στην Αλεξανδρούπολη για δουλειές, του αρέσει η πόλη εδώ και καταφέρνει τους δικούς του, παρ' όλες τις αντιρρήσεις τους, να τα πουλήσουν όλα στην Κομοτηνή και να εγκατασταθούν στην Αλεξανδρούπολη. Εδώ ανοίγει το πρώτο του φωτογραφείο, στον αυλόγυρο του κινηματογράφου "ΤΙΤΑΝΙΑ",

χρησιμοποιώντας τις λίγες γνώσεις φωτογραφικής που του είχε διδάξει κάποιος στην Κομοτηνή. Στην Αλεξανδρούπολη μένει αρχικά όλη η οικογένεια κοντά στην Εκκλησία του Αγίου Ελευθερίου και ο Ανδρέας ως μεγαλύτερος γιος, μαζί με τον πατέρα του, δουλεύουν και συντηρούν την οικογένεια. Πηγαίνει με τον πατέρα του Γιάννη σε απομακρυσμένα φυλάκια στα βουνά της Ροδόπης τους χειμώνες με τα χιόνια, με βροχές, λάσπες, κρύα, άλλοτε με τα πόδια και άλλοτε με οποιοδήποτε

Οι γονείς του Ανδρέα Δαΐδη στη Σεβαστούπολη, στις αρχές του 20ού αιώνα

Ο παππούς Γιάννης με τον εγγονό Ανδρέα διανέμουν τα ποτά τους στη Σεβαστούπολη (1909)

μεταφορικό μέσο, κάρα, ημιόνους, βοϊδάμαξες, κουβαλώντας την τεράστια φωτογραφική μηχανή της εποχής εκείνης και τα απαραίτητα υλικά. Φωτογραφίζουν, με ειδική άδεια των Στρατιωτικών Αρχών και για λογαριασμό του Στρατού, τα ελληνικά οχυρωματικά έργα και το μόνιμο προσωπικό που τα επανδρώνει.

Από τις κακουχίες εκείνες αρρωσταίνει ο πατέρας του με πνευμονία, η οποία ήταν και η αιτία θανάτου του λίγο αργότερα στην Αλεξανδρούπολη. Έτσι ο Ανδρέας αναλαμβάνει όλα

τα βάρη της οικογένειας και το 1933 παντρεύει τη μεγάλη του αδελφή, Βασιλική, με τον Δημήτρη Θεοδωρίδη, γνωστό και ως Μήτσο, πολύ αργότερα και ξακουστό καφετζή της Αλεξανδρούπολης με το παρατσούκλι «Ο Μερακλής». Το 1937 παντρεύεται την Παγώνα Βακαλούδη από το Σουφλί, όπου οι γονείς της είχαν «γιαχανά» (εργοστάσιο επεξεργασίας σουσαμιού, και διαφόρων ελαιούχων σπόρων κ.λπ.) αλλά την ίδια χρονιά πεθαίνει ο αδελφός του Γιώργος.

Η μικρή καινούργια οικογένειά του τώρα έχει εγκατασταθεί σε άλλο σπίτι, απέναντι από τον Μύλο Πρωτόπαππα, ιδιοκτησίας γονέων Χαμπαρίδου Τασούλας, γνωστής καθηγήτριας Γυμναστικής του Γυμνασίου της πόλης μας. Το 1938 αποκτά σε αυτό το σπίτι το πρώτο του παιδί και του δίνει το όνομα του πατέρα του, Γιάννη. Με την κήρυξη του πολέμου παίρνει την οικογένεια από την Αλεξανδρούπολη και εγκαθίσταται στη Χαλκίδα, όπου και εργάζεται με τη μηχανή του στη γέφυρα του Ευρίπου. Κατά τους βομβαρδισμούς της Χαλκίδας από τα γερμανικά αεροπλάνα καταφεύγουν, μαζί με την οικογένεια της αδελφής του Βασιλικής, στο κοντινό χωριό Λάμψακο.

Μετακομίζουν για λίγο διάστημα στην Αθήνα απ' όπου, λόγω πείνας και αναδουλειάς, φεύγουν και εγκαθίστανται στη Θεσσαλονίκη και εκεί με τον γαμπρό του Μήτσο, ο οποίος είχε ήδη εγκατασταθεί στα Μουδανιά Χαλκιδικής, εμπορεύονται λάδια και σαπούνια στην αγορά του Μοδιάνο, ενώ παράλληλα δουλεύει και ως φωτογράφος με στέκια το λιμάνι, κάτω από την Πλατεία Ελευθερίας και άλλοτε τον Λευκό Πύργο.

Ενώ διέμενε στη Νεάπολη της Θεσσαλονίκης, τριάντα μέτρα από την Εκκλησία του Αγίου Γεωργίου, πιάνει δουλειά στον **επισιτισμό** (κατοχικά συσσίτια) της περιοχής και έτσι εξασφαλίζει τα προς το ζην της οικογένειάς του.

Μετά την απελευθέρωση επιστρέφουν στην **Αλεξανδρούπολη** όπου βρίσκει το παλιό του μαγαζί και ξαναοίγει το φωτογραφείο με περισσότερη πείρα και έχοντας στο πλευρό του ως υπάλληλο τον καλύτερο εμφανιστή και εκτυπωτή που πέρασε από την Αλεξανδρούπολη, τον Απόστολο Παπαδόπουλο, γνωστότερο στους περισσότερους ως «Λάκν». Ο Α.Δ. τώρα πια χρησιμοποιεί νέες φωτογραφικές μηχανές, φιλμ 6x6 και στη συνέχεια μηχανή ΛΑΪΚΑ, ή 36 στάσεων.

Κατοικεί για λίγο στα τσιμεντένια, κοντά στον φούρνο του Μαρτίνη και αργότερα μετακομίζει κοντά στον «Φάρο», στο σπίτι του Αυγερινού, όπου και αποκτά το δεύτερο παιδί του, την κόρη του Βάγια-Υβόννη.

Το 1946 και εν μέσω του εμφυλίου πολέμου στέλνεται από τις Αρχές στα χωριά του Τριγώνου, στα οποία ταξίδευες τότε μόνο με ειδική αστυνομική και στρατιωτική άδεια. Φωτογραφίζει τους κατοίκους, προκειμένου να βγάλουν ταυτότητες, και δουλεύει για αρκετούς μήνες εκεί στέλνοντας τα φιλμ προς εμφάνιση και εκτύπωση στην πόλη. Οι φωτογραφίες επιστρέφονταν στα αντίστοιχα αστυνομικά τμήματα. Τον καιρό του εμφυλίου ήταν ο μόνος φωτογράφος που του είχε παραχωρηθεί ειδική άδεια να εισέρχεται στους χώρους του Κ.Ε.Ν.Α. (Κέντρο Εκπαιδεύσεως Νεοσυλλέκτων Αλεξανδρούπολης) και να φωτογραφίζει, σε όλους τους στρατώνες, τους στρατιώτες που έρχονταν για βασική εκπαίδευση και μετά στέλνονταν στο μέτωπο του ανταρτοπόλεμου.

Θυμάμαι, ο πατέρας μου είχε δύο μικρά πανό, το ένα με πέταλο και το άλλο με καρδιά, που τα χρησιμοποιούσε ως φόντο, για να φωτογραφίζονται οι στρατιώτες. Το μεν πέταλο το θεωρούσαν γούρικο και επομένως δε θα πάθαιναν τίποτα στον πόλεμο, για το δε άλλο με την καρδιά, που έγραφε επάνω «*Λάβε κορμί χωρίς ψυχή και σώμα δίχως αίμα, λάβε και τη φωτογραφία μου για να θυμάσαι μένα*», οι φαντάροι τρελαίνονταν με τέτοιες φω-

τογραφίες, τις οποίες έστελναν στα κορίτσια τους. Τα πανό είχε κατασκευάσει και ζωγραφίσει ο καρδιακός του φίλος και εξαιρετός ζωγράφος **Κουρουτζίδης Γρηγόριος**, ο οποίος δούλευε στον κινηματογράφο «ΤΙΤΑΝΙΑ» και φυσικά ζωγράφιζε όλες τις ταμπέλες από τις ταινίες που προβάλλονταν. Ήταν ένας εξαιρετικός καλλιτέχνης και τα χέρια του έκαναν ο,τιδήποτε, ζωγραφική, μαγειρική, σκαλισμάτα, χειροτεχνίες ξυλογλυπτικής· μάλιστα είχε κατασκευάσει ένα ξύλινο καράβι, σκαλιστό, με όλες τις αρματωσιές του, περίπου 70-80 εκ. που μας το δώρισε και το ονόμασε «ΥΒΟΝΝΗ 17» όταν η αδελφή μου ήταν τότε 17 μηνών.

Στην αυλή που υπήρχε μπροστά από το φωτογραφείο ο πατέρας μου είχε διαμορφώσει έναν πολύ ωραίο κήπο με πρωτόγνωρα για την πόλη μας τότε λουλούδια με ντάλιες, γλαδιόλες, καρτόφ, τριανταφυλλιές, γαρυφαλάκια. Εκεί, «στον κήπο της Εδέμ», όπως τον πείραζαν οι φίλοι του, φωτογραφήθηκαν πολλοί Αλεξανδρουπολίτες.

Όταν κτίστηκε το ξενοδοχείο «ΑΛΕΞ» στον χώρο όπου βρισκόταν ο κινηματογράφος «ΤΙΤΑΝΙΑ», το φωτογραφείο μεταφέρθηκε απέναντι περίπου, σε ένα υπερυψωμένο ξύλινο οίκημα, στον κάτω όροφο του οποίου λειτουργούσε το **τυπογραφείο του**

Αθανάσιου Αθανασιάδη. Αργότερα, στο ίδιο μέρος έγινε το κτήριο της Τραπέζης Ελλάδος και έτσι το φωτογραφείο μεταφέρθηκε πάλι στο, επί της τότε οδού Βασιλέως Γεωργίου 320 –σήμερα Λεωφόρος Δημοκρατίας– ισόγειο ενός από τα δύο Αρμένικα διώροφα σπίτια που ήταν απέναντι από τη σημερινή Στρατιωτική Λέσχη. Τέλος, όταν έγιναν και αυτά πολυκατοικίες, μεταφέρθηκε στην οδό Βενιζέλου 49 και ήταν το τελευταίο φωτογραφείο απ' όπου και πήρε σύνταξη, την 01/06/1970. Ως συνταξιούχος διατήρησε το φωτογραφείο στο όνομα της συζύγου του Παγώνας για αρκετά χρόνια και μάλιστα δούλευε με τον ίδιο ζήλο τη φωτογραφική του τέχνη.

Ο κυρ-Ανδρέας είχε πάντοτε την απόλυτη αποδοχή από τις Αρχές της πόλης, είτε στρατιωτικές είτε αστυνομικές είτε λιμενικές. Ο,τιδήποτε συνέβαινε ήταν ο μόνος φωτογράφος που εμπιστευόνταν και τον καλούσαν να φωτογραφίσει υπόπτους, κλέφτες, εγκληματίες, λαθρομετανάστες, αυτοκινητιστικά ατυχήματα με νεκρούς ή ανθρώπους που ήταν κομμουνιστές και θα στέλνονταν στην εξορία.

Για το Λιμενικό ήταν ο μόνος φωτογράφος που είχαν εμπιστοσύνη για φωτογραφίες Ναυτικών Φυλλαδίων αλλά και όλες οι φωτογραφίες των αθλητών, ποδοσφαιριστών που χρειάζονταν τα αθλητικά σωματεία: ΕΘΝΙΚΟΣ, ΔΟΞΑ, ΕΡΜΗΣ κ.λπ., ήταν τραβηγμένες από τον Ανδρέα

Δαΐδη. Στις στρατιωτικές Αρχές ήταν ο φωτογράφος της εμπιστοσύνης και απαθανάτιζε κάθε στρατιωτική δραστηριότητα, όπως χορούς, γεύματα με σημαίνοντα πρόσωπα, επιθεωρήσεις, ακόμη και στρατιωτικά γυμνάσια.

Δε θυμάμαι ποτέ να ήταν στο σπίτι τα βράδια της Πρωτοχρονιάς, του Πά-

σχα και άλλων σημαντικών εορτών, γιατί φωτογράφιζε τις χοροεσπερίδες του Στρατού.

Είχε φωτογραφίσει πολλούς πολιτικούς, τον **Παναγή Τσαλδάρη**, τον **Αλέξανδρο Παπάγο**, τον **Κωνσταντίνο Καραμανλή**, τον **Γεώργιο Παπανδρέου**, με τους οποίους και συνέφαγε. Ο κυρ-Ανδρέας ήταν ο μόνος φωτογράφος στον οποίο έδιναν άδεια να ακολουθεί τους τότε διαδόχους του θρόνου Παύλο και Φρειδερίκη, στα ταξίδια και στις περιοδείες τους στον Έβρο, ώστε να απαθανατίζει τις δραστηριότητές τους αλλά και αργότερα, όταν ερχόταν για κυνήγι υδρόβιων πουλιών στον Γκιαούρ Αντά ο τότε διάδοχος Κωνσταντίνος, οι φωτογραφίες ήταν του Δαΐδη.

Είχε φίλους στρατηγούς, μεράρχους, ταξίαρχους και διάφορους διοικητές Μονάδων αλλά και μικρότερους βαθμοφόρους, όπως επίσης και αρκετούς νομάρχες και βουλευτές.

Ήταν φίλος με όλους τους Δεσποτάδες που έμειναν στην Αλεξανδρούπολη, ιδιαιτέρως με τον Ιωακείμ Καβύρη, και είχε φωτογραφίσει και φωτογραφηθεί στην Κωνσταντινούπολη με τον Πατριάρχη Αθηνάγορα.

Έκανε παρέα με **μικρούς** και **μεγάλους ανεξαρτίτως εθνικότητας, θρησκείας ή κοινωνικής τάξης** όπως με τους Εβραίους αδελφούς **Ρεϊτάν**, που είχαν το καλύτερο υαλοπωλείο στην πόλη μας, με τους Αρμένιους **Καϊλιάν**, υφασματεμπόρους και από τους πιο καλούς φίλους του που τα έπιναν σχεδόν κάθε μέρα παρέα, με τον **Χοσέπ** που ήταν σεφ στην «Κληματαριά», με τον **Ντισλιάν** που είχε οπικά, με τους ρολογάδες **Μιχράν**,

με τους αδελφούς Σισακιάν (κυνηγετικά είδη), αλλά και με μουσουλμάνους της πόλης μας. Επίσης, έκανε παρέα και με ιδεολογικά αντίθετους και είχε γλιτώσει αρκετούς κομμουνιστές από τη φυλακή και την εξορία, εγγυόμενος τη νομιμοφροσύνη τους.

Πέρασαν πάρα πολλά λεφτά από τα χέρια του, αν και το μόνο περιουσιακό στοιχείο που απέκτησε το 1950 ήταν το σπίτι επί της οδού Χαριλάου Τρικούπη 6, κι αυτό με την επιμονή της γυναίκας του. Δεν του έμεινε τίποτα παραπάνω, γιατί ήταν ανοιχτοχέρης, πάρα πολύ κουβαρδός και πάντα πλήρωνε τον λογαριασμό αυτών που ήταν στην παρέα, καθόσον κάθε μεσημέρι και βράδυ δεν ερχόταν στο σπίτι, αν δεν έπινε τις ρετσίνες του με την παρέα, συνήθεια που είχε αποκτήσει στη Θεσσαλονίκη, τα χρόνια της κατοχής.

Ήταν καλός νοικοκύρης πάντοτε και στο σπίτι του όλα έρχονταν με τους τενεκέδες ή με τα τσουβάλια όπως λάδια, τυριά, βούτυρα, κασέρια, ζάχαρη, φρούτα και ζαρζαβατικά, γιατί ήταν καλοφαγάς και άνθρωπος που του άρεσαν οι μεζέδες αλλά και τα γλυκά.

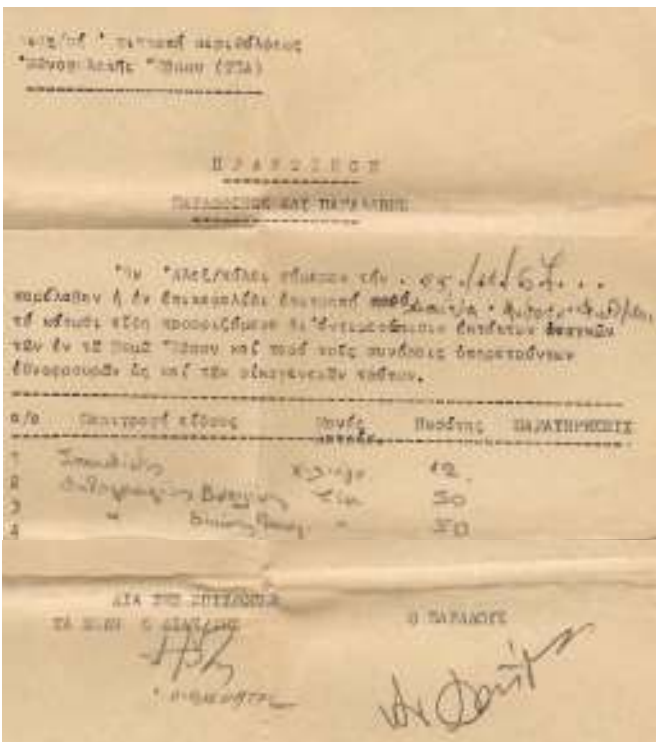
Παρ' όλο που ήταν φωτογράφος όλων των Αρχών της πόλης, δεν εκμεταλλεύθηκε ποτέ τις γνωριμιές του για ιδιοτελείς σκοπούς αλλά και ποτέ δε δραστηριοποιήθηκε σε πολιτικά κόμματα και ό,τι πίστευε το είχε για τον εαυτό του, χωρίς να παρακινεί άλλους να ασπασθούν τις απόψεις του.

Ήταν αγαπιτός απ' όλους σχεδόν στην Αλεξανδρούπολη και όλοι ζητούσαν την παρέα του κυρ-Ανδρέα για να τον ακούσουν να διηγείται ανέκδοτες ιστορίες του.

Ο Ανδρέας Δαϊδης ήταν ο πρώτος φωτογράφος, παρ' όλο που ήταν αγράμματος, που έφερε στην πόλη μας την έγχρωμη φωτογραφία και τα σλάιτς, τραβώντας τα «Ανθεσπρία» έγχρωμα και προβάλλοντας τα σλάιτς.

Όταν άρχισαν να μας έρχονται οι παλιννοστούντες από τη Ρωσία, περί τα έτη 1988-1990, ξαναθυμήθηκε την πρώτη του γλώσσα, τα Ρωσικά, και άρχισε να μιλά μαζί τους. Όλοι απορούσαν για τα τέλεια «Ρωσικά» του και μάλιστα αυθεντικά Ρωσικά, μιας άλλης εποχής. Μιλούσε, επίσης, τα Τουρκικά λόγω καταγωγής της μητέρας του και λίγα Βουλγαρικά και Γερμανικά που είχε μάθει στην κατοχή.

Όταν έκλεισε πια το φωτογραφείο, μετέφερε όλο το φωτογραφικό του υλικό στο υπόγειο του σπιτιού του στην οδό Χαριλάου Τρικούπη 6. Το πλούσιο φωτογραφικό αρχείο του ήταν η πνευματική του κληρονομιά στα δύο παιδιά του.

Ντοκουμέντο κοινωνικής προσφοράς του

Το ζεύγος Παγώνα και Ανδρέας Δαϊδης (δεκαετία '30)

Ο γιος του, χωρίς τη συγκατάθεση της αδελφής του, προσφέρει ευγενικά το 2003-2004 όλο το αρχείο σε γνωστό Μουσείο της πόλης μας προκειμένου να επιλεχθούν ορισμένες φωτογραφίες όπως παλιά τοπία, σημαίνοντα πρόσωπα και συμβάντα, διάφορα πορτρέτα κατοίκων της Αλεξανδρούπολης που θα αποτελούσαν τις μνήμες της πόλης μας, υπό τους όρους να τους επιστραφεί το αρχείο και το Μουσείο να αφιερώσει μια μόνιμη γωνιά του στον Ανδρέα

Δαϊδη, κάτι που δεν έγινε ποτέ.

Αν και πολλές φορές ζητήθηκε από τους νόμιμους ιδιοκτήτες η επιστροφή του αρχείου, ακόμη και σήμερα, μετά από 12 χρόνια, παραμένει στο Μουσείο, το οποίο με διάφορες προφάσεις αρνείται την επιστροφή του.

Ο Ανδρέας χάνει τη σύζυγό του στις 31/12/2001 και ο ίδιος πεθαίνει στην Αλεξανδρούπολη, που τόσο αγάπησε, στις 23/09/2002, έχοντας κλείσει τα 99 χρόνια και περνώντας 11 μέρες από τα 100.

Αυτή ήταν η ιστορία του μακροβιότερου φωτογράφου, μέχρι στιγμής, της πόλης μας, ΑΝΔΡΕΑ ΔΑΪΔΗ, που είδε δύο παγκόσμιους πολέμους, τη Ρωσική Επανάσταση, τη Μικρασιατική καταστροφή και τον αδελφοκτόνο εμφύλιο πόλεμο...

Ε Π Ε Τ Ε Ι Α Κ Α

Ντοκουμέντα από το αλβανικό μέτωπο - χειμώνας 1940-41

(Από το αρχείο της οικογένειας Αυγουστίδη και Λίλας Σοφριανοπούλου)

Επιμέλεια: Παναγιώτης Τσιακίρης, Αλεξάνδρα Μποτονάκη

Στα ΕΠΕΤΕΙΑΚΑ του 60ού τεύχους θεωρήσαμε σκόπιμο να ζωντανέψουμε την επέτειο της ηρωικής αντίστασης του Ελληνικού λαού κατά του Ναζισμού μέσα από ζωντανές και ανθρώπινες στιγμές ενός στρατιώτη, που

γράφει στους δικούς του από το μέτωπο.

Στρατιώτης και αποστολέας είναι ο Μιχάλης Σοφριανόπουλος, γνωστή προσωπικότητα στη μεταπολεμική κοινωνία της Αλεξανδρούπολης.

Παραλήπτης ο αδελφός του Σοφοκλής και άλλα συγγενικά του πρόσωπα που φαίνεται ότι έχουν καταφύγει στη Θεσσαλονίκη για να αποφύγουν τη Βουλγαρική κατοχή ή διαμένουν σ' αυτήν.

Ο στρατιώτης ενδιαφέρεται περισσότερο για τις συνθήκες στις οποίες διαβιώνει οι δικοί του παρά για τη δική του ταλαιπωρία στα βουνά του μετώπου.

Προσέξτε με πόση ευγένεια και διακριτικότητα ζητά να του στείλουν ένα ψευτοστρώμα από αλατζά. Σε κάθε φράση του φαίνεται η αγωνία ή και φόβος μήπως κουράσει, στενοχωρήσει ή υποβάλει σε έξοδα την Αρσινόη.

Προσέξτε, επίσης, με πόση ευαισθησία ευχαριστεί, στο δελτάριο της 2/3/41, για το δέμα που έλαβε. Για να «διασκεδάσει» τον πόνο των δικών του φθάνει στην υπερβολή: Το δέμα χαρακτηρίζεται «θαύμα» λόγω της επιτυχημένης ποικιλίας και του «στρογγυλού κουτιού» που δεν πρόλαβε να ανοίξει ακόμη!

Αλβανία 25/2/41

Αγαπητή μου Αρσινόη

Πήρα την κάρτα σου 24/2 ψες το βράδυ και χάρηκα ότι είσθε όλοι καλά. Κι εγώ είμαι καλά από πάσης απόψεως και μη στενοχωρείσθε για μένα.

Ευχαριστώ και την μητέρα που πάντα μου γράφει κι εκείνη για να με καθησυχάζη. Την ευχαριστώ ιδιαίτερα για τις ευχές της στο Θεό που ξέρω ότι πραγματικά εισακούονται.

Από τον Κώστα είχα σήμερα χαρτοφάκελλα και πέννες ποδρές.

Πώς έτσι αποφασίζετε για τη Χαδκιδική, είναι για τους αεροπορικούς βομβαρδισμούς ή γενικότερα για άλλους λόγους Βουλγαρογερμανικούς; Πάντως, καλά μάλλον θα κάμετε.

Αρσινόη, όταν σου δοθή καιρός, φιάξε μου ένα ψευτοστρώμα από αλατζά ή ό,τι άλλο μεταχειρισμένο, φάρδος 90 πόντους και μάκρος 1,90 μέτρα, για να το γεμίσω με χόρτο γιατί αν μου πάρουν το αντίοκηνο που τώρα χρησιμοποιώ για στρώμα, ή αν αργότερα καδοκαιριάσει και μείνουμε σε αντίοκηνα δεν θα 'χω στρώμα. Τώρα φυσικά αμέσως δεν δημιουργείται τέτοιο ζήτημα αλλά καλύτερα να το 'χω έτοιμο. Φρόντισε κάτι μεταχειρισμένο γιατί στενοχωρούμαι να σας βάζω σε έξοδα.

Ο Ανθυπαυστιής ίσως δεν ευκαιρήσει να περάσει από σας, δεν πειράζει όμως, αδειώστε εσύ βρήκες τον τρόπο να μου στείλεις τα δέματα που ελπίζω σύντομα να παραλάβω.

... Σένα και την μητέρα

Ευχαριστώ

Μίχος

Σε κανένα από τα δελτάρια δεν υπαινίσσεται καν για τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει εκείνος. Στο δελτάριο μάλιστα της 11/2/1941 εκφράζει την ανησυχία του για τις τυχόν συνέπειες των βομβαρδισμών και

Αδελφού μου Σοφοκλή
 Αγαπητέ μου Σοφοκλή
 Πάει δέμα- δαίμα- το πήρα
 φέτος, ήμουν όρμη στην εισα-
 γοδησίαν, και ήμουν με
 στην Βουλή να σε γράψω
 στο δέμα, ότι από δω δίνω
 "αγαπώ το αγόγγυσό μου".
 Όλοια' ευτυχία και ευτυχία
 μόνο οι μετρούμενοι και οι
 "ήχος και ήχος εξακριβω-
 άει ότι πω είναι δίχως.
 "Απόψε θα σε γράψω χρισ-
 τούγεννη. τοι' αν ήθελα να είδα
 και όρμη προσώπων, ήμουν
 από σε γράψω να εί
 φίλα σε όργου
 Εύη μετ' όρμη μου δαυδ ήμω
 Σοφοκλή
 Λύκος

11/2/41
 Αγαπητέ Σοφοκλή
 Αποδοκίμασε και αγόγγυσό μου
 όρμη και σε βία.
 Θα φησιστεί ότι μετρούμενοι
 και σε τα τα βιβλιοθήκη
 αμα' ός καφ' όρη καταφύγιο
 όρμη ός καταφύγιο όρμη
 "όρμη όρμη παρα και όρμη
 παρα πα' όρμη πάλι
 Σοφοκλή
 Λύκος

δίνει πρακτικές συμβουλές στον αδελφό του Σοφοκλή πώς να προφυλάγονται απ' αυτούς.
 Ο ίδιος πάντα είναι καλά... «από πάσης απόψεως». Μεγαλείο ψυχής, χωρίς ήχος επιτήδευσης!
 Οι αναγνώστες, ίσως διακρίνετε και άλλα, αφού διαβάσετε το περιεχόμενο με προσοχή και σεβασμό προς τον Έλληνα στρατιώτη που εκπροσώπησε το ήθος του Ελληνικού λαού, όπως και πολλοί άλλοι, στους δύσκολους μήνες του χειμώνα, Οκτώβριος 1940 - Απρίλιος 1941.

ΧΛΩΡΙΔΑ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ

Ο ελαιώνας της Μάκρης: Το δένδρο και η ποικιλία

Γράφει η Μαρία Αρ. Μποτσιβάλη, Δρ Χημικός

Στο προηγούμενο τεύχος αναφέρθηκα στην παραδείσια αίσθηση του να είσαι μέσα στον ελαιώνα. Συνθέτοντας αυτό το κείμενο είχα την αίσθηση ότι ανακάλυπτα πράγματα για την ελιά που ούτε καν υποψιαζόμουν αλλά συγχρόνως και έντονη ανησυχία λόγω της απουσίας της ελιάς της Μάκρης από επίσημους καταλόγους και επιστημονικές μελέτες.

Ι Σ Μ Ι Λ Β σ

Ο ελαιώνας

Ο ελαιώνας της Μάκρης είναι **αιωνόβιος** και **μονοποικιλιακός**. Έχει 50.000-100.000 ελαιόδενδρα ανάμεσα στα 150 εκατομμύρια της Ελλάδας (σε όλο τον κόσμο υπάρχουν 750 εκατομμύρια, των οποίων το 95% βρίσκονται στη Μεσόγειο). Όλα σχεδόν τα δέντρα του ανήκουν στην ίδια καλλιεργούμενη ποικιλία (cultivar), από αιώνων.

Κάθε ποικιλία ελιάς χαρακτηρίζεται από συγκεκριμένες ιδιότητες ως προς, π.χ., την ανθεκτικότητα του δέντρου στις καιρικές συνθήκες, το μέγεθος ή το σχήμα των φύλλων ή των καρπών, τα χαρακτηριστικά και την ποιότητα του καρπού ή του ελαιολάδου κ.ά. Υπάρχουν πάνω από 1.250

κόσμιας παραγωγής, ενώ το 77% προέρχεται από την Ισπανία, την Ιταλία και την Ελλάδα. **Η Ελλάδα είναι η τρίτη ελαιοπαραγωγική χώρα στον κόσμο, με πρώτη την Ισπανία και δεύτερη την Ιταλία. Θεωρείται η πρώτη στην παραγωγή εξαιρετικού παρθένου ελαιολάδου, αφού το 80% του ελληνικού ελαιολάδου είναι εξαιρετικό παρθένο, σε σύγκριση με το 65% της Ιταλίας και 30-40% της Ισπανίας.**

Γενικά χαρακτηριστικά

Η ελιά είναι δένδρο αιωνόβιο και αειθαλές. Ανθεκτική στην ξηρασία, την αλατότητα, την ατμοσφαιρική ρύπανση και τα ασβεστοώδη εδάφη. **Είναι ευαίσθητη στην παγωνιά, μπορεί όμως να αντέξει μέχρι και μείον 10 βαθμούς αν η πτώση της θερμοκρασίας δεν είναι απότομη**, αφού διαθέτει έναν αξιοθαύμαστο μηχανισμό με τον οποίο παγώνει το νερό χωρίς ο πάγος να κάνει ακίδες που σχίζουν τους ιστούς.

Κάνει πολλά άνθη (περί τα 500.000), από τα οποία άν δέσει το 1-2% σημαίνει εξαιρετική παραγωγή. Έχει δύο ειδών άνθη, αρσενικά που παράγουν τη γύρη και ερμαφρόδιτα που παράγουν τον καρπό. Η γονιμοποίηση γίνεται είτε με αυτεπικονίαση είτε σταυρεπικονίαση (από άλλη ποικιλία, αφού κάποιες ποικιλίες παρουσιάζουν το φαινόμενο να μην γονιμοποιούνται από τη γύρη της ίδιας ποικιλίας, αυτοασυμβατότητα). Υπάρχουν ελαιόδενδρα που παράγουν μόνο αρσενικά άνθη και χρησιμοποιούνται σε ελαιώνες ως γυρεοδότες.

Το ελαιόδενδρο παράγει τεράστιες ποσότητες γύρης (και έχει **σχέση με αλλεργίες** μαζί με τις 10 αλλεργιογόνες ουσίες που έχουν βρεθεί), πολύ περισσότερες από τα άλλα δένδρα. Αν και η γύρη μπορεί να ταξιδέψει σε τεράστιες αποστάσεις (μέχρι και 1.000 χιλιόμετρα), είναι ζωντανή μόνο επί μία περίπου ώρα. Οι μέλισσες ή άλλα έντομα δε συμμετέχουν στην επικονίαση, η οποία γίνεται με τον αέρα.

Η ποικιλία

Ο καθορισμός της ποικιλίας είναι σημαντικό, γιατί δίνει ταυτότητα στο δένδρο, τον καρπό αλλά και στο λάδι. Η ποικιλία καθορίζεται βάσει συγκεκριμένων χαρακτηριστικών που αφορούν, π.χ., τον κορμό, τα φύλλα, τα άνθη, τον

τέτοιες ποικιλίες στον κόσμο, που είναι γνωστές κάτω από το βαρύγδουπο βοτανικό όνομα *Olea europaea subsp europaea var europaea*. Στην Ελλάδα οι καλλιεργούμενες ποικιλίες ακούν σε πάνω από 100 ονόματα συνδεδεμένα με τον τόπο καταγωγής, τη χρήση και την εμφάνισή τους, όπως η Κορωνέικη, της Καλαμάτας, της Χαλκιδικής, της Άμφισσας, η Μεγαρίτικη, του Βόλου, η Θρουμπολιά, της Μαρώνας, της Θάσου, η Αδραμυτινή, η Τσουνάτη, η Αμυγδαλολιά, η Κοσερβολιά κ.λπ.

Οι 9 ελαιοπαραγωγικές χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Κύπρος, Κροατία, Ισπανία, Ιταλία, Γαλλία, Ελλάδα, Μάλτα, Πορτογαλία, Σλοβενία) καλύπτουν το 80% της παγ-

καρπό και το κουκούτσι. Για τον χαρακτηρισμό της γίνονται μετρήσεις 18-32 τέτοιων χαρακτηριστικών, για τις οποίες ακολουθούνται αυστηρά πρωτόκολλα.

Στην Ελλάδα υπάρχουν πάνω από 110 ποικιλίες ελιάς, οι περισσότερες των οποίων είναι καταχωρημένες στον εθνικό κατάλογο, ενώ ο αντίστοιχος Κοινοτικός κατάλογος περιέχει 32 ελληνικές. Όσον αφορά τα λάδια/ελιές, έχουμε κατοχυρώσει ως ΠΟΠ (Προστατευόμενη Ονομασία Προέλευσης) ή ΠΓΕ (Προστατευόμενη Γεωγραφική Ένδειξη) 30 λάδια και 11 τύπους ελιών. **Δυστυχώς η ελιά της Μάκρης δεν έχει μπει ακόμη στον εθνικό κατάλογο.**

Η διατήρηση της ποικιλίας

Η διατήρηση των ποικιλιών είναι πολύ σημαντική. Με τη διατήρηση και τη μελέτη των ποικιλιών ασχολείται επισήμως το Διεθνές Συμβούλιο Ελαιολάδου (ΔΣΕ), με έδρα τη Μαδρίτη, στο οποίο συμμετέχουν όλες σχεδόν οι ελαιοπαραγωγικές χώρες, μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα που ανήκει στα ιδρυτικά μέλη από το 1959.

Στα πλαίσια του ΔΣΕ λειτουργούν 2 διεθνείς τράπεζες/συλλογές γενετικού υλικού της ελιάς, στις οποίες διατηρούνται ελιές (καλλιεργούμενες), σπόροι και κοιμισμένα μάτια κατεψυγμένα. Η πρώτη από αυτές τις τράπεζες βρίσκεται στην **Κόρδοβα** (Ισπανία), η δεύτερη στο **Μαρακές** (Μαρόκο), ενώ μια τρίτη αποφασίστηκε το 2012 να δημιουργηθεί στη **Σμύρνη**, προκειμένου να μελετηθεί το φαινόμενο της διάβρωσης, δηλαδή της εξαφάνισης ποικιλιών που οφείλεται στις τεράστιες μονοκαλλιέργειες για λόγους οικονομικής απόδοσης (στην Ισπανία καλλιεργούνται βασικά δύο ποικιλίες και στην Πορτογαλία μία). Η τράπεζα της Κόρδοβας διαθέτει 425 ποικιλίες από 21 χώρες (12 Ελληνικές) και του Μαρακές 489 ποικιλίες από 14 χώρες (18 Ελληνικές). Το ΔΣΕ έχει επίσης ιδρύσει 17 εθνικές τράπεζες.

Η αποκωδικοποίηση

Τον Ιούνιο του 2016 δημοσιεύτηκε η αποκωδικοποίηση του γονιδιώματος (του DNA) της ελιάς. Σαν υλικό για αυτό χρησιμοποιήθηκε μια ελιά θεωρούμενη ηλικίας 1.300 ετών. Βρέθηκε ότι έχει 56.000 γονίδια, πολύ περισσότερα από άλλα δένδρα και διπλάσια από τον άνθρωπο. Επειδή κάθε χαρακτηριστικό («φαινότυπος») ενός ζωντανού οργανισμού ελέγχεται από ένα γονίδιο ή μία ομάδα γονιδίων, η μελέτη αυτή ανοίγει ένα τεράστιο ερευνητικό πεδίο για να κατανοηθεί ποιά γονίδια σχετίζονται με χαρακτηριστικά όπως η μακροζωία, η προσαρμογή σε δύσκολες περιβαλλοντικές συνθήκες, το μέγεθος και το άρωμα του καρπού, οι αλλεργιογόνες ιδιότητες της γύρης, καθώς επίσης για να επιτευχθεί η βελτίωση της παραγωγής και η προστασία από ασθένειες. Τα στοιχεία αυτά του γονιδιώματος είναι δημόσια διαθέσιμα στη βάση δεδομένων GigaDB.

Τα δακτυλικά αποτυπώματα

Έχουν επίσης δημιουργηθεί διάφορες τράπεζες δεδομένων που αφορούν χαρακτηριστικά του DNA της ελιάς. Τα πιο σημαντικά τέτοια χαρακτηριστικά αφορούν επανα-

λαμβάνόμενες αλληλουχίες βάσεων σε συγκεκριμένες θέσεις του DNA. Επειδή δε αυτές οι αλληλουχίες διαφέρουν μεταξύ των ποικιλιών, αποτελούν κάτι σαν τη μοναδική υπογραφή ή δακτυλικό αποτύπωμα της κάθε ποικιλίας και μπορούν να χρησιμοποιούνται για τον χαρακτηρισμό της ποι-

κιλίας του κάθε δέντρου καθώς και των καρπών αλλά και του ελαιολάδου, αφού είναι δυνατό να απομονωθεί DNA (έστω και σε ελάχιστες ποσότητες) ακόμα και από το ελαιόλαδο και να ταυτισθεί με την ποικιλία το δέντρο καταγωγής του!

Στην Ελλάδα γίνονται αρκετές ανάλογες μελέτες, με τελευταία (2014) μία μεγάλη μελέτη που περιέλαβε 103 δείγματα ποικιλιών από όλες τις περιοχές της χώρας. **Περιλαμβάνονται η ελιά της Μαρώνειας, της Θάσου και της Σαμοθράκης. Η ελιά της Μάκρης δεν εμφανίζεται ούτε σε αυτή ούτε σε καμμία άλλη μελέτη.**

Κοινοτικά προγράμματα

Στα πλαίσια του πολύ σημαντικού Κοινοτικού προγράμματος BeFOre (Biosources For Oliviculture), 2015-2019, στο οποίο συμμετέχουν 15 χώρες μεταξύ των οποίων η Ελλάδα, δημιουργείται μία τεράστια διεθνής βάση δεδομένων, ανοιχτή (online) σε όλους, στην οποία θα συγκεντρωθούν όλα τα γενετικά και μοριακά στοιχεία για τον χαρακτηρισμό των ποικιλιών της ελιάς, καθώς επίσης και φαινοτυπικά (μορφολογικά) χαρακτηριστικά για όλες τις ποικιλίες, περιλαμβανομένων της παραγωγικότητας και της ποιότητας του παραγομένου ελαιολάδου, καθώς επίσης και των προσαρμοστικών χαρακτηριστικών τους (αντοχή σε περιβαλλοντικό στρες).

Τέλος, άλλο μεγάλο κοινοτικό πρόγραμμα είναι το OLIVE CLIMA (2012-2017), στο οποίο επίσης συμμετέχει η Ελλάδα και αφορά στην εφαρμογή νέων καλλιεργητικών πρακτικών στην ελαιοκομία με στόχο τον περιορισμό της επίδρασης της κλιματικής αλλαγής αλλά και την προσαρμογή της ελιάς στις επερχόμενες νέες κλιματικές συνθήκες.

Προσδοκούμε και ευχόμαστε:

Να βρει η ελιά της Μάκρης τη θέση που της αναλογεί, αφού πέραν πάσης αμφιβολίας δίνει ένα μοναδικό λάδι. Στο επόμενο τεύχος έχει σειρά το λάδι.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΜΑΣ

Τριήμερη εκδρομή στην αρχαία Μεσσήνη - Καλαμάτα - Μυστρά - Σπάρτη - Οίτυλο - Αρεόπολη - Γερολιμένα - Γύθειο - Γεράκι - Μονεμβασιά 18-19-20 Νοεμβρίου 2016

Γράφει η Ευφροσύνη Θωμά

Είμαι αποφασισμένη να πάω εκδρομή και δε με φοβίζει η στάση εργασίας του μετρό. Παίρνω το λεωφορείο του αεροδρομίου και νάμαι στις 7.30 το πρωί στο Σύνταγμα. Με το πούλμαν της εταιρίας «ΤΣΟΚΑΣ» γνωστοί και άγνωστοι συμπολίτες μου ξεκινάμε για Πειραιά, επιβιβάζονται μερικοί ακόμη και στον Ισθμό μπαίνουν και οι τελευταίοι, σύνολο 33 άτομα.

Πρώτη στάση στο Αρτεμίσιο για καφέ. Είναι νωρίς ακόμη, κάνει κρύο, έχει ομίχλη αλλά η μέρα φαίνεται πολλά υποσχόμενη. Φθάνουμε με θαυμάσιο καιρό στην **Αρχαία Μεσσήνη**. Από τους σημαντικότερους αρχαιολογικούς χώρους της Ελλάδος η Μεσσήνη ιδρύθηκε από τον Θηβαίο στρατηγό Επαμεινώνδα και τους Αργείους συμμάχους του το 369 π.Χ. Η πόλη, που είχε οικοδομηθεί σύμφωνα με το Ιπποδάμειο σύστημα¹, ήκμασε κατά τους Μακεδονικούς και Ρωμαϊκούς χρόνους ως πρωτεύουσα του Μεσσηνιακού κράτους.

Είναι ένας πολύ μεγάλος χώρος και πολύ περιποιημένος όπου συνεχίζονται οι εργασίες της Ελληνικής Αρχαιολογικής Εταιρίας. Μας λείπει η Αλεξάνδρα και ο κ. Γκαρδιακός και προσπαθούμε μόνοι μας διαβάζοντας τις πινακίδες για το συγκρότημα του Ασκληπιείου και κέντρο της δημόσιας ζωής, το θέατρο, την κρήνη της

Αρσινόης κ.λπ. Στη συνέχεια επισκεπτόμαστε το μικρό Μουσείο του χώρου όπου βρίσκεται ο Δορυφόρος του Πολυκλείτου, αντίγραφο των χρόνων του Αυγούστου. **Πλησιάζω το άκεφαλο άγαλμα κόρης και διαβάζω το όνομά της: Μεγώ.** Ωραίο μου φαίνεται. Πίσω στο πούλμαν η Ιωάννα Αποστολίδου μας διαβάζει πληροφορίες για την Αρχαία Μεσσήνη. Ό,τι μαθαίνει ο άνθρωπος καλό είναι. Να μπορούσαμε και να τα συγκρατήσουμε!

Πεινάμε, η ώρα πήγε 3:30. Σε 30 χιλιόμετρα να η ωραία Καλαμάτα. Κατευθείαν στην ταβέρνα του κ. Μανώλη, ο οποίος, αν και ειδοποιήθηκε, αργεί στο σερβίρισμα. Τρώμε πολύ ωραία ψαρικά και φρεσκοτάτες σαλάτες και ξαναμπαίνουμε στο πούλμαν για μια σύντομη περιήγηση στην πόλη έχοντας ξεναγό τον κ. Βασίλη. Τι δε μας είπε, τι δε μας τραγούδησε, τι *Μακεδονία ξακουστή*, τι *Γιάννη μου το μαντήλι σου*, φωνή που τρύπαγε τα αυτιά. Υπόσχομαι στον εαυτό μου, την επόμενη φορά, να έχω ένα ζευγάρι ωτοασπίδες. Η πόλη έχει μια ωραία, εκτεταμένη παραλία, αξιόλογα δημόσια κτήρια και τη Μητρόπολη της Υπαπαντής, μεγαλοπρεπή ναό εντός του ιστορικού κέντρου κάτω από το Φράγκικο κάστρο. Χαρακτηριστικό κτίσμα της πόλης θεμελιώθηκε στις 25 Ιανουαρίου 1860, τα θυρανοίξια έγιναν στις 19 Αυγούστου 1860 και φιλο-

ξενεί τη θαυματουργή εικόνα της παναγίας Υπαπαντής, προστάτιδας της Καλαμάτας και ολόκληρης της Μεσσηνίας.

Βράδιασε για τα καλά και το μόνο που θέλουμε είναι ένα λουτρό και ένα κρεβάτι. Φθάνουμε στη Σπάρτη, πρωτεύουσα της Λακωνίας και στο ξενοδοχείο «MANIATHΣ» όπου θα διανυκτερεύσουμε δύο βραδιές. Συμπαθητικό ξενοδοχείο, καθαρό, με ωραίο χώρο για γεύματα, αλλά το ασανσέρ μικρό και ένα, οπότε υπομένουμε τη σχετική ταλαιπωρία.

Μια ομάδα εκδρομέων στην είσοδο της Καστροπολιτείας

1. Το Ιπποδάμειο σύστημα (Ιππόδαμος, 5ος αι. π.Χ., αρχιτέκτονας και αστρονόμος από τη Μίλητο της Ιωνίας) είναι τρόπος χάραξης παράλληλων δρόμων σε μια πόλη, ώστε να δημιουργούνται οικοδομικά τετράγωνα και πλατείες και το ηλιακό φως να φωτίζει τις κατοικίες έτσι ώστε το καλοκαίρι να περιορίζει τη θερμότητα και τον χειμώνα να περιορίζει το ψύχος.

Κατά τις 9 το βράδυ κάτι θαρραλέοι τύποι είμαστε αποφασισμένοι να εξερευνήσουμε τη νυκτερινή ζωή της πόλης αλλά δε βρίσκουμε τίποτε. Νεαρές και νεαροί, πιθανότατα φοιτητές του Τμήματος Επιστημών Υγείας της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου, είναι αραγμένοι σε ένα καφέ το οποίο, αποφασίζουμε, δεν είναι για μας. Η μουσική είναι εκκωφαντική και όχι του γούστου μας γι' αυτό πηγαίνουμε για ύπνο. Μέρα είναι και αύριο.

Η **δεύτερη ημέρα** της εκδρομής μας αρχίζει με ένα ωραίο πρωινό. Παρατηρώ ότι είμαστε χαλαροί, κανένας δεν κοιτάζει το ρολόι και βγαίνοντας από το ξενοδοχείο βλέπω το πούλμαν να κάνει κύκλους, γιατί δεν έχει πού να παρκάρει. Αυτό δε φαίνεται να πτοεί τους αργοπορούντες, ο δε κ. Πρόεδρος, προσηνής και χαμογελαστός, δίνει άφεση αμαρτιών και ξεκινάμε για τον Μυστρά, ο οποίος απέχει μόλις 6 χιλιόμετρα από τη Σπάρτη.

Το Κάστρο του Μυστρά κτίσθηκε στην ανατολική πλευρά του Ταϊγέτου το 1249 από τον Φράγκο πρίγκηπα Γουλιέλμο Β΄ Βιλλεαρδουίνο. Αργότερα περνάει στα χέρια των Βυζαντινών και έκτοτε ξεκινάει μια πολύχρονη ιστορία γεμάτη δύναμη, εξουσία και πολέμους. Σήμερα ο Μυστράς είναι ερειπωμένος, αν και έχουν αναστηλωθεί ορισμένα κτίσματα, όπως τα παλάτια, και αποτελεί πολύτιμη πηγή για τη γνώση της ιστορίας, της τέχνης και του πολιτισμού των δύο τελευταίων αιώνων του Βυζαντίου. Ξεκινάμε από την Άνω Πόλη και κατεβαίνουμε συναντώντας πολλές εκκλησίες και τα παλάτια των Δεσποτών. Η θέα είναι συγκλονιστική αλλά λίγοι την προσέχουν. Οι πιο πολλοί κοιτούν πού πατούν τα πόδια τους, γιατί είναι κατήφορος, μουρμουρίζοντας για την ταλαιπωρία.

Το πούλμαν μας περιμένει. Κατευθυνόμαστε προς Οίτυλο, Λιμένα, Αρεόπολη και Σπήλαιο Δηρού. Η διαδρομή έχει μια άγρια ομορφιά, είναι βραχώδης και γυμνή, στα δε παραθαλάσσια χωριά οι παραλίες έχουν κάτι τεράστια αγκωνάρια οπωσδήποτε αποτρεπτικά για μπάνιο. Έχουν όμως και κάτι καταπληκτικές πετρόκτιστες βίλες, ορισμένες και με πισίνες. Φθάνουμε στο σπήλαιο. Είναι όπως το θυμάμαι από πολύ παλιά, μόνο που σήμερα, επειδή τα νερά είναι πολύ ρηχά, κάνουμε μικρή διαδρομή με τις βάρκες. Κατάλευκοι σταλακτίτες και σταλαγμίτες, εντυπωσιακές κουρτίνες και αστραφτεροί κρύσταλλοι στολίζουν κάθε γωνιά του, δημιουργώντας ένα απaráμιλλο θέαμα που κόβει την ανάσα. Αυτό το θαύμα της φύσης που χρειάστηκε εκατομμύρια χρόνια για να δημιουργηθεί μου κακοφαίνεται να το χτυπά στον θόλο ο νεαρός βαρ-

Οι εκδρομείς ποζάρουν στην έξοδο της Καστροπολιτείας

κάρης με το κουπί προκειμένου να προχωρήσει η βάρκα. Αποβιβαζόμαστε και προχωρούμε γύρω στα 400 μέτρα για την έξοδο, η οποία μας οδηγεί μετά από πολλά σκαλοπάτια στο πούλμαν. Ορισμένοι είναι κολλημένοι με το πρόγραμμα γι' αυτό κατευθυνόμαστε προς Γερολιμένα όπου δε βρίσκουμε πού να φάμε και συνεχίζουμε για Γύθειο. Τρώμε ωραιότατη ψαρόσουπα και άλλα ψαρικά και κάνουμε σχέδια για το βράδυ. Στην επιστροφή ακούμε ένα καταπληκτικό ερασιτεχνικό CD, από τη Γυθιακή κομπανία, προσφορά του κ. Ιωαννίδη. Είναι χορωδιακό με πέντε φωνές, η μία γυναικεία. Μας μαγεύει με τραγούδια που τα γνωρίζουμε και τα σιγοτραγουδάμε και εμείς. Ούτε καταλάβαμε πότε φθάσαμε στο ξενοδοχείο. Το βράδυ, μετά από συνεννόηση του κ. Προέδρου με τη διεύθυνση του ξενοδοχείου, μας παραχωρείται χώρος στον ημιόροφο. Όποιος θέλει να διασκεδάσει, θα διασκεδάσει έστω και στο πατάρι! Ο κ. Αλεξιάδης με την κιθάρα και ο κ. Γεωργιάδης με τη φυσσαρμόνικα συνοδεύουν τα τραγούδια μας. Το κέφι ανεβαίνει κατακό-

Η Μαίρη Χόπτερη, το ζεύγος Λιβιεράτου και η Χριστίνα Ματσούκα απολαμβάνουν τη βραδιά.

Ο Τώνης Γεωργιάδης με τη φουσαρμόνικα, ο Ζαφείρης Αλεξιάδης με την κιθάρα, χορεύει η Άννα Τρικούπη και παλαμάκια ο Απόστολος Κοντογιώργης, η Γωγώ Καραμανίδου, η Φρόσω Μπραϊκίδου. Οι υπόλοιποι... απολαμβάνουν!

ρυφα με τον λικνιστικό χορό των κυριών Άννας Τρικούπη, Ρούλας Ντούφα και Γεωργίας Καραμανίδου. Και κλείνει με διάφορα αλμυρά ανέκδοτα που ανεβάζουν την ευθυμία μας τόσο, που ορισμένες συνεχίζουν και στο δωμάτιό τους!

Η επόμενη ημέρα είναι **Κυριακή** και ημέρα επιστροφής. Μετά το ωραίο πρωινό, χαλαροί πάντα, περιμένουμε τον ευλαβή κ. Πρόεδρο να γυρίσει από την εκκλησία και να κλείσει τη βαλίτσα του. Κατευθυνόμαστε προς Γεράκι, 39 χιλιόμετρα νοτιοανατολικά της Σπάρτης, στην πλαγιά του Πάρνωνα σε υψόμετρο 300 μέτρων. Όπως το κοιτάζουμε από τη δημοσιά και ενθουσιάζουμε τα χθεσινά στον Μυστρά, αποφασίζουμε να συνεχίσουμε προς τη Μονεμβασιά. Τις πληροφορίες για την επίσης σπουδαία καστροπολιτεία Γεράκι μας τις διαβάζει η Ιωάννα Αποστολίδου.

Φθάνουμε στη Μονεμβασιά που απέχει από το Γεράκι γύρω στα 40 χιλιόμετρα. Μονεμβάσια, Μονεμβασία, Μονεμβασιά ή Μονοβάσια, γνωστή στους Φράγκους ως Μαλβαζία, είναι μια μικρή ιστορική πόλη της ανατολικής Πελοποννήσου στον Νομό Λακωνίας. Το όνομά της είναι σύνθετη λέξη που προέρχεται από δύο ελληνικές λέξεις. Μόνη και Έμβασις. Το παρωνύμιο της Μονεμβασιάς είναι «Γιβραλτάρ της Ανατολής», επειδή τυγχάνει να είναι σε σμίκρυνση πανομοιότυπη με τον βράχο του Γιβραλτάρ. Είναι περισσότερο γνωστή από το μεσαιωνικό φρούριο επί του ομώνυμου «βράχου της Μονεμβασιάς» που αποτελεί στην κυριολεξία μικρή νησίδα που συνδέεται με γέφυρα σε σχηματιζόμενο λαιμό, συνολικού μήκους 400 μέτρων με τη σημερινή παράλια κατ' έναντι πόλη επί της Λακωνικής ακτής. Στα διασω-

θέντα κτήρια και τις δομές στο κάστρο περιλαμβάνονται αμυντικές κατασκευές του εξωτερικού κάστρου και αρκετές μικρές βυζαντινές εκκλησίες. Μπαίνοντας στην πόλη ο κεντρικός δρόμος με το βυζαντινό καλντερίμι οδηγεί στην κεντρική πλατεία με το παλιό κανόνι και στην εκκλησία του Ελκομένου Χριστού. Ο ποιητής Γιάννης Ρίτσος καταγόταν από τη Μονεμβασιά. Η πόλη σήμερα είναι γεμάτη με καφέ, εστιατόρια και μαγαζιά με αναμνηστικά, κοσμήματα κ.λπ.

Μετά από δύο ώρες βρισκόμαστε στην έναντι ακτή. «Όλο ούζο, ούζο, ούζο το βαρέθηκα» που λέει και το τραγούδι. Μετά από δύο μέρες ψαροφαγία είπαμε να πάμε σε ψησταριά. Τι το θέλαμε; Και ήμασταν και συστημένοι! Έχω παρατηρήσει αυτό το τριήμερο ότι η παρέα μας παραγγέλνει πρώτη και σερβίρεται τελευταία. Έχουμε τον γκαρσονοδιώκτη! Αφού ψωνίσαμε και τα απαραί-

τητα αμυγδαλωτά, επιβιβάζομαστε στο πούλμαν και είμαστε έτοιμοι για την επιστροφή. Είμαστε όλοι με καλή διάθεση. Η κ. Καραγιώργη μας διαβάει ένα πολύ ωραίο αλληγορικό σατυρικό κείμενο για τη δημόσια διοίκηση. Μετά απ' αυτό ξεσαλώσαμε εντελώς με διάφορα shocking, πρωτοστατούντων δύο κυριών και μιας κυρίας, ονόματα δε θα πω, κωλύομαι, οι οποίοι δε ντράπηκαν ούτε το νήπιο που ήταν μαζί μας.

Γυρίσαμε ασφαλείς με άξιο οδηγό τον Δημήτρη, φίλο πια του συλλόγου μας. Φθάνω σπίτι μου αργά κατακουρασμένη και πολύ ευχαριστημένη.

Και στην επόμενη...

Η ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗ ΤΟΥ ΣΗΜΕΡΑ

Εγκαινιάστηκε από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας το Ινστιτούτο Θρακικών Ερευνών

Γράφει ο Θεόδωρος Ορδουμποζάνης

Με κάθε επισημότητα το Σάββατο 12 Νοεμβρίου 2016 έγιναν στην Αλεξανδρούπολη τα εγκαίνια του νεοϊδρυθέντος Ελληνικού Ινστιτούτου Θρακικών Ερευνών από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας **Προκόπη Παυλόπουλο**. Το Ίδρυμα στεγάζεται στο ανακαινισμένο κτήριο του Μύλου Μασούρα, ένα τριώροφο αναστηλωμένο κτήριο του 1930 που αποτελεί ένα από τα αρχιτεκτονικά μνημεία της Αλεξανδρούπολης.

Όπως δήλωσε ο Δήμαρχος Αλεξανδρούπολης **Ευάγγελος Λαμπάκης** το Ινστιτούτο, για την ίδρυση του οποίου υπεγράφη πρωτόκολλο συνεργασίας μεταξύ του Δήμου και του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης (ΔΠΘ), θα αποτελέσει το ανάχωμα απέναντι σε ιστορικές αναλήθειες αναφορικά με την ιστορία της αρχαίας Θράκης και την ταυτότητα των κατοίκων της, ενώ θα συμβάλει στο να γίνει αντιληπτός ο ρόλος της Θράκης στον εθνικό κορμό.

Σύμφωνα με το ιδρυτικό του, το Ινστιτούτο θα διοικείται από επταμελή επιτροπή, η οποία θα συγκροτείται από τον εκάστοτε δήμαρχο Αλεξανδρούπολης και τον πρύτανη του Δ.Π.Θ., έναν υπηρεσιακό παράγοντα και έναν δημοτικό σύμβουλο, καθώς και τρεις καθηγητές του Δ.Π.Θ., εξειδικευμένους στα θέματα της αρχαίας, βυζαντινής και νεότερης ιστορίας της Θράκης.

Ο Δήμαρχος Αλεξανδρούπολης, σε συνέντευξή του, επεσήμανε ότι η τοπική αυτοδιοίκηση και το Πανεπιστήμιο ένωσαν τις δυνάμεις τους και δημιούργησαν το Ελληνικό Ινστιτούτο Θρακικών Μελετών, για να καλύψουν την αδυναμία της κεντρικής εξουσίας να το πράξει αυτή, **όταν στη Βουλγαρία και στην Τουρκία υπάρχουν αντίστοιχα Ινστιτούτα, τα οποία υποστηρίζονται από τις κεντρικές κυβερνήσεις και σφετερίζονται την αρχαία ιστορία της Θράκης.**

Η ίδρυση του συγκεκριμένου Ινστιτούτου έρχεται να καλύψει μια βασική υποχρέωση της ελληνικής πολιτείας έναντι των Θρακιωτών, καθώς ο Δήμος ανέλαβε την παραχώρηση του κτηρίου και τη χρηματοδότηση, ενώ το Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης τη στελέχωσή του με αξιόλογους καθηγητές.

Ο Πρύτανης του Δ.Π.Θ. **Θανάσης Καραμπίνης**, στην ίδια συνέντευξη, τόνισε ότι η Θράκη έχει ανάγκη της ίδρυσης αυτού του Ινστιτούτου, γιατί πολλοί είναι εκείνοι που ξέρουν ότι έχει μια μακραίωνη ιστορία, λίγοι όμως εκείνοι που μπορούν να την τεκμηριώσουν. Αυτή τη δουλειά θα κάνει τώρα το Ινστιτούτο. Θα τεκμηριώσει και θα παραγάγει έναν επιπλέον πολιτισμό. Όχι μόνο θα ανατρέξει στην ιστορία, που αυτή θα είναι ουσιαστικά η δουλειά του, αλλά και θα μελετήσει

Ο Μύλος Μασούρα, όπως είναι σήμερα.

το πώς κινήθηκε διαχρονικά αυτή η περιοχή και πώς σήμερα μπορεί να αντιμετωπισθούν ορισμένες προκλήσεις, που υπάρχουν, με βάση και την ιστορία μας αλλά και το νέο γεωπολιτικό status.

Στην τελετή των εγκαινίων, που διήρκησε περίπου δύο ώρες, μίλησαν ο Πρύτανης του Δ.Π.Θ. Θανάσης Καραμπίνης, ως εκπρόσωπος του ενός από τους δύο συνιδρυτές του Ινστιτούτου, ο Δήμαρχος Αλεξανδρούπολης Βαγγέλης Λαμπάκης, ο Καθηγητής του Τμήματος Τουρκικών και Σύγχρονων Ασιατικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών **Ιωάννης Μάζης**, που ανέπτυξε το θέμα: «Οι Γεωπολιτικές Δυναμικές στην Ν.Α. Μεσόγειο», ο Κοσμήτορας της Σχολής Κλασικών και Ανθρωπιστικών Σπουδών του Δ.Π.Θ. **Κωνσταντίνος Κ. Χατζόπουλος** που ανέπτυξε το θέμα: «Θράκη: Ονομάτων επίσκεψις», και ο Αναπληρωτής Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Δ.Π.Θ. **Κωνσταντίνος Αντωνόπουλος** με θέμα: «Ο εδαφικός διακανονισμός της Συνθήκης της Λωζάνης και η νομολογία διεθνών δικαιοδοτικών οργάνων».

Άποψη της αίθουσας

Τον κύκλο των ομιλιών έκλεισε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας Προκόπης Παυλόπουλος, ο οποίος, αφού παραδέχτηκε την ύπαρξη του κενού που ήρθε να αναπληρώσει το Ινστιτούτο (δηλαδή την ανυπαρξία ενός φορέα μελέτης της ιστορίας της Θράκης) στη συνέχεια συνεχάρη τους εμπνευστές της δημιουργίας του Ινστιτούτου. Καταλήγοντας αναφέρθηκε και στην Τουρκία και τις πρόσφατες δηλώσεις του Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν περί «συνόρων της καρδιάς του» υπογραμμίζοντας ότι «η Συνθήκη της Λωζάνης ερμηνεύεται με πολλούς τρόπους, αλλά όχι συναισθηματικά, διότι αυτό αντίκειται στους κανόνες του Δικαίου και δημιουργεί προβλήματα στις σχέσεις των χωρών».

Ο Πρόεδρος ομιλών στα εγκαίνια

Ο κ. Παυλόπουλος κατέστησε σαφές πως τα εθνικά μας δίκαια και εθνικά δίκαια της ίδιας της ΕΕ δεν επιδέχονται αστεϊσμών. «Επειδή ακούγονται μερικές φωνές καλόπιστες, ότι λέγονται υπό τύπον αστεϊσμού για εσωτερική κατανάλωση, γιατί αντιδρούμε έτσι; Θέλω να θυμίσω, και το έχει αποδείξει η ιστορία, ότι στις διεθνείς σχέσεις και ιδίως για μας τους Έλληνες και κατά την υπεράσπιση των εθνικών μας δικαίων πολλά πράγματα ξεκινούν με τη μορφή της κωμωδίας αλλά καταλήγουν σε τραγωδία, και αυτό δεν πρόκειται να το επιτρέψουμε να συμβεί ποτέ στο εξής. Και εν πάση περιπτώσει επειδή θεωρούμε ότι αυτή τη στιγμή είναι δύσκολοι καιροί για αστεϊσμούς, εμείς οι Έλληνες ως μέλη και της ΕΕ τα εθνικά μας δίκαια και εθνικά δίκαια της ίδιας της ΕΕ δεν πρόκειται ποτέ να τα βάλουμε στη ζυγαριά του αστεϊσμού ή της σοβαρότητας. Για μας είναι έτσι όπως τα λέει η ιστορία και το Διεθνές Δίκαιο».

Σε ό,τι αφορά τον ρόλο που θα διαδραματίσει το Ελληνικό Ινστιτούτο Θρακικών Μελετών ο κ. Παυλόπουλος σημείωσε πως η πρωτοβουλία του Δήμου και του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, των συνιδρυτών του Ινστιτούτου, έρχεται να καλύψει ένα τεράστιο κενό που θα έπρεπε ήδη να έχει καλυφθεί από την Πολιτεία χρόνια. Τόνισε πως «θα γράφει εποχή, φέροντας στο φως την αλήθεια για την ιστορία και τον πολιτισμό της Θράκης. Για την ελληνικότητα της Θράκης και του θρακικού ελληνισμού. Και αυτό είναι εξαιρετικά σημαντικό σήμερα, στην ταραγμένη εποχή μας... Αυτή την αλήθεια πρέπει να την αποκαταστήσουμε και να την υπερασπιστούμε. Και το κάνουμε όχι με καμία αν θέλετε νεποτική

διάθεση προς αυτή την κατεύθυνση, αλλά επιτέλους εμείς οι Έλληνες πρέπει να υπερασπιστούμε αυτό το οποίο μας ανήκει και ιστορικά και από πλευράς Διεθνούς Δικαίου».

Και κατέληξε: «Ενόψει και των τελευταίων εξελίξεων, το Ινστιτούτο και η έρευνά του θα στηρίξουν την εφαρμογή και του Διεθνούς Δικαίου γενικότερα σε ό,τι αφορά και τα δικά μας πράγματα, τα οποία δεν είναι μόνο δικά μας, είναι και πράγματα της Ευρώπης. Να μην το λησμονούμε αυτό. Όπως π.χ. θα τεκμηριώσουν τη σωστή και πάγια ερμηνεία του Διεθνούς Δικαίου και ιδίως της Συνθήκης της Λωζάνης. Υπενθυμίζω: Η Συνθήκη της Λωζάνης είναι αναπόσπαστο τμήμα του Διεθνούς Δικαίου και η Συνθήκη της Λωζάνης δεν επιδέχεται μεταβολές. Η Συνθήκη της Λωζάνης λοιπόν καθορίζει τα σύνορα της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, γιατί η Ελλάδα είναι κράτος μέλος της ΕΕ και τα σύνορα της ΕΕ κατά το πρωτογενές ευρωπαϊκό δίκαιο καθορίζονται από τα κράτη μέλη κυριάρχως. Άρα όπως καθορίζονται κυριάρχως από την Ελλάδα, τα σύνορά μας είναι και σύνορα της ΕΕ κατ' εφαρμογή της Συνθήκης της Λωζάνης η οποία δεν είναι επίδεκτη μεταβολής».

Μέσω μίας ιστορικής αναδρομής της Θράκης, με αφετηρία την αρχαία Ελλάδα, όπως αυτή αποτυπώνεται πρώτα απ' όλα στη μυθολογία, στη συνέχεια στην εποχή της δημιουργίας της αυτοκρατορίας του Μεγάλου Αλεξάνδρου και τη βυζαντινή περίοδο, αλλά και με αναφορά σε σημαντικούς Θράκες, ο κ. Παυλόπουλος υπογράμμισε τη μακραίωνη και λαμπρή ιστορία της ελληνικής Θράκης. Δήλωσε δε συμπαραστάτης της όλης προσπάθειας, αναγνωρίζοντας την αξία και την προσοπτική της. Στη συνέχεια ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας αποκάλυψε την εντοχιτισμένη επιγραφή του Ελληνικού Ινστιτούτου Θρακικών Μελετών που στεγάζεται στον Μύλο Μασούρα.

Στην τελετή παραβρέθηκαν πέραν των ανωτέρω αναφερομένων, και ο Υφυπουργός Απόδημου Ελληνισμού **Τέρενς Κουίκ**, βουλευτές του Έβρου και της Ροδόπης, ο Περιφερειάρχης Α.Μ.Θ. και πολλοί άλλοι θεσμικοί παράγοντες των δύο Νομών. Μετά το πέρας της παρατέθηκε γεύμα προς τιμήν του Προέδρου σε γνωστό ξενοδοχείο της πόλης

Θερμά συγχαρητήρια

στην αγαπημένη μας ανηψιά **Τζωρτζίνα Φλωρίδου** που πήρε το Διδακτορικό της από το Πανεπιστήμιο του Λονδίνου Goldsmiths με θέμα διατριβής: «Investigating the relationship between Involuntary Musical Imagery and other forms of spontaneous cognition»

Η θεία της **Μ. Μποτσιβάλη** και ο θείος της **Σ. Κυρτόπουλος**

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΘΡΑΚΙΩΤΩΝ

Εκδήλωση 4ης Δεκεμβρίου 2016**Παρουσίαση βιβλίων και εορτασμός της «Βαρβάρας»***Γράφει ο Γιώργος Ταμουρίδης*

ράλαμπος Γιαννακίδης και ο πρόεδρος της Ένωσης Ελλήνων Ανατολικής Ρωμυλίας **Μιχάλης Αρώνης** και τίμησαν διά εκπροσώπων τους, ο μητροπολίτης Διδυμοτείχου, Ορεστιάδος και Σουφλίου κ. **Δαμασκηνός**, ο μητροπολίτης Κομοτηνής κ. **Παντελεήμων** και ο μητροπολίτης Ν. Σμύρνης κ. **Συμεών**, τους οποίους και ευχαριστούμε ιδιαίτερα.

Παραβρέθηκαν πλην των διοργανωτών συλλόγων και πρόεδροι και μέλη θρακικών συλλόγων του Ν. Έβρου που διαμένουν στην Αθήνα, οι πρόεδροι του συλλόγου Ξυλαγανής και Θρακικού Κέντρου-Εταιρείας Θρακικών Μελετών καθώς και φίλοι των συγγραφέων.

Πραγματοποιήθηκε και εφέτος η καθιερωμένη χειμωνιάτικη εκδήλωση του **συλλόγου των Φεριωτών**, που συνδυάζεται με την εορτή της Αγίας Βαρβάρας.

Η φετινή εκδήλωση, η οποία συνδιοργανώθηκε με την **Πανθρακική Ομοσπονδία Νοτίου Ελλάδος** και τον **σύλλογο Τριγώνου**, περιελάμβανε και την παρουσίαση δύο βιβλίων, που συνέγραψαν διακεκριμένες συμπατριώτισσές μας. Πρόκειται για τις κυρίες **Θεοδώρα Μηνούδη**, συγγραφέα του βιβλίου «**ΕΠΙΦΑΝΕΙΣ ΤΗΣ ΑΝΑΤ. ΡΩΜΥΛΙΑΣ - ΒΟΡΕΙΑΣ ΘΡΑΚΗΣ κατά τους 18ο, 19ο και 20ό αιώνα**», και **Έλλη Λυκούρη-Λαζάρου**, συγγραφέα του βιβλίου «**ΜΕΤΟΙΚΟΙ, Η ΣΥΡΡΙΚΝΩΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ**».

Μέσα στην κατάμεστη αίθουσα της ΠΑ.Ο.Ν.Ε. ακούσαμε και απολαύσαμε την παρουσίαση των βιβλίων από τις ίδιες τις συγγραφείς αλλά και από τον υπέροχο δάσκαλο, συγγραφέα και ιστορικό **Σαράντο Καργάκο**, που μας έκανε την ιδιαίτερη τιμή να δεχτεί την πρόσκλησή μας.

Τον συντονισμό της όλης εκδήλωσης είχε ο σύλλογος Φεριωτών δια του προέδρου **Γιώργου Ταμουρίδη** και των μελών του Δ. Σ., σε συνεργασία με τους προέδρους και μέλη της ΠΑ.Ο.Ν.Ε. και του Τριγώνου, ενώ τη «Βαρβάρα» και τα λοιπά εδέσματα παρασκεύασαν και προσέφεραν οι κυρίες των διοργανωτών συλλόγων.

Την εκδήλωση χαίρετιαν, ο πρόεδρος της ΠΑ.Ο.Ν.Ε. **Κώστας Πολυχρονίδης**, ο πρόεδρος του Τριγώνου **Χα-**

Η εκδήλωση ολοκληρώθηκε με την προσφορά και της πατροπαράδοτης «Βαρβάρας» και λοιπών εδεσμάτων, η νοστιμιά των οποίων φάνηκε, αφού στο τέλος δεν περίσσεψε τίποτε. Μπράβο και πάλι και θερμές ευχαριστίες στις γυναίκες του συλλόγου μας, που για μια ακόμη φορά εκπροσώπησαν επάξια τους Φεριώτες.

Θερμές ευχαριστίες στους συνδιοργανωτές συλλόγους, στα μέλη και τους φίλους μας, που κατέκλυσαν τον χώρο, στις συμπατριώτισσες κυρίες συγγραφείς των βιβλίων, στον δάσκαλο Σαράντο Καργάκο για την αποδοχή της συμμετοχής του, στις κυρίες που παρασκεύασαν και προσέφεραν τα εδέσματα και στους μητροπολίτες που τίμησαν, έστω και δια εκπροσώπων, την εκδήλωσή μας.

Ευχόμαστε πάντα τέτοια και του χρόνου. Καλά Χριστούγεννα και ευτυχές το Νέο Έτος, σε όλους τους απανταχού Θρακιώτες, ιδιαίτερα στους συγχωριανούς μας της περιοχής Φερών και στην πατρίδα μας ολόκληρη.

Η ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗ ΤΟΥ ΣΗΜΕΡΑ

Τα φετινά Χριστούγεννα στην Αλεξανδρούπολη

Γράφει η Θεοδώρα Κοτσώνη

Τα φετινά Χριστούγεννα τα γιόρτασα, ύστερα από πολλά χρόνια, στην πόλη μας. Το εμπορικό κέντρο της Αλεξανδρούπολης, η αγορά όπως την ξέρουμε, ήταν στολισμένο στο πνεύμα των ημερών. Οι βιτρίνες των καταστημάτων όμορφα διακοσμημένες. Το πάρκο της Ακαδημίας είχε μετατραπεί σε μικρό Χριστουγεννιάτικο χωριό. Το δέντρο φωτισμένο το βράδυ, σπιτάκια των ευχών, εργαστήρι ξωτικών, σπιτάκια παιχνιδιών και δημιουργίας για τους μικρούς φίλους του Αη-Βασιλή, μικροπωλητές αλλά και παγοδρόμιο και καρουζέλ. Όλα συνθέταν ένα χαρούμενο σκηνικό.

Παρά το τσουχτερό κρύο, βαρύς γαρ ο φετινός χειμώνας, τα δρομάκια και τα παιχνίδια είχαν επισκέπτες. Στη μικρή εξέδρα χορωδίες και μουσικά σχήματα, που με χαρά διαπιστώνει κανείς ότι αφθονούν στην πόλη, έψαλαν κάλαντα και εορταστικά τραγούδια. Βυζαντινή χορωδία με τη συνοδεία παραδοσιακών οργάνων έψαλε τροπάρια της γέννησης του Θεανθρώπου και τοπικά κάλαντα με τη σεμνή παρουσία του μητροπολίτη κ. Ανθιμου.

Το διήμερο **17 και 18 Δεκέμβρη**, στον χώρο του Πνευματικού Κέντρου της Ι. Μητρόπολης (παραπλεύρως του Ι.Ν. του Αγίου Νικολάου), πραγματοποιήθηκε, για δεύτερη συνεχή χρονιά το **Χριστουγεννιάτικο φεστιβάλ μουσικής**. Χορωδίες, μαθητές ωδείων της Αλεξανδρούπολης αλλά και της Θράκης, μουσικά σχήματα παραδοσιακής μουσικής γέμισαν με κάλαντα και χριστουγεννιάτικες μελωδίες την αίθουσα, μεταφέροντας το μήνυμα της γέννησης του Θεανθρώπου, όπως ανέφερε στον χαιρετισμό του ο Αντιπεριφερειάρχης Δημήτρης Πέτροβιτς.

Στον ίδιο χώρο, παραμονές της μεγάλης γιορτής της Χριστιανοσύνης, το σύνολο παραδοσιακής μουσικής της Μητρόπολης, με τη συμμετοχή της παιδικής χορωδίας του Αρχείου μουσικολαογραφικής παράδοσης "Χρόνης Αηδονίδης", μας ταξίδεψαν με κάλαντα και τραγουδιστικά καλωσορίσματα "επί τω νέω έτει" σε περιοχές της πατρίδας μας, και όπου υπήρξε Ελληνισμός. Σιγοτραγουδήσαμε κάλαντα της Καππαδοκίας, της Κωνσταντινούπολης, της Θράκης και πέρασαν μπροστά μας εικόνες με τις παρέες των παιδιών να εύχονται στον νοικοκύρη του σπιτιού και να δέχονται φιλέματα.

Τη δεύτερη Κυριακή του νέου χρόνου, με κάλεσμα της φίλης **Χαράς Καλλία-Πορταράκη**, είχα τη χαρά να παρευρεθώ στην κοπή της βασιλόπιτας του χορωδιακού ομίλου Αλεξανδρούπολης "ΕΥΤΕΡΠΗ", του οποίου η ίδια είναι μέλος. Στο αρχονταρίκι του Ανθίμου Πολιτιστικού Κέντρου ευλογήθηκε και κόπηκε η βασιλόπιτα, ενώ η χορωδία, με τη συνοδεία των μουσικών της, μας χάρισαν όμορφα τραγούδια. Η γιορτή έγινε περισσότερο παραδοσιακή με το χιονισμένο τοπίο ολόγυρα.

Από την πρόεδρο του ομίλου, Ανδριανή Νικολακοπούλου, μαθαίνω το ιστορικό του ομίλου. Ο όμιλος "ΕΥΤΕΡΠΗ" δημιουργήθηκε μέσα από την εξέλιξη του Καλλιτεχνικού Ομίλου Αλεξανδρούπολης, που ξεκίνησε από τον μάεστρο Χριστόφορο Παπαδόπουλο. Λειτουργεί σήμερα υπό τη διεύθυνση του μάεστρου Πάρη Γαζιωτή, επί πολλά χρόνια, ως μικτή πολυφωνική χορωδία 35 μελών και έχει δώσει πλήθος συναυλιών και μουσικών εκδηλώσεων.

Με την ωραία αυτή εκδήλωση έκλεισε ο κύκλος των φετινών γιορτών που πραγματικά με τόση συγκίνηση και νοσταλγικές αναμνήσεις έζησα στην πατρίδα.

Καλή και ελπιδοφόρα νέα χρονιά...

Από την κοπή της βασιλόπιτας του ομίλου "ΕΥΤΕΡΠΗ"

Η ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗ ΤΟΥ ΣΗΜΕΡΑ

Ημερίδα «Οίνος και Θράκη» στο Ιστορικό Μουσείο

Γράφει η **Αγνή Α. Καραγιάννη**

Το Ιστορικό Μουσείο Αλεξανδρούπολης έχει αναπτύξει από το 2009 μία πολύπλευρη πολιτιστική δραστηριότητα που περιλαμβάνει μόνιμες εκθέσεις, ενώ παράλληλα διοργανώνει ομιλίες, εκδηλώσεις, εκπαιδευτικά προγράμματα και πολιτιστικές εκδρομές. Στο πλαίσιο αυτών των δράσεων και με την πρόθεση να διευρύνει τον ρόλο του ως φορέας πολιτισμού, το Σάββατο 3 Δεκεμβρίου 2016 υλοποιήθηκε με ιδιαίτερη επιτυχία ημερίδα με τίτλο “Οίνος και Θράκη”.

Η συγκεκριμένη ημερίδα, που συνεδύασε τη θεωρία με την πρακτική τής γοητείας του οίνου, είχε ιδιαίτερο επιστημονικό και ευρύτερο ενδιαφέρον, καθώς φιλοξένησε επώνυμους και καταξιωμένους στον χώρο του οίνου εισηγητές, ακαδημαϊκούς, εκπροσώπους επίσημων φορέων πολιτισμού, καθώς και βραβευμένους στην περιοχή της Θράκης σύγχρονους οινοπαραγωγούς.*

Υπεύθυνος της οργανωτικής επιτροπής της διεπιστημονικής και διαθεματικής αυτής ημερίδας ήταν ο **Ν. Α. Πινάτζης**, πρόεδρος του Ιστορικού Μουσείου Αλεξανδρούπολης, ο οποίος χαιρέτισε το κοινό και τους ομιλητές κατά την έναρξη της ημερίδας, ενώ ο **Ελ. Τσινταράκης**, αντιπρόεδρος του μουσείου, προέδρευσε των εισηγήσεων και πρόλογισε τους δώδεκα συνολικά ομιλητές με αναλυτική αναφορά στο βιογραφικό τους και στον ρόλο τους στον χώρο της επιστήμης του οίνου και της αμπελοκαλλιέργειας. Τη γραμματειακή υποστήριξη της ημερίδας είχε η επιστημονική συνεργάτιδα του μουσείου **Αγνή Α. Καραγιάννη**.

Οι εργασίες της πρωινής συνεδρίας της ημερίδας περιελάμβαναν εισηγήσεις με ποι-

κίλες θεματικές για τον οίνο κατά την αρχαιότητα στη Θράκη μέσα από το βλέμμα και την επιστημονική προσέγγιση αρχαιολόγων, όπως ήταν η εισήγηση της **Χρ. Καραδήμα**, έφορου αρχαιοτήτων, και της **Τζίτζη Άρτεμης**, φιλόλογου.

Ακολούθησαν εισηγήσεις που μετέφεραν την εμπειρία των σύγχρονων οινοπαραγωγών, όπως των **Αθ. Μπέλλα** και **Οδ. Βουρβουκέλη**, ενώ η πρωινή συνεδρία ολοκλη-

ρώθηκε με ομιλία για τον ρόλο του σύγχρονου οινοχόου από τη **Στ. Παμπορίδου**.

Στον χώρο διεξαγωγής της ημερίδας το κοινό ήλθε σε επαφή με εκδόσεις των ομιλητών σχετικά με τον οίνο, με προϊόντα επώνυμων

Μια ομάδα από ομιλητές και από μέλη του Δ.Σ. του Ιστορικού Μουσείου

οινοπαραγωγών και απήλαυσε την έκθεση φωτογραφίας με τίτλο «Οίνος των μελών του Κέντρου Δημιουργικής Φωτογραφίας Θράκης».

Πριν την έναρξη των εργασιών της απογευματινής συνεδρίας, οι σύνεδροι ξεναγήθηκαν

στις μόνιμες εκθέσεις του μουσείου από τον πρόεδρο Ν. Α. Πινάτζη, και γνώρισαν από κοντά πτυχές της ιστορίας της πόλης μας.

Η απογευματινή συνεδρία φιλοξένησε τη **Μαρία Τζίτζη**, διεθνώς καταξιωμένη χημικό-οινολόγο, τη **Μελίνα Τάσσου**, πολυβραβευμένη οινοπαραγωγό και υπεύθυνη παραγωγής του κτήματος «Κίκονες», τον **Τουρατζή Γεώργιο**, σύμβουλο γευσιγνωσίας, την **Κράββα Βασιλική** μέλος ΔΕΠ του Δ.Π.Θ κοινωνική ανθρωπολόγο, τον **Τσέτουρα Παναγιώτη**, Γεωπόνο-Οινολόγο και συγγραφέα, τον **Χατζηνικολάου Δημήτρη**, Οινολόγο του Πανεπιστημίου Bordeaux και συγγραφέα.

Οίνος, άρωμα, γεύσεις, ποικιλίες, πολιτισμός, εθνογραφικές διαδρομές στην Οινική Θράκη από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα: αυτός ήταν ο απόηχος μιας ημερίδας με άρωμα, γεύσεις και ταξίδια πέρα από τα όρια του ουρανίσκου.

Ο χώρος του Ιστορικού Μουσείου είχε ένα ιδιαίτερο χρώμα οίνου, μέσα από την εξαιρετικής ποιότητας έκθεση φωτογραφίας του Κέντρου Δημιουργικής Φωτογραφίας Θράκης, μια έκθεση που δημιουργήθηκε

αποκλειστικά για τη συγκεκριμένη ημερίδα.

Την ημερίδα παρακολούθησαν με ενδιαφέρον μέλη και φίλοι του μουσείου, πρόσωπα της πολιτικής ζωής του τόπου μας και, ευρύτερα, άτομα με ενδιαφέρον για τα θέματα που απασχόλησαν τους ομιλητές. Μετά τη λήξη των εργασιών έγινε δεξίωση με επώνυμα και βραβευμένα εμφιαλωμένα κρασιά της Θράκης και πλούσιο μπουφέ με συνοδευτικά εδέσματα από τα **αλλαντικά Υφαντής Θράκης** και τα **τυροκομικά Παπανικολάου**.

Την ημερίδα, εκτός από τα μέλη και τους φίλους του Ιστορικού Μουσείου, στήριξαν οι αρωγοί και χορηγοί δράσεων του μουσείου: οι **Μύλοι Θράκης**, το ξενοδοχείο **Θράκη Παλλάς**, οι εταιρείες **Πρίσμα Ηλεκτρονική** και **AEGEAN**.

ΟΜΙΛΗΤΕΣ ΚΑΙ ΘΕΜΑΤΑ

- Καραδήμα Χρύσα**, Έφορος Αρχαιοτήτων Ν. Έβρου-Ροδόπης
Θέμα: *Οίνος και Θράκη στην αρχαιολογική έρευνα και τις γραπτές πηγές*
- Μπέλας Αθανάσιος**, Οινολόγος-Οινοποιός
Θέμα: *Οίνος, παραγωγή και παραγωγή: τότε και σήμερα*
- Τζίτζη-Μίχου Άρτεμις**, Φιλολόγος-Αρχαιολόγος
Θέμα: *Ποτήρια, εκπτώματα και άλλα οινικά σκεύη από την αρχαιότητα μέχρι τα τέλη του Βυζαντίου*
- Βουρβουκέλης Οδυσσέας**, Οινολόγος - Οινοποιός
Θέμα: *Η αμπελοκαλλιέργεια στα Αβδηρα ανά τους αιώνες*
- Παμπορίδου Στέλλα**, Σύμβουλος Οίνων
Θέμα: *Ο ρόλος του οινοχόου σήμερα*
- Τουρατζής Γεώργιος**, Σύμβουλος γευσιγνωσίας
Θέμα: *Η σημαντικότητα του Θρακιώτικου αμπελώνα στον σύγχρονο οινοτουρισμό*
- Τζίτζη Μαρία**, Χημικός-Οινολόγος, συγγραφέας
Θέμα: *Η οινική Θράκη από τις αρχές 20ου αιώνα μέχρι σήμερα*
- Μελίνα Τάσσου**, Γεωπόνος Α.Π.Θ-Οινολόγος του Πανεπιστημίου Bordeaux
Θέμα: *Αρχαίοι και σύγχρονοι Κίκονες*
- Κράββα Βασιλική**, Επίκουρη καθηγήτρια Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, Τμήμα Ιστορίας και Εθνολογίας, Σχολή Κλασικών και Ανθρωπιστικών Επιστημών, ΔΠΘ
Θέμα: *Το κρασί ως μέσο κοινωνικής διαπραγμάτευσης και η οινοποιία ως καθρέφτης πολιτισμικών ταξινομήσεων: εθνογραφικές διαδρομές στον χώρο και τον χρόνο*
- Τσέτουρας Παναγιώτης**, Γεωπόνος-Οινολόγος, συγγραφέας
Θέμα: *Οινοποιήσιμες Ποικιλίες της Θράκης*
- Χατζηνικολάου Δημήτρης**, Οινολόγος του Πανεπιστημίου Bordeaux, συγγραφέας
Θέμα: *Οίνος και Αίνος: Ένα ταξίδι πέρα από τα όρια του ουρανίσκου*

* Το περιοδικό μας έχει δημοσιεύσει 4 άρθρα σχετικά με τους παλαιότερους οινοποιούς-ποτοποιούς της περιοχής μας στα τεύχη 51 σελ. 34-35, 54 σελ. 35-37, 55 σελ. 16-19 και 57 σελ. 35-36.

Ευχητήριες κάρτες φιλοτεχνημένες από τον σκιτσογράφο Γρηγόρη Γεωργίου

*Καλή χρονιά
με ελπίδα,
αισιοδοξία
και πρόοδο*

*Με αγάπη
το Δ.Σ.*

Συνταγές (όχι μόνο Θρακιώτικες)

Επιμέλεια: Στρατούλα Κουκουρίκου

Μείγμα μπαχαρικών

Υλικά

- 1 κουτάλι σούπας κύμινο σε κόκκους
- 1 κουτάλι σούπας κόλιαντρο σε κόκκους
- 1 κουτάλι μαύρο πιπέρι σε κόκκους
- 5 κόκκοι πράσινο κάρδαμο (πράσινο γιατί είναι πιο μαλακό)
- 1 ξυλάκι κανέλα - 5 καρφάκια γαρύφαλλο

Εκτέλεση

Αλέθουμε όλα τα μπαχαρικά στο μπλέντερ ή στον μύλο μπαχαρικών μέχρι να γίνουν σκόνη. Τα βάζουμε σε βαζάκι και το κρατάμε μακριά από το φως. Το μείγμα μπορούμε να το χρησιμοποιήσουμε σε σάλτσες, κρέας χοιρινό, αγριογούρουνο και σε πικάντικες σαλάτες.

Χοιρινά μπριζολάκια

Υλικά

- 8 μπριζολάκια
- 2 κουταλιές σούπας βούτυρο
- 1/2 κουταλάκι γλυκού τζίντζερ
- 1/2 κουταλάκι γλυκού θυμάρι
- ελάχιστη πάπρικα, αλάτι
- 1 κρεμμύδι - 1 πράσινη πιπεριά - 1 κόκκινη πιπεριά
- 1 1/2 φλιτζάνι τσαγιού ζωμό κρέατος
- 1 κουταλιά ζάχαρη μαύρη

Εκτέλεση

Τρίβουμε με το μείγμα μπαχαρικών το κρέας και το σωτάρουμε στο βούτυρο για 4 λεπτά σε μέτρια φωτιά. Βγάζουμε τα μπριζολάκια και στο ίδιο βούτυρο σωτάρουμε το κρεμμύδι σε ροδέλες και τις πιπεριές σε χοντρές λωρίδες, για 5 λεπτά. Προσθέτουμε τον ζωμό κρέατος, τη ζάχαρη και μόλις πάρει 2-3 βράσεις ξαναρίχνουμε τα μπριζολάκια, αλατίζουμε και αφήνουμε να σιγοψηθούν για 20 λεπτά.

Μοσχάρι με κόκκινο ξηρό κρασί

Υλικά

- 1 1/2 κιλό μοσχάρι σπάλα
- 1 1/2 λίτρο ζωμό βοδινού
- 1/2 φλιτζάνι τσαγιού λάδι
- 2 κουταλιές σούπας αλεύρι
- 1 λίτρο κρασί
- 1 κρεμμύδι - 1 κλαράκι σέλινο - 1 καρότο
- 1 μοσχοκάρυδο - 2 φύλλα δάφνης
- αλάτι - πιπέρι
- 1 ματσάκι από δενδρολίβανο μαϊντανό
- 2-3 σκελίδες σκόρδο

Εκτέλεση

Αλευρώνουμε το κρέας και το σωτάρουμε στο λάδι. Στη συνέχεια το σβήνουμε με το κρασί. Προσθέτουμε τα μυρωδικά, τα λαχανικά και τον ζωμό βοδινού μέχρι το ζουμί να φτάσει στο μισό. Αδειάζουμε τα υλικά σε γάστρα, ρίχνουμε αλάτι - πιπέρι και ψήνουμε στους 140 βαθμούς για δύο ώρες.

Σερβίρουμε το κρέας σκέτο ή με ρύζι μπασμάτι.

Σανγκρία

Υλικά

- 1 μπουκάλι κόκκινο ξηρό κρασί
- 2 πορτοκάλια κομμένα σε μικρά κομματάκια
- 1 λεμόνι σε ροδέλες και 2 μανταρίνια
- 2 μήλα κομμένα σε κύβους
- 1/4 φλιτζάνι μπράντι - 1 κουταλάκι σόδα

Εκτέλεση

Σε μια βαθιά σαλατιέρα αδειάζουμε το κρασί, προσθέτουμε τη σόδα, το μπράντι, εν συνεχεία τα φρούτα και ανακατεύουμε. Τα αφήνουμε μία ώρα για να πάρει το μείγμα τους χυμούς από τα φρούτα.

Χρόνια Πολλά με γιορτινές λιχουδιές... σε φωτογραφία! Δοκιμάστε όμως και τις παραπάνω συνταγές!

ΑΝΑΜΝΗΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ

Η πολυθρόνα

Γράφει ο Γιώργος Ψύλλας

Πριν από μερικά μόλις χρόνια, δεν ήθελα να έχω παρτίδες μαζί της.

Την απόφευγα, όπως ο διάολος το λιβάνι. “Από τώρα στην πολυθρόνα; Θεός φυλάξει!”, ελεγα.

Με τρώμαζε, καλέ και σεις, η ιδέα της πρόωρης κοινωνικής μου αποστρατείας. Ερχόταν στιγμές, που την έβλεπα για ηλεκτρική καρέκλα, που πάνω της θα καθούρντιζα τις όποιες αναμνήσεις μου, θα σιγόψινα τις όποιες προσδοκίες μου, όσες θα μου έχουν απομείνει. Αϊ στο καλό της, για πολυθρόνα!

Ήταν όμορφη, δε λέω και πολύ μαλακιά, μαλακότατη. Κούκλα, όπως την είδα στη βιτρίνα και μου τράβηξε το μάτι. Δε δίστασα να πληρώσω κάμποσα λεφτά γι’ αυτήν κι από ό,τι φάνηκε, το πήρε πάνω της και καμάρωνε. Ήταν και που στο σαλόνι την έστησα φάτσα απέναντι από την τηλεόραση και η εύνοια αυτή την έκανε να βγάλει από μέσα της όλη της την ωραιοπάθεια.

Καθόμουν επάνω της και ζωντάνευε, για να ξέρετε.

Άπλωνε, θαρρείς τα δυο μπράτσα της και μ’ αγκάλιαζε. Στην αρχή, κάπως διακριτικά και δεν έδωσα σημασία. Μα... σιγά-σιγά, πήρα να καταλαβαίνω πως ο σκοπός της ήταν κομμάτι πρόστυχος. Μαλάκωνε, σαν να ‘ταν φτιαγμένη από ζυμάρι και μ’ έκανε να βουλιάζω μέσα της, αν το πιστεύετε. Να βουλιάζω, να κολλήσω και να μην ξανάβγαινα ποτέ από κει μέσα. Αιχμάλωτος μιας πολυθρόνας!

Την άκουγα, που έβγαζε τους βόγγους της ξαναμμένης και άναβε και κόρωνε, σαν νιόπαντρη της πρώτης βραδιάς. Αλήθεια λέω! Κι όταν εγώ αποτραβιόμουν από αιδώ, θύμωνε μαζί μου. Να ήταν τρόπος, θα με κατάπινε ζωντανό, ίδια με κάποια λουλούδια της ζούγκλας, που καταπίνουν ζούζουνα και τέτοια αηδιαστικά πράγματα. Λίγο ακόμη και δε θα ξεκολλούσα από πάνω της.

Πέρασε καιρός, που πια σημασία δεν της έδινα. Είχα κάποια νιάτα υπόλοιπο και κοίταζα να τα καταναλώσω έξω από το σπίτι.

Τι να την έκανα την πολυθρόνα;

Όμως... λένε πως όσα φέρνει η ώρα, δεν τα φέρνει ο κόσμος όλος. Τα λεφτάκια μου πήραν ολοένα να λιγοστεύουν. Κι όχι που τα έτρωγα από δω κι από κει, νοικοκύρης άνθρωπος! Ήταν λείει, γιατί χρωστούσα σε «δανειστές», σε κάποια φαντάσματα της ζωής μου, που, έτσι ξαφνικά, μπήκαν από την πίσω πόρτα της ζωής μου και την ροκανίζουν μέχρι τώρα που τα συζητάμε. Ούτε που τους ήξερα! Άκουγα πρωτόγνωρα ονόματα, κακόχηχα τα πιο πολλά, που το ένα ήταν για το χρέος μου, το άλλο για τις δόσεις που έπρεπε να πληρώσω, το παρ’ άλλο για φόρους που μου ‘ρθαν κατακέφαλα· δεν πέρασαν δυο-τρία χρόνια και φτώχαινα.

Πολύ θέλει, για να φτωχαίνει κανείς;

Σιγά-σιγά και χωρίς να το καταλάβω, κατέβασα τον αμανέ της ζωής μου. Άρχισαν τα κοψίματα. Κόψε το ένα, κόψε το άλλο, έμεινε μια ψυχούλα ...η ψυχούλα μου... όλο παράπωνα. Και σε ποιον να τα κάνεις δηλαδή; Α! Ναι! Μου έμεινε και ένα μυαλό που δουλεύει με την αρχική ταχύτητα, που είχε. Δε γεννάει πια επιθυμίες, όνειρα, ελπίδες. Απλά τις αναπολεί και με βασανίζει. Πάνε τα ταβερνάκια μου, πάνε τα ταξιδάκια μου, τα χουβαρνταλίκια μου πάνε κι αυτά κι έμειναν οι αθλητικές φόρμες που φορώ μέσα στο σπίτι, κάποια βιβλία αγαπημένα από τα παλιά και ...η πολυθρόνα μου.

Την αγάπησα ξαφνικά, χωρίς να την φοβάμαι. Της είπα, “αν με αντέξεις πάνω σου, να γκρινιάζω και να βρίζω φωναχτά την ώρα των ειδήσεων, έχω ελπίδες να βγω κάποτε ζωντανός από τη φυλακή μου”. Έτσι είπα και κάθησα επάνω της διστακτικά, να κάνω κι εγώ τους απαίσιους λογαριασμούς μου.

Ποιους λογαριασμούς, κάθομαι και σας λέω;

Όποιον κι αν δοκίμασα, με έβγαζε να χρωστώ. Και βλάκα, αν σας πω πως μ’ έβγαζε, ψέμα δε θα ήταν. Στα σχολεία που πέρασα από παιδί: Λίαν καλώς με άριστα! Στη δουλειά μου: Πολύ καλός! Στη ζωή, ας πούμε καλούτσικος. Από που κι ως πού το «βλάκας»;

Το δέχτηκα, γιατί είναι η μόνη λέξη, που αποδίδει τη φρικτή πραγματικότητά μου. Δε με ενοχλεί! Γιατί να με ενοχλεί; Ένας που πληρώνει ανύπαρκτα χρέη του, βλάκας δεν είναι;

Η πολυθρόνα μου, λοιπόν! Πάνω της εγώ και φάτσα απέναντι μια τηλεόραση να αναμασά τα βάσανα του κόσμου. Υπέροχα!

Σήμερα τα δελτία των ειδήσεων είναι πλουσιοπάροχα, χορταστικά θα έλεγα. Έχει απ' όλα! Τρομοκρατία, βομβαρδισμούς, πνιγμένους. Ομολογώ, πως χάνομαι, που βλέπω τους πνιγμένους. Η προσφυγιά! Μια οικεία σε μένα τραγωδία, παρ' όλο που δεν την έζησα ποτέ μου. Η φυγή! Ένας θάνατος που σε παίρνει από πίσω, να σε καταπιεί. Άγνωστα μέρη, ξένος στην ερημιά του αφιλόξενου. Κακό αφεντικό, με ένα τυποποιημένο χαμόγελο στο πρόσωπό του, που στάζει ...αν το προσέξεις καλά... το φαρμάκι της εκμετάλλευσης. Δε θα υπάρχει πατρίδα πια! Πάει η πατρίδα! Μπορεί, για κάποιον τυχερό, να βρεθεί ένα κεραμίδι και μια φέτα ψωμί. Μπορεί! Πατρίδα όμως, ποτέ. Τα ξένα μέρη δεν κάνουν για πατρίδα, κακά τα ψέματα. Ούτε και ο πνιγμός ενός παιδιού, ξεχνιέται. "Γιατί;", κάνω τη χαζή ερώτηση.

Καλύτερα, να βρω άλλο κανάλι, να δω κανένα ελληνικό σίριαλ.

Έχουμε και λέμε.

Αυτός δε θα έμνε πιστός στο στεφάνι του, έχετε το υπόψη σας αυτό από τώρα. Φαινόταν από τη μούρη του. Έκανε τον γκόμενο! Εμένα, δε με ξεγελάνε κάτι τέτοιοι μασκαράδες. Στη δουλειά του, που λέτε, μια καινούρια δικηγορίνα τον πλάνεψε κι αυτός αραιώσε τα πάρε δώσε με τη γυναίκα του. Εγώ του φώναξα μια φορά, "ρε μεγάλε! γλιτώνεις από το ένστικτο της γυναίκας σου;". Δε μ' άκουσε και τη διέλυσε την οικογένειά του, ο χαμένος. Τον παράτησε και η δικηγορίνα και... «άι στον διάτανο» κι αυτή! Αντροχωρίστρα!

Καλύτερα, να δω τα φίδια της Αυστραλίας.

Στην Αυστραλία δεν πρόκειται να πάω ποτέ. Ας δω, λοιπόν, τα φίδια της και πώς αυτός ο τολμηρός τα πιάνει με τα χέρια. Υπέροχα φίδια! Ωραία χρώματα, κάτι δοντάρες, να! Μια δαγκανιά και σέκος. Στην Αυστραλία, για να ξέρετε, υπάρχουν και δηλητηριώδη φίδια μέσα στη θάλασσα. Αυτό δεν το ήξερα! Να, και κάτι που έμαθα.

Τι ώρα πήγε, ρε παιδιά; Δώδεκα;

Δέκα ώρες στην πολυθρόνα, δηλαδή;

Ναι! Αλλά, σε τι πολυθρόνα!

Χαιρετώ σας.

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ ΓΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ

1 Γιαννούτσος Ιωάννης και Μαίρη Εις μνήμην Νικολάου Παχάκη	€ 100,00	8 Λιανίδης Ιωάννης Εις μνήμην της συζύγου του Ελπίδας	€ 50,00
2 Γιαννούτσος Ιωάννης και Μαίρη Εις μνήμην Δούκα Μανδάκη	€ 100,00	9 Μακρινού-Μανδάκη Ματούλα Εις μνήμην του συζύγου της Δούκα Μανδάκη	€ 50,00
3 Γιουβανάκη Μαρίνα, Γιάννης, Δημήτρης Εις μνήμην του πατέρα και παππού τους Δημητρίου Γιουβανάκη	€ 50,00	10 Μποτονάκη Αλεξάνδρα Εις μνήμην της συναδέλφου της Αικατερίνης Μπαλάση-Βασιλάκη	€ 20,00
4 Ιωαννίδης Θωμάς Εις μνήμην γονέων	€ 50,00	11 Παρασκευοπούλου-Ραχούπη Ευαγγελία Εις μνήμην Χρήστου Ντάρμα	€ 100,00
5 Ιωαννίδου Κυριακή Εις μνήμην του συζύγου της Ιωάννη Ιωαννίδη	€ 100,00	12 Στυλιανουδάκη Ραλλού Εις μνήμην του συζύγου της	€ 50,00
6 Καρδαμήλας Άγγελος Εις μνήμην των γονέων του Μανώλη & Βαρβάρας	€ 50,00	13 Χαμηλάκη-Παναγιωπούλου Ξανθήπιτη Εις μνήμην των γονέων της Γεωργίου & Ελένης Χαμηλάκη	€ 50,0
7 Κοκκίνη-Αυγητίδου Μαρία Εις μνήμην του συζύγου της Κώστα Αυγητίδη	€ 100,00	14 Χριστοφορίδου Μαριγούλα Εις μνήμην Βασιλικής Κουκουρίκου	€ 30,00

ΔΩΡΕΕΣ ΚΑΙ ΧΟΡΗΓΙΕΣ

1 Αγγελίδης Δημήτριος	€ 50,00	10 Κοσμίδου-Κωνσταντινίδου Αναστασία	€ 30,00
2 Αλεξιάδου Θωμαή	€ 50,00	11 Κωτούλα Σοφία	€ 40,00
3 Αναγνώστου Ηρακλής	€ 100,00	12 Λαμπίρη-Κρανίδου Υβόννη	€ 100,00
4 Αραμπατζή-Μπουμποπούλου Νίκη	€ 20,00	13 Μανδάκη Ματούλα	€ 50,00
5 Αρίκας Κυριάκος	€ 100,00	14 Μύλοι Θράκης Α.Ε.	€ 500,00
6 Βογιατζή Αντωνία	€ 40,00	15 Παμπορίδης Δημήτριος	€ 30,00
7 Γιαγουρτάς Ευάγγελος	€ 50,00	16 Παπαδόπουλος Αλέκος	€ 20,00
8 Καραμπατζάκη Ευαγγελία	€ 50,00	17 Παπαθωμά Αικατερίνη	€ 50,00
9 Κατιρτζίδης Δημήτριος	€ 100,00		

Η ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗ ΤΟΥ ΧΘΕΣ

Η ναυτοσύνη της Αλεξανδρούπολης

Σκάφη της μεταπολεμικής εποχής που έχουν αποσυρθεί

Γράφει ο Θεόδωρος Ορδουμποζάνης

ΜΕΡΟΣ Α'

Το άρθρο αυτό ξεκίνησε από ένα στοίχημα. Αν υπήρξε ή όχι πλοίο φορτηγό (μότορσιπ), τη δεκαετία του 1950 με το όνομα «**ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΙΣ**». Και μπορεί να κέρδισα το στοίχημα, αποδεικνύοντας ότι όχι μόνο υπήρχε τέτοιο σκάφος αλλά ήταν και γραμμένο στο Νηολόγιο του Λιμεναρχείου Αλεξανδρούπολης με αριθμό ΕΝΑ (1), μου δόθηκε όμως η ευκαιρία να έρθω σε επαφή με τη ναυτοσύνη της πόλης μας της μεταπολεμικής κυρίως εποχής. Ψάχνοντας ανακάλυψα μια μεγάλη ναυτική παράδοση που είχε αυτή η πόλη από παλιά, συνέχεια της ναυτικής παράδοσης της Αίνου, αλλά κυρίως μετά τον Β' παγκόσμιο πόλεμο, (άλλωστε σε αυτήν την περίοδο έψαχνα τη λύση του στοιχήματός), που την είχαμε ξεχάσει οι παλαιότεροι και μάλλον δεν τη γνώρισαν ποτέ οι νεότεροι. Η έρευνα έφερε στην επιφάνεια ξεχασμένες εικόνες της παιδικής μας ηλικίας, τότε που περιφερόμασταν μέσα και γύρω από το λιμάνι. Με τα καϊκία και τα βαπόρια, όπως τα λέγαμε τότε, της εποχής εκείνης και την αγωνία των ανθρώπων που περίμεναν τους δικούς τους καπεταναίους και ναυτικούς να γυρίσουν από το ταξίδι ή να υποδεχθούν δικούς τους ανθρώπους που έρχονταν από άλλα μέρη και να αποχαιρετήσουν αυτούς που θα έφευγαν.

Παλιά η συγκοινωνία που ένωσε την πόλη με τη Σαμοθράκη, τα άλλα νησιά του Αιγαίου αλλά και τα λιμάνια της χώρας, γινόταν με πολλή αγωνία, απίστευτο κόπο και αμέτρητο ιδρώτα, από κάποια μικρά και εντελώς άγνωστα ιστιοφόρα. Στη συνέχεια μετατράπηκαν σε μηχανοκίνητα, («γκαζολίνες»), και συνέχισαν τον αγώνα

Το πλοίο «**ΘΡΑΚΗ**» των αδελφών Μαρτίνη, κατά την διάρκεια της Βουλγαρικής κατοχής στον Ταρσανά, στο ανατολικό τμήμα της πόλης.

τους να εξυπηρετούν κυρίως τη συγκοινωνία με τους νησιώτες και το εισαγωγικό και εξαγωγικό εμπόριο της περιοχής. Και μάλιστα πολλές φορές με πολύ δύσκολες καιρικές συνθήκες, αφηφώντας και τους κανόνες της ασφαλούς ναυσιπλοΐας.

Οι ναυτικοί αυτών των ιστιοφόρων, που στα μέσα της δεκαετίας του 1950 μετατράπηκαν σχεδόν όλα σε μηχανοκίνητα, ήταν άνθρωποι με λέφτερες ψυχές, δυνατές καρδιές, γλάροι ελπίδας, ήρωες από κείνους που διαβάζαμε να πρωταγωνιστούν στα μυθιστορήματα. Πρόκειται για άγνωστους ήρωες που κάποια στιγμή όλοι μας ζηλέψαμε για το θάρρος ή την άγνοια κινδύνου, που έφερναν τα ταξίδια τους στην απέραντη μάνα θάλασσα και στα πετάγματά τους στην προσπάθειά τους να φτάσουν και να αγγίξουν διαφορετικές στεριές, για να εξυπηρετήσουν το εμπόριο αλλά και την επικοινωνία.

Με τη βοήθεια κάποιων φίλων, συγγενών των παλιών αυτών караβοκύρηδων, παλιών ναυτικών, Αξιωματικών του Λιμενικού, του διαδικτύου και κάποιων περιοδικών (πολύτιμη η βοήθεια και του περιοδικού «Ο ΦΑΡΟΣ» της Αλεξανδρούπολης), καταγράψαμε όσα από αυτά τα καράβια, ιστιοφόρα, καϊκία, σκαριά (όπως θέλετε πέστε τα), θυμηθήκαμε και όσα ανακαλύψαμε, με όποια στοιχεία μπορέσαμε να συλλέξουμε, για να τα φέρουμε στη μνήμη των παλιών συμπατριωτών μας και να θυμηθούν τους ανθρώπους και την ψυχή της ναυτοσύνης εκείνης της εποχής αλλά και να γνωρίσουν οι νεότεροι τι σήμαινε για την πόλη παλιά αυτή η ιστορία. Ως μια ελάχιστη τιμή σ' όλους τους ναυτικούς της πόλης μας.

Μέχρι τις αρχές της δεκαετίας του 1950 όλα σχεδόν τα ξύλινα σκάφη ταξίδευαν με πανιά. Μετά τοποθέτησαν μηχανές, μέχρι να έρθουν τα σιδερένια και να αποσυρθούν όλα τα παλιά.

Κάποια ονόματα αυτών των σκαφών μας τα θυμίζει η Σοφία Κλήμη-Παναγιωτοπούλου στο βιβλίο της «**Στο δέντρο του Ερημίτη**», όπου αναφέρει: «...Ένας πράκτορας μάλωνε με τον σπλονόμο γιατί δεν έδινε, λέει, πράτιγο στην «**Παναγία**». Κι ο μηχανικός του «**Ταξιάρχη**» πάλευε με τη μηχανή του που έπαιρνε μπρος «πατ πατ πατ» κι έσβηνε ξαφνικά... Παρέκει στον «**Αρχάγγελο**» γίνονταν ολόκληρος σαματάς, να φορτώσουν ένα κοπάδι μοσχάρια. Μουγκανητά, βλαστημίες, σπρώξε - τράβα, βρώμα, κοπριές, μύγες... Ο καπτά-Στάθης, παρέκει, όρθιος πάνω στη «**Φανερωμένη**», μαλώνει κι αυτός. Μαλώνει με τον πλοιοχτήτη, μαλώνει και με τον έμπορο που ναύλωσε το καϊκι με φορτίο χύμα στάρι για Μυτιλήνη...».

«ΤΑΞΙΑΡΧΗΣ»

Και αρχίζουμε με το σκάφος «ΤΑΞΙΑΡΧΗΣ», ιδιοκτησίας του Σ. Καλπιάκη και με μηχανικό τον Α. Κουτράκη. Πρόκειται για ένα μικρό ιστιοφόρο σκάφος στο οποίο στη συνέχεια τοποθετήθηκε και μηχανή. Το σκάφος αυτό πραγματοποιούσε κατά τη δεκαετία του 1950 τη συγκοινωνία μεταξύ Αλεξανδρούπολης και Σαμοθράκης, παράλληλα με το φορτηγό σκάφος «ΘΡΑΚΗ» ιδιοκτησίας Μπουντέρια και ένα άλλο ιδιοκτησίας του εμπόρου της πόλης Γιώργου Γανώση.

Το σκάφος «ΤΑΞΙΑΡΧΗΣ» στο λιμανάκι της Αλεξανδρούπολης

«ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ» - «ΠΑΝΑΓΙΑ»

Την ίδια εποχή έχουμε και το φορτηγό σκάφος «ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ» του Α. Αναστασιάδη το οποίο αρχικά μεταφέρει εποχικά εμπορεύματα (ελιές, κάρβουνα κ.λπ.) και αργότερα μετασκευάστηκε εξ ολοκλήρου σε επιβατηγό με καμπίνες στο κατάστρωμα και ονομάστηκε «ΠΑΝΑΓΙΑ» με ιδιοκτήτες του τους Α. Αναστασιάδη και Α. Χατζηανδρέου. Το σκάφος αυτό για πολλά χρόνια εξυπηρετούσε τη συγκοινωνία με το νησί και μετέφερε το ταχυδρομείο. Στη γλώσσα των ναυτικών αναφέρεται ως «μπρίκι». (Μπρίκι είναι ονομασία παλαιότερου ιστιοφόρου δικάρτου εμπορικού ή Πολεμικού πλοίου, ίδιο με Πάρωνα, που έφερε στην πλώρη «πρόβολο», το κοινώς λεγόμενο "μπαστούνι", για 3 κατάπλωρα τριγωνικά πανιά).

Τη δεκαετία του 1950 έχουμε και το σκάφος «ΤΡΕΙΣ ΦΙΛΟΙ» που ήταν ένα παραδοσιακό σκαρί τύπου "Πέραμα" γραμμένο στο Νηολόγιο Αλεξανδρούπολης με αριθμό 20. (Ο τύπος σκάφους «Πέραμα» είναι ένα **γνήσιο ελληνικό σκαρί**, κατάλληλο για τη θάλασσα του Αιγαίου, που ξεκίνησε να κατασκευάζεται στη Σύρο και το χρησιμοποιούσαν

Το σκάφος «ΠΑΝΑΓΙΑ», με επιβάτες αναχωρεί για το δρομολόγιο Αλεξανδρούπολη-Σαμοθράκη

ως εμπορικό και για κάθε είδους μεταφορές). Ιδιοκτήτης του φέρεται κάποιος ονόματι Παπαράλλης Δημήτριος. Είχε μήκος 15,30 μ. και πλάτος 4,70 μ. Είχε κατασκευαστεί το 1930. Η κύρια χρήση του ήταν εμπορικό, δηλαδή χρησιμοποιούνταν για μεταφορά φορτίων κυρίως από Αλεξανδρούπολη προς τα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου και αντίθετα.

Το καλοκαίρι βέβαια εκτελούσε και επιβατικά δρομολόγια για Σαμοθράκη αλλά και πλόες για τους περιηγητές που επισκέπτονταν τη Σαμοθράκη. Το σκάφος αυτό διαλύθηκε στη Σαμοθράκη τη 10.4.1968.

«ΤΡΕΙΣ ΦΙΛΟΙ»

Με το ίδιο όνομα («ΤΡΕΙΣ ΦΙΛΟΙ») έχουμε και ένα άλλο σκάφος νηολογίου Καβάλας με αριθμό 81. Ήταν ένα Καραβόσκαρο που εξυπηρετούσε τη γραμμή Αλεξανδρούπολης - Σαμοθράκης από το 1964 μέχρι περίπου το 1968. Το είχαν φέρει οι Στράτος Καρακαλιπάκης και Στέργιος Αγγελώνιας το 1964 από Θάσο. Λέγεται ότι κατασκευάστηκε στο Ναυπηγείο του Θεοδοσιάδη. Έκανε τη διαδρομή Αλεξανδρούπολης - Σαμοθράκης σε τρεις (3) ώρες, χρόνος πολύ καλύτερος από τα άλλα σκάφη της εποχής! Την ίδια περίοδο συνυπήρχε στο ίδιο δρομολόγιο και το παλαιότερο και πιο αργό σκαρί το "Παναγία". Το «Τρεις φίλοι» δεν άντεξε τον ανταγωνισμό και αποσύρθηκε το 1968 αφού η γραμμή πλέον άρχισε να εξυπηρετείται από το τότε νεότευκτο σκάφος "Σαμοθράκη".

Το σκάφος «ΤΡΕΙΣ ΦΙΛΟΙ» Νηολογίου Καβάλας με αριθμό 81, στην προβλήτα του μικρού λιμανιού της Αλεξανδρούπολης

Για την ιστορία αναφέρουμε ότι το "Καραβόσκαρο" είναι απόγονος του παλαιού Δρόμωνα και είναι ένα από τα στενότερα και πολυπλοκότερα στην κατασκευή ελληνικά σκαριά. Το μήκος του έφτανε πολλές φορές τα 40 έως 50 μέτρα και η χωρητικότητά του τους 400 έως 500 τόνους. Το "Καραβόσκαρο" χαρακτηρίζεται κυρίως από την ελλειψοειδή μορφή της πρύμνης και του πλωριού ποδοστάματος. Για την κατασκευή του ήταν απαραίτητος ο σχεδιασμός σε ναυπηγείο, που διέθετε ένα μεγάλο ξύλινο δάπεδο, όπου ο αρχικαραβομαραγκός σχεδίαζε τις γραμμές του σκάφους. **Τον 19ο αιώνα τα περισσότερα από τα μεγάλα πλοία στο Αιγαίο ήταν καραβόσκαρα**, τα οποία ναυπηγήθηκαν κυρίως στη Σύρο, στο Γαλαξίδι και αργότερα στο Πέραμα. Ξεκίνησαν ως αλιευτικά αλλά γρήγορα επεκτάθηκε η χρήση τους ως φορτηγά, πολεμικά και αργότερα ως ακτοπλοϊκά ή πλοία αναψυχής.

ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ

στηλη βιβλίων

Επιμέλεια: Αλεξάνδρα Μποτονάκη

Λευτέρης Τσινταράκης

140 χρόνια

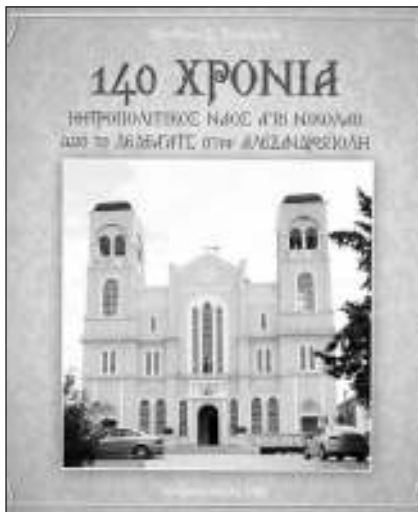
**Μητροπολιτικός Ναός Αγίου Νικολάου
Από το Δεδέαγατς στην Αλεξανδρούπολη»**

Μια νέα ιστορική μελέτη με θέμα τον Μητροπολιτικό Ναό του Αγίου Νικολάου και την Ελληνική κοινότητα της Αλεξανδρούπολης, στα τέλη του 19ου αιώνα και στις αρχές του 20ου αιώνα, εκδόθηκε και κυκλοφόρησε πρόσφατα. Συγγραφέας ο ιστορικός Λευτέρης Τσινταράκης. Τίτλος του βιβλίου «**140 χρόνια Μητροπολιτικός Ναός Αγίου Νικολάου Από το Δεδέαγατς στην Αλεξανδρούπολη**».

Σε μια καλαίσθητη έκδοση 80 σελίδων, ο συγγραφέας, με επίκεντρο τον Ιερό Ναό του Αγίου Νικολάου, που κτίσθηκε στο Δεδέαγατς, όταν την περιοχή διεκδικούσαν πολλοί, εχθροί και «φίλοι», αναφέρεται στους ντόπιους, «πάραικους παρεπιδημούντες» κατοίκους που

ριζώσουν στον τόπο αυτό και προσπαθούσαν γύρω από τη σκιά των καμπαναριών του Ιερού αυτού Ναού, σύμβολο για πάνω από 100 χρόνια της πόλης, να στεριώσουν τη ζωή τους και το μέλλον τους. Για να τεκμηριώσει τα αναγραφόμενα, παρουσιάζει μια σειρά από νέα

και σπάνια φωτογραφικά ντοκουμέντα και έγγραφα από κρατικά αρχεία, εξιστορεί πλήρως όλα τα γεγονότα που αφορούν στον Ναό του Αγίου Νικολάου, την πρώτη Εκκλησία της Ελληνικής Κοινότητας της Αλεξανδρούπολης, από την ανέγερση του πρώτου ναΐσκου στον ίδιο χώρο, μέχρι την απελευθέρωση της πόλης και συγχρόνως ό,τι συνέβαινε στην πόλη την εποχή που αναφέρεται το έργο.

Άλλωστε, όπως αναφέρει και ο Σεβασμιότατος Μητροπολίτης Αλεξανδρούπολης στον πρόλογό του, ο Ιερός Ναός του Αγίου Νικολάου «... Έζησε τις περιπέτειες του λαού μας, κινδύνεψε να ανατιναχθεί, κόντεψε να «υιοθετηθεί», υποδέχθηκε με κωδωνοκρουσίες την ημέρα της λευτεριάς, υπογράφηκε μέσα του το Πρωτόκολλο Ενώσεως με τη φυλή μας και στη συνέχεια, άρχισε συστηματικά να προσλαμβάνει τον πόνο και την αγωνία των κατοίκων, αλλά συγχρόνως να φερώνει τις ελπίδες και τα οράματα των χριστιανών στις τόσο πολυκύμαντες ταλαιπωρίες της περιοχής...».

Ουσιαστικά δηλαδή η ζωή και η ιστορία αυτού του Ναού ταυτίζεται με τη ζωή και την ιστορία της ίδιας της πόλης.

Η μελέτη αυτή του Λευτέρη Τσινταράκη αποτελεί ένα ιστορικό έργο, που έρχεται να συμπληρώσει όλα όσα μέχρι τώρα έχουν γραφεί γύρω από την ιστορία της πόλης, πλήρως τεκμηριωμένο, σε απλή και κατανοητή σε όλους γραφή, και κυρίως με νέα και ενδιαφέροντα στοιχεία και ντοκουμέντα της περιόδου στην οποία αναφέρεται.

Το έργο εκδόθηκε με τη συμπαράσταση του Μητροπολίτου Αλεξανδρούπολης κ.κ. Άνθιμου, τη συνεργασία του πατρός Δημητρίου Κεσκίνη και με δαπάνη του Μητροπολιτικού Ναού Αγίου Νικολάου.

Διατίθεται από τον Ιερό Ναό του Αγίου Νικολάου.

Βιογραφία Δημήτρη Τσεσμελή

Το απλό αλλά όχι απλοϊκό βιβλίο που παρουσιάζουμε, γραμμένο από τον συνεργάτη του περιοδικού μας Δημήτρη Τσεσμελή, δίνει μια εικόνα μιας προσωπικής διαδρομής που δεν είναι καθόλου προσωπική στην ουσία.

Είναι η διαδρομή ενός νέου της πόλης μας, που θα μπορούσε να είναι η διαδρομή ενός οποιουδήποτε νέου, κατοίκου της Αλεξανδρούπολης, γόνου οικογένειας με όχι ανθηρά εισοδήματα ή οικογένειας με αριστερή ιδεολογία.

Μικρές ενότητες που καλύπτουν χρονική περίοδο 50 περίπου ετών. Παιδικά χρόνια, Βουλγαρική

κατοχή, εμφύλιος, ουδέτερη ζώνη και πολλά χρόνια στη θάλασσα, όπως πολλοί από τα μέρη μας, σε κάθε είδους καράβι που όργωνε και οργώνει τους ωκεανούς

Το απλό, γεμάτο ευαισθησία και ειλικρίνεια ύφος του συγγραφέα ξυπνά οπωσδήποτε ανάλογες μνήμες των παλαιότερων· ξυπνά όμως και το ενδιαφέρον των νεωτέρων να προσθέσουν δυο-τρία λιθαράκια στην οικοδόμηση της «μνήμης» μιας περιοχής, από την οποία κατάγονται και έχει ίσως ιδιαίτερα χαρακτηριστικά. Αξίζει να το διαβάσετε!

ΚΟΙΤΑΖΟΝΤΑΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΙΣΩ

«Πατριδογραφία»

Γιαλό-γιαλό από τη γειτονιά των σύγχρονων Ικάρων
ως την περιοχή της Σπηλιάς του παμπάλαιου Πολύφημου

Γράφει ο Γιώργος Χατζηανδρέου

ΜΕΡΟΣ Ι΄

β) Απολλωνιάδα

Με μικρή κάμψη ο παραλιακός δρόμος συνεχιζόταν αλλάζοντας όνομα σε: «Απολλωνιάδος», από την ονομασία της συνοικίας που φιλοξενεί τους πρόσφυγες από την ομώνυμη αλησμόνητη πατρίδα.

Επάνω στο δρόμο ήταν μια σειρά σπιτιών, η βιτρίνα της συνοικίας, βασισμένα σε ωραίο και αγέρωχο επαναλαμβανόμενο σχέδιο που κατά την εφαρμογή του συμπιέστηκε και έγιναν πολύ χαμηλά, σαν ζουπηγμένα, για οικονομικούς λόγους.

Σ' έναν από τους εσωτερικούς δρόμους της συνοικίας είχα τη μοναδική εμπειρία της πρώτης και... τελευταίας καντάδας της ζωής μου, που τελείωσε άδοξα πριν καν αρχίσει. Ο πολύ στενός μου φίλος Μάκης (φανταστικό όνομα) ήταν ωραίο παλικάρι με άψογη εξωτερική εμφάνιση, αλλά εσωτερικώς δεν τα πήγαινε και τόσο καλά. Από τη φύση του δειλός και άτολμος, φωνητικά «ψάρι» και επί πλέον ερωτευμένος κεραυνοβόλα με μια όμορφη ξανθομαλλούσα σπουδάστρια, η οποία, για να είναι κοντά στην Παιδαγωγική Ακαδημία, νοίκιαζε δωμάτιο σε σπίτι της Απολλωνιάδας.

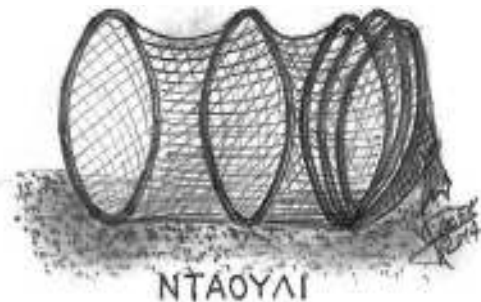
Ο έρωτάς του ήταν πλατωνικός και δεν τον είχε εκφράσει· γι' αυτό σαν πρώτο βήμα σκέφθηκε την «καντάδα». Μου το εμπιστεύθηκε με προσδοκία βοήθειας αλλά κι εγώ, παρά τη διάθεση φιλικής συμπαράστασης, ήμουν ασυναγώνιστα παράφωνος. Δε χρειάστηκε μεγάλη έρευνα και βρήκαμε τον καλλίφωνο στο πρόσωπο του φίλου Σταύρου, που συμφώνησε πρόθυμα. Έτσι, ένα Μαγιάτικο Σαββατόβραδο του '51, ξεκινήσαμε για καντάδα ένας άφωνος, ένας παράφωνος και ένας καλλίφωνος, χωρίς βοηθητικό μουσικό όργανο, ούτε καν μια φουσαρμόνικα PICOLO ή HOHNER που ήταν πολύ της μόδας τότε.

Πρόβα δε χρειαζόταν, γιατί θα τραγουδούσε μόνο ο καλλίφωνος, ο παράφωνος θα συνόδευε χαμηλόφωνα αποφεύγοντας τις κορόνες και ο άφωνος θα ψιθύριζε ανοιγοκλείνοντας το στόμα, ενώ τα μόνα που κάναμε ήταν η επιλογή των τριών τραγουδιών «Παντού τ' όνομά σου ακούω μακριά σου... Μαρία», «Δυο πράσινα μάτια» και το «Ό,τι και να γίνει εγώ θα σ' αγαπώ» (αν θυμάμαι καλά), καθώς και η συμφωνία «σε περίπτωση κάποιου απρόοπτου, να φύγουμε προς διαφορετικές κατευθύνσεις». Αυτό μας έσωσε γιατί, σαν προχώρησε η νύχτα, προχωρήσαμε κι εμείς με κάποιες προφυλάξεις προς το κακοφωτισμένο δρομάκι του σπιτιού της κοπέλας, όταν ξαφνικά μια αγριοφωνάρα ξέσκισε «της νύχτας τη σιγαλιά» κραυγάζοντας: «Νάτοι, αυτοί είναι,

πίαστε τους». Ωχ! Πού είσαι Φουντουκίδη να δεις πώς σπάζουν τα ρεκόρ ταχύτητας εκτός στίβου. Συντρίψαμε όλα τα ρεκόρ μας (εκτός της ψυχραιμίας) όταν φθάσαμε στα σπίτια μας καταλαχανιασμένοι ενώ, χωρίς να ξέρουμε το «γιατί», νομίζαμε ότι όλη η Αστυνομία είχε πέσει ξωπίσω μας και μας κυνηγούσε.

Αργά το μεσημέρι της επομένης ξεθαρέψαμε και βγήκαμε με χίλιες προφυλάξεις και με την απορία, για τα αίτια της καταδίωξης, αναπάντητη ακόμη, πλησιάσαμε κάποιους Απολλωνιαδίτες φίλους. Με τρόπο μάθαμε ότι, τον τελευταίο καιρό, κάποιοι νυχτερινοί επισκέπτες είχαν ρημάξει τα... κοτέσια και για να τους πιάσουν οργάνωσαν νυχτερινά καρτέρια. Τότε εξηγήθηκαν όλα· είχαμε πέσει σε μια τέτοια ενέδρα και μας είχαν περάσει για... κλεφτοκοτάδες!

Η ακτή της Απολλωνιάδας, απέναντι από τη σειρά των προαναφερθέντων σπιτιών της παραλίας, ήταν 2-3 μέτρα χαμηλότερα του επιπέδου του δρόμου και είχε ένα δάσος από όρθιους δίμετρους πασσάλους. Σ' αυτούς κρεμούσαν οι Απολλωνιαδίτες τα νημάτινα δίχτυα (πριν εμφανιστούν τα νάιλον) για στέγνωμα και επισκευή των τραυμάτων τους. Εκεί οι ψαράδες, καθισμένοι οκλαδόν στην άμμο, ξαναέπλεκαν τις σχισμένες θηλιές περνώντας με περίσσια δεξιοτεχνία τη σαίτα με το διχτόνημα. Στον ίδιο χώρο στέγνωναν και μερικά «νταούλια»¹⁶ που τα είχαν για το ψάρεμα στον Έβρο. Σε μικρές αποστάσεις, ανάμεσα στους πασσάλους, ήταν τραβηγμένα στη στεριά κατάμαυρα «γονδολόμορφα» καζακιά και μερακλοβαμμένες στενόμακρες «στελλάδες»¹⁷ απολλωνιαδίτικες ψαρόβαρκες.

γ) Γυμναστήριο - Ξενοδοχεία - Ντελής

Δυτικά της Απολλωνιάδας, μετά τον δρόμο, υπάρχει ένας περιφραγμένος χώρος πολύ σημαντικός για τον τόπο, άμα το καλοσκεφθείς: οι εκκλησίες, μέσα στις οποίες προσπαθούμε ν' απαλλαγούμε από κάθε τι που βαραίνει την ψυχή μας και με κατανυκτική προσευχή

να την ενδυναμώνουμε, τα σχολεία, όπου σοφοί και υπομονετικοί δάσκαλοι ξεναρκώνουν το πνεύμα μας και το ζωογονούν εμποτίζοντας και ωριμάζοντάς το με χυμούς γνώσης· ακολουθούν τα γυμναστήρια, για το ψυχοσωματικό ζύμωμα και διάπλαση του ατόμου.

Το Γυμναστήριο - Στάδιο - Γήπεδο της πόλης μας (εμείς το λέγαμε απλά γυμναστήριο) είναι ένας κήπος που ποτίστηκε, ποτίζεται και θα ποτίζεται με τους ιδρώτες όλων σχεδόν των συμπολιτών. Εκεί γίνονταν «ΕΝΑ» μείγμα αδιαχώριστο οι ιδρώτες των μαθητών, στις Γυμναστικές επιδείξεις τους, με των αθλητών, στις αγωνιστικές προσπάθειές τους αλλά και των θεατών που ίδρωναν παρακολουθώντας εναγωνίως κάθε ευγενή αθλητική άμιλλα.

Την εύρυθμη λειτουργία και παραγωγικότητα του ιδρωποτιζόμενου αυτού κήπου φρόντιζαν, εκτός από τον Δήμο Αλεξανδρούπολης, στον οποίο ανήκε, το αφοσιωμένο Διοικητικό Συμβούλιο του Μουσικο-Γυμναστικού Συλλόγου «Εθνικός» τη δεκαετία του '50 και '40 (πρόεδρος: Καλπάκας Χαρ. και μέλη: Ζησάκης Ζήσης - Μουλάς - Τέντες και μερικοί άλλοι που δεν τους θυμύμαι), οι ειδικοί κατά περίπτωση προπονητές (Κλασικού Αθλητισμού: Μπαρμπαγιάννης Γιάννης και άλλοι για τις αθλοπαιδιές) και φυσικά οι αθλούμενοι.

Τα πρώτα χρόνια, μετά την απελευθέρωση, τα διατιθέμενα μέσα ήταν πενιχρά, αυτοσχέδια, έως και... ανύπαρκτα. Μονόζυγο από νεροσωλήνα ανάμεσα σε δύο απομεινάρια στύλων του ηλεκτροφωτισμού, κοντάρια για το «άλμα επί κοντώ» από καλάμια μπαμπού και μπάρα για τις ασκήσεις άρσης βαρών από σιδερένιες ρόδες... βαγονέτου, καθώς και διάφορες άλλες αυτοσχέδιες καλύψεις ελλείψεων. Τα σκάμματα των πτώσεων των αθλητών των αλμάτων εις ύψος και επί κοντώ δεν είχαν στρώματα παρά μόνο άμμο θαλάσσης, ενώ οι εστίες ποδοσφαίρου δεν είχαν δίχτυα.

Παρά ταύτα, η παραγωγή του κήπου αυτού ήταν πλούσια και ποιοτική, ιδιαίτερος στον Κλασικό Αθλητισμό. Έβγαλε «Μεσογειονίκη», «Πανελληνιονίκες» και είχε δεκάδες συμμετοχών των πρωταθλητών μας σε Επαρχιακούς, Βορειοελλαδικούς και Πανελλήνιους αγώνες.

Θυμύμαι μερικούς τέτοιους φιλότιμους αγωνιστές, όπως: **Αυτοσμιδή Νικ.** (ταχύτητα-μήκος), **Γαβριηλίδη Θωμ.** (ρίψεις), **Γεροντόπουλο Κυρ.** (επί κοντώ), **Δαπέργολα** (ύψος), **Κεραδινίδη Παν.** (ημιαντοχή), **Κεχαγιόγλου Φώτη και Χρ.** (αντοχή), **Κλώθο Παν.** (ύψος), **Κλωνάρη** (ύψος), **Κοσμά Φώτη** (εμπ.-πένταθλο), **Κοτσάμπαση Παν.** (ημιαντοχή), **Λάιο Γεώργ.** (ύψος), **Λουκά Νικ.** (τριπλούν), **Μπουμπουτζή Δημ.** (ρίψεις), **Ντισλιάν Αρτίν** (ρίψεις), **Παμποριδή Στέφ.** (ρίψεις) **Πρίμπο Ευστρ.** (ρίψεις), **Σαρίκα Στυλ.** (Μαρθώνιο) και **Φουντουκίδη Ευάγγ.** (ταχύτητα-μήκος).

Όλα αυτά τα παλικάρια, μαζί μ' αυτά που ξεφεύγουν από τη μνήμη μου, τιμούσαν την πόλη μας και την έκαναν γνωστή ως «Αθλητούπολη», γιατί η αθλητική παρουσία τους στους αγώνες ήταν διακεκριμένη και δυσανάλογα μεγάλη, συγκριτικά με το μικρό μέγεθός της.

ΑΡΣΗ ΒΑΡΩΝ
Πίσω από τις κερκίδες με αλήτρα... τροχούς βαγονέτου

Στο ποδόσφαιρο ο «ΕΘΝΙΚΟΣ» είχε επίσης αρκετές επιτυχίες με ομάδες της κατηγορίας του. Μερικοί ποδοσφαιριστές που έμειναν στη μνήμη μου είναι οι: **Καϊλιάν Κεβόρ, Καραγιώργης** (τερμ.), **Λαγόπουλος** (τερμ.), **Μπομποτάς Αθ.**, **Περιστασινός Εμμ.** (κανονιέρης «Μανώλας») και **Φουντουκίδης Σάκης.**

Σημαντική παράλληλη πορεία, στο ποδόσφαιρο, είχε και ο Σύλλογος «ΔΟΞΑ».

Ας με συγχωρήσουν οι πολλοί ποδοσφαιριστές που δεν μπόρεσα να τους θυμηθώ. Θυμήθηκα όμως τον πρώτο μεταπολεμικό Διεθνή (Διηπειρωτικό μάλλον) αγώνα τους, με... Βιρμανέζους! «Αμίκους» όπως τους αποκαλούσε ο κόσμος. Ο αγώνας αυτός είχε την ακόλουθη μικρή προϊστορία. Το καλοκαίρι του 1945 ήλθε στην πόλη μας, για λίγο καιρό, ένα τμήμα του Αγγλικού Αποικιακού Στρατού από Βιρμανέζους (Μπουρμέζους). Ήταν λοξομάτηδες, μελαμψοί με ξυρισμένο κεφάλι που στην κορυφή είχε (για θρησκευτικούς μάλλον λόγους) μια μικρή τουφίτσα ίσια μαύρα μαλλιά μήκους μιας σπιθαμής περίπου. Φορούσαν αγγλική θερινή στρατιωτική στολή με άκομψα φαρδιά παντελόνια μέχρι τα γόνατα και αρβύλες με υψηλές κάλτσες σαν τις προσκοπικές. Στη μέση, από το πίσω μέρος της πλατιάς ζώνης στρατιωτικής εξάρτησης, κρεμόταν μέσα στη θήκη του ένα πελώριο πλατύ μαχαίρι με καμπυλωτές ράχη και κόψη σαν χασαπομπαλάς. Οι φήμες έλεγαν ότι είχαν απαράβατο έθιμο ότι: «αν έβγαινε από το θηκάρι του, έπρεπε να ματώσει πριν ξαναμπεί». Σε μεταγενέστερα ντοκιμαντέρ, όμως, είδα ότι ήταν σαν αυτά που χρησιμοποιούν στην περιοχή τους για τη διάνοιξη μονοπατιών στη ζούγκλα.

Οι Βιρμανέζοι όμως είχαν μια θαυμάσια στρατιωτική μουσική μπάντα στην οποία οι τυμπανιστές του μεγάλου και των μικρών τυμπάνων είχαν κρεμασμένα μπροστά τους δέρματα λεοπαρδάλεων, ενώ ο επικεφαλής έδινε τον ρυθμό με το γνωστό κοντάρι που το εκτίνιζε κάθε τόσο με φιγούρες εξαιρετικής δεξιοτεχνίας.

Η μπάντα αυτή έκανε συχνές επιδεικτικές διελεύσεις στη Λεωφόρο Βασιλέως Γεωργίου Β' (Δημοκρατίας), παιανίζοντας εμβατήρια για «δημοσιοσχετίστικους» λόγους· για τον ίδιο σκοπό οργάνωσαν και ποδοσφαιρική συνάντηση με την ομάδα της πόλης μας. Ο αγώνας έγινε με επιτυχία και θυμάμαι ότι, όταν έκαναν ομαδική «κατεβασία» προς την εστία μας, κραύγαζαν όλοι μαζί την ιαχή «σιάμπα - σιάμπα - σιάμπα»· (τι να σήμαινε άραγε;) ίσως για δημιουργία πανικού στους αντιπάλους, ενώ η τουφίτσα των μαλλιών του κεφαλιού τους ανέμιζε σαν μικρή αλογοουρά καθώς έτρεχαν.

Δυστυχώς δε συγκράτησα ούτε το αποτέλεσμα του αγώνα, ούτε τα ονόματα των παικτών της ομάδας μας. Πρέπει όμως να υπάρχουν στα αρχεία του Συλλόγου.

ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

16. Νταούλια = Με κυκλικό σκελετό πτυσσόμενα κυλινδρικά δίχτυα για ποτάμια
17. Στελλάδες = Βάρκες στενόμακρες με οξείες πρύμνες και πλώρες

ΟΙ ΣΥΝΟΙΚΙΕΣ ΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗΣ

Η Απολλωνιάδα και η ιστορία της

Επιμέλεια: Ελισάβετ Χατζησταυρακίδου

Η Ιστορία των Ελλήνων της Μικράς Ασίας είναι σημαντικό κομμάτι της ιστορίας της Ελλάδος και του Ελληνισμού. Οι Απολλωνιαδίτες μαζί με άλλους Μικρασιάτες με τον ερχομό τους στη δεύτερη πατρίδα, την Ελλάδα, πάλεψαν με την αμφισβήτηση, τη φτώχεια, τις πολιτικές καταστάσεις στην Ελλάδα και όχι μόνο επιβίωσαν, πρόκοψαν, αλλά έπαιξαν και σημαντικό ρόλο στη νέα πατρίδα.

Οι μνήμες παρέμειναν στην ψυχή και στο μυαλό των προγόνων μας, θέρειψαν και πέρασαν ως πνευματική τροφή στις επόμενες γενιές, έβγαλαν ακόμα πιο γερές ρίζες και κράτησαν τον πολιτισμό των 3.000 ετών. Κανείς δε νοιάστηκε για το αίμα του ελληνικού στρατού που χύθηκε, αλλά ούτε για τη ζωή και την περιουσία τριών εκατομμυρίων Ελλήνων που έζησαν εκεί τρεις χιλιάδες χρόνια.

Η κωμόπολη Απολλωνιάδα (τουρκική ονομασία Αμπολιόντ) βρίσκεται δυτικά της Προύσας, σε απόσταση 40 χιλιομέτρων και απέχει μόνο 4 χιλιόμετρα από την Εθνική οδό Προύσας-Σμύρνης, σε βραχώδη χερσόνησο στη μέση της ομώνυμης λίμνης, που ονομάζεται και Αρτυνία. Η περιφέρειά της είναι πέντε χιλιόμετρα και ήταν αποικία των Ιώνων Μιλησίων.

Στα αρχαία χρόνια, ο πρώτος που αναφέρει γι' αυτήν ήταν ο Στράβων (66 π.Χ.-24 μ.Χ.) και την αποκαλεί "ΑΠΟΛΛΩΝΙΑ ΕΠΙ ΡΥΝΔΑΚΩ", γιατί στα δυτικά της λίμνης βρίσκεται ο Ρυνδάκος ή Ρυνδακός ποταμός. Η λίμνη βρίσκεται ανάμεσα στην Προποντίδα και στις βόρειες πλαγιές του Μυσίου Ολύμπου, δέκα χιλιόμετρα από τη θάλασσα. Το σχήμα της είναι τριγωνικό και η περιφέρειά της υπολογίζεται στα 40 χιλιόμετρα.

Η Απολλωνιάδα ακμάζει σε τέσσερες διαφορετικές εποχές: στην Προαλεξανδρινή, στην Αλεξανδρινή, στη Ρωμαϊκή και στη Βυζαντινή.

Κατά την **Αλεξανδρινή** περίοδο, από επιγραφές πάνω σε λάρνακες και σαρκοφάγους, γίνεται γνωστό πως ήταν κατοικημένη η αγροτική περιοχή Άγιος Ηλίας. Η πρώτη χερσόνησος δεν ήταν ποτέ κατοικημένη, αλλά η καλλιεργήσιμη έκταση χρησίμευε στην παραγωγή και ίσως εδώ να βρίσκονταν και οι εξοχικές επαύλεις. Το

πετρώδες αυτό μέρος ίσως να χρησιμοποιούνταν ως κοιμητήριο γιατί βρέθηκαν λάρνακες, τεφροδόχοι από πηλό και γυαλί.

Η κύρια πόλη με τον μεγαλύτερο πληθυσμό, που σώζεται μέχρι σήμερα, είναι η Παλαιόπορτα, που διαθέτει δύο οχυρά-κάστρα. Μπροστά σ' αυτή οι Βυζαντινοί αργότερα έχτισαν έναν πύργο, για να εμποδίζουν τις πολιορκητικές μηχανές της εποχής. Στο φρούριο υπήρχε ένα παρεκκλήσι με τοιχογραφίες αγίων (σώζονταν μέχρι το 1856).

Η δεύτερη χερσόνησος ήταν 4πλάσια σε έκταση και ψηλότερη κατά δύο μέτρα από την ακρόπολη. Το μεγαλύτερο μέρος της έκτασης ήταν γόνιμο και κατοικούνταν από ανθρώπους που μετά το 1900 μετανάστευσαν αλλού. Ο επισκέπτης από την κορυφή της χερσονήσου ατένιζε μια ομορφιά θεσπέσια: 40-50 πλοιάρια με ιστία που μετά το μεσημέρι μετέφεραν το προϊόν ολόκληρης της νυκτερινής αλιείας.

Κατά τη **Ρωμαϊκή** εποχή ακμάζει ιδιαίτερα η Απολλωνιάδα. Έχουμε σημαντικές πληροφορίες από επιγραφές από τις οποίες, παρά τις επιδρομές Περσών και Αράβων και τη δράση αρχαιοκαπήλων, διασώθηκε πλούσιο υλικό.

Στην εποχή των αυτοκρατόρων Αδριανού και Τραϊ-

Χάρτης περιοχής Απολλωνιάδος

Αποψη της Απολλωνιάδος σήμερα

ανού τα φυσικά οχυρώματα της Απολλωνιάδας αποτέλεσαν ασφαλές μέρος για τους πολιορκημένους στον πολυετή πόλεμο ανάμεσα στον βασιλιά Μιθριδάτη και στον Τραϊανό. Ο Τραϊανός επισκεύασε το τείχος της δεύτερης χερσονήσου και μετέφερε ογκόλιθους για το κτίσιμο της ακρόπολης. Οι χερσονήσοι συνδέονταν μεταξύ τους με λίθινη γέφυρα, που τα θεμέλιά της σώζονται μέχρι σήμερα.

Ο χριστιανισμός διδάχθηκε στην Απολλωνιάδα μάλλον από τον Απόστολο Ανδρέα, που μαρτύρησε σ' αυτή (στις 14 Δεκεμβρίου) στα χρόνια του Δεκίου του Κουμβρικού. Οι κάτοικοι τιμούν τον θάνατο του Απόστολου Ανδρέα, στις 14 Δεκεμβρίου.

Η Απολλωνιάδα παρακμάζει με το τέλος της Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας και στις αρχές της **βυζαντινής περιόδου**, επί Μ. Θεοδοσίου. Τότε αποικίσθηκε από μερικές οικογένειες ψαράδων.

Η περιοχή ονομάστηκε επισκοπιανή και μαζί με το Δεκύλειο Αδριανής, την Ελενούπολη, τη Νίκαια και την Προύσα ανήκαν στη δικαιοδοσία του μητροπολίτη Νικομήδειας. Διατηρήθηκε μέχρι το 1330 και την άλωση της Απολλωνιάδας από τους Τούρκους.

Κατά τα χρόνια των πρώτων Βυζαντινών αυτοκρατόρων στα τρία μεγαλύτερα νησιά της λίμνης ιδρύθηκαν μονές και μετόχια. Το μεγαλύτερο σε έκταση και ευπορότερο νησί ονομαζόταν **Άγιος Θεόδωρος του Καναρίτη** ή **Ταχήρ Αγά**, γιατί είχε παραχωρηθεί αργότερα από τον Σουλτάνο. Δύο νησιά γλίτωσαν την κατάληψη από τον Τούρκο, γιατί ορκίσθηκαν να καταστρέψουν τις μονές, τις εκκλησίες, δηλαδή κάθε ίχνος χριστιανισμού.

Από το **1330**, όταν η περιοχή της Προύσας καταλήφθηκε από τους Τούρκους και διακόπηκε η επαφή με τον έξω κόσμο, η Απολλωνιάδα έχασε την ιδιότητά της να χρησιμεύει ως φάρος πνευματικός όλων των Ελλήνων. Οι Τούρκοι στο διάβα τους από την Προύσα στην Απολλωνιάδα εξισλάμισαν και κατέστρεψαν είκοσι δύο χωριά. Τα χωριά της Απολλωνιάδας διασώθηκαν χάρη στη ναυτική τους ισχύ και γιατί βοηθούσαν με τα πλοία

Αρχαίο πηγάδι μέσα στη χερσονήσο κοντά στα κάστρο (ίσως το αγίασμα του Αγίου Γεωργίου)

τους, τα **τομπάζια**, στο εμπόριο τους Τούρκους. Ως ανταμοιβή οι κάτοικοι ζήτησαν προνόμια, δηλαδή να διατηρήσουν τη θρησκεία, τη γλώσσα, τα ήθη και έθιμα.

Στις μεγάλες πλημμύρες των πεδιάδων του **Μιχαηλτοπού** και της **Κρεμαστής** οι ναυτικοί Απολλωνιαδίτες με τις **κουτούκες** (πλοία της εποχής) διέσωζαν κατοίκους και ζώα.

Σήμερα στην περιοχή **Δασκυλίου** σώζεται το αγίασμα της Ιεράς Μονής του **Προφήτη Ελισαίου**, απομεινάρι της Ελληνικότητας στα μέρη αυτά.

Από τις ανασκαφές έχουν έρθει στο φως μωσαϊκά, αγάλματα εξαιρετικής καλλονής και τέχνης από καθαρό μάρμαρο. Κάποια από τα ευρήματα εξαγοράστηκαν από ξένους αρχαιολόγους.

Σημαντικό εύρημα από την τοποθεσία Άγιος Ηλίας, στη χάραξη του δρόμου Προύσας Απολλωνιάδας το 1884, παρίστανε την **Αφροδίτη** να κοιμάται σε λίκνο. Το άγαλμα φυλασσόταν στο ταμείο της Μητρόπολης. Το απαίτησε και το πήρε δικηγόρος για αμοιβή αποφυλάκισης Ελλήνων το 1906, που είχαν εμπλακεί σε φονικό με δύο Τούρκους.

Ένα δεύτερο άγαλμα από καθαρό λευκό μάρμαρο, ύψους 0,88 του μέτρου βρέθηκε το 1900 στα θεμέλια

Το Κάστρο

Βάση κίονος ή αγάλματος που έχει για διάκοσμο το φίδι του Ασκληπιού. Βρίσκεται στον ναό του Αγίου Παντελεήμονα.

Ναός Αγίου Παντελεήμονα (φωτο 1970)

Ναός Αγίου Παντελεήμονα ανακαινισμένος. Εγκαίνια 2012.

της οικίας των αδελφών Κατζαφέρη στη δεύτερη χερσόνησο, δίπλα στον δημόσιο δρόμο. Παρίστανε **μια παρθένο 10-12 ετών**, καθισμένη και ελαφρώς ακουμπισμένη πίσω σε μια τετράγωνη στήλη. Φορούσε χιτώνα και είχε τα δυο της χέρια πάνω στα γόνατά της· η κόμη της ήταν κτενισμένη και χωρισμένη στη μέση. Φυλασσόταν μέχρι το 1917, όταν πουλήθηκε στους αρχαιολόγους αντί 14 χρυσών λιρών και τριών μετσηκεδίων και το ποσό δόθηκε δώρο στην εκκλησία και έτσι αυτή αποπερατώθηκε.

Τα δύο αυτά αγάλματα βρίσκονται στο Παρίσι και στολίζουν μια αίθουσα του μουσείου Λούβρου.

Σε άλλες ανασκαφές βρέθηκαν **67 κιονόκρανα Ιωνικού ρυθμού και σήμερα στολίζουν την αυλή μιας πλούσιας οικοδομής.**

Η παλαιότερη εκκλησία της Απολλωνιάδας, που οι κάτοικοι τιμούσαν ως μητρόπολη, ήταν του **Αγίου Γεωργίου του Τροπαιοφόρου**. Ήταν κτισμένη πάνω σε θεμέλια βυζαντινά έτους 1018, χρονιά που βασιλεύε στην Κωνσταντινούπολη ο Βασίλειος Βουλγαροκτόνος.

Δίπλα στον ναό, μέσα σε εκτεταμένο περίβολο, ήταν κτισμένα τα διώροφα κτίσματα των εκπαιδευτηρίων **«Αστική Σχολή»**, όπου φοιτούσαν 280 μαθητές και **Παρθεναγωγείο** με 130 μαθήτριες. Στο νηπιαγωγείο των

Μονή του Αγίου Κωνσταντίνου

αρρένων φοιτούσαν άλλα 70 παιδάκια και η ετήσια σχολική δαπάνη της κοινότητας ανερχόταν σε 250 χρυσές λίρες.

Άλλες εκκλησίες της Απολλωνιάδας ήταν του **Τιμίου Προδρόμου** και των **Ταξιαρχών**, ενώ η σχετικά νεότερη, που τιμούσαν οι κάτοικοι ήταν του **Αγίου Παντελεήμονα**. Η εκκλησία έχει ανακαινισθεί και λειτουργήσει ξανά μετά από 90 χρόνια στις 27 Ιουλίου 2012 στη γιορτή του Αγίου Παντελεήμονα, από τον Οικουμενικό Πατριάρχη κ. Βαρθολομαίο. Σε νησίδα της λίμνης, μισή ώρα απόσταση με καΐκι, βρισκόταν η βυζαντινή μονή των **Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης**, που περιστοιχιζόταν από 3.000 ελαιόδεντρα.

Αφορμή λαβούσα από την επίσκεψη στην Απολλωνιάδα το 2012 για τα εγκαίνια του Αγίου Παντελεήμονα και την ιδιαίτερη συγκίνηση που ζήσαμε τις μοναδικές τρυφερές γεμάτες θρησκευτικότητα στιγμές, προσπάθησα να περιγράψω με λίγα λόγια την ιστορία της.

Δεν είναι βέβαια δίδουλο εύκολο, μέσα σε δύο τρεις σελίδες χαρτί, να μιλήσεις για την αγαπημένη μας Απολλωνιάδα και να δώσεις με ακρίβεια την ιστορία της, τα ήθη, τα έθιμα, τον πολιτισμό της που διακόπτονται βίβια με διωγμούς το 1914 και 1922 και τον αναγκαστικό ξεριζωμό που ακολούθησε.

Βιβλιογραφία:

- Ευστρατίου Κατζαφέρη, "ΑΠΟΜΩΝΙΑΣ" ΑΠΟ ΤΗΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ ΤΗΣ, έκδοση 1989.
- Ακύλα Μήλα, ΠΡΟΠΟΝΤΙΔΑ "Μια θάλασσα της Ρωμισούνης", έκδοση 1992.
- Σοφίας Μπουτσιαδου-Καρολίδου, «ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΠΟΜΩΝΙΑΔΑ ΣΤΗΝ ΚΑΣΤΟΡΙΑ», Έκδοση του Συλλόγου Απολλωνιαδιτών Καστοριάς, Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Καστοριάς.
- Από τη σχολική εργασία "ΑΠΟΜΩΝΙΑΔΑ" του Χάρη Μαντζαρίδη (υιού της Ελισάβετ Χατζησταυρακίδη), η οποία εκδόθηκε και από τον Σύλλογο των εν Έβρω Απολλωνιαδιτών το 1995.

**ΚΑΤΑΧΩΡΗΣΕΙΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΙΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ (ΓΟΝΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΑ)
ΠΟΥ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΣΤΗΝ ΑΤΤΙΚΗ Ή ΚΑΙ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΑ**

MARIA GIASSEMAKI

ARCHITECT N.T.U. (ATHENS)

11, LEMBESSI STR, 117 42 ATHENS

TEL. (+30) 210 9231 346

Fax: (+30) 210 9231 392

Mob.: 6944 247 744

E-mail: mgias@tee.gr

ΑΝΔΡΙΑΝΑ ΧΑΤΖΗΑΝΔΡΕΟΥ

του ΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΑΡΧΙΤΕΚΤΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ

ΛΟΥΚΑ ΜΠΕΛΛΟΥ 13 ΑΘΗΝΑ 115 24

210 6927 058 6973 224 639

E-mail: nchatzian@tee.gr

ΓΙΑΣΕΜΑΚΗ ΧΑΡΑ

ΓΡΑΦΙΣΤΑΣ - ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΟΣ

ΛΕΜΠΕΣΗ 11 ΑΘΗΝΑ 117 42

ΤΗΛ. 210 9231 363 κιν. 6944 346 348

Fax: 210 9231 392

ΕΛ. ΣΤΑΥΡΙΑΝΙΔΗ

ΚΕΝΤΡΑ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ "ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ"

ΑΓΓΛΙΚΑ - ΓΑΛΛΙΚΑ - ΓΕΡΜΑΝΙΚΑ

1. ΕΒΡΟΥ 16 & ΑΜΑΣΕΙΑΣ ΝΕΑ ΣΜΥΡΝΗ

ΤΗΛ./FAX: 210 9316575

2. ΑΓΧΙΑΛΟΥ 23 & ΑΜΙΣΟΥ ΝΕΑ ΣΜΥΡΝΗ

ΤΗΛ./FAX: 210 9319070

www.flmellon.gr - e-mail: info@flmellon.gr

ΓΑΡΥΦΑΛΛΙΑ ΣΥΡΙΔΟΥ του ΣΠΥΡΟΥ

ΠΑΙΔΙΑΤΡΟΣ

ΘΗΣΕΩΣ 25 ΜΑΡΟΥΣΙ 151 24

ΤΗΛ. 210 6129 044 κιν. 6974 003 216

ΝΙΚΟΛΕΤΑ ΧΑΤΖΗΑΝΔΡΕΟΥ του ΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΟΣ

Μ. ΓΕΡΟΥΛΑΝΟΥ 13 ΑΘΗΝΑ 115 24

ΤΗΛ. 210 6916789 κιν. 6936 928534

E-mail: nicolhat@hotmail.com

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΚΥΡΙΑΚΙΔΟΥ του ΙΩΑΝΝΗ

ΚΑΘ. ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ

ΟΥΡΑΝΟΥ 6 ΒΟΥΛΙΑΓΜΕΝΗ 166 71

κιν. 6983 930799

ΑΓΑΘΗ ΣΠ. ΛΙΒΙΕΡΑΤΟΥ

ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ

ΚΛΕΙΣΘΕΝΟΥΣ 15 ΑΘΗΝΑ 105 52

ΤΗΛ. 210 3248100

ΚΟΥΡΟΥΤΖΙΔΟΥ ΔΙΟΝΥΣΙΑ ΤΟΥ ΑΘΑΝ.**DENISE ELEFThERIOU**

ΣΧΕΔΙΑΣΤΡΙΑ ΜΟΔΑΣ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ 4 & ΤΣΙΜΙΣΚΗ ΓΩΝΙΑ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 546 23

ΤΗΛ. 2310 272477 FAX: 2310 273663

κιν. 6944 582 382 www.deniseEleftheriou.gr

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Κ. ΓΚΑΡΔΙΑΚΟΣ

ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΣ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΟΣ ΠΑΝ/ΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

Μετεκπαιδευθείς στα ενδοστοματικά εμφυτεύματα
στο DGI του Λονδίνου και στην Υποστηρικτική Αγωγή
του στόματος στον ογκολογικό Ασθενή

Λ. ΒΟΥΛΙΑΓΜΕΝΗΣ 309 ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ 172 36

ΤΗΛ. 210 9754299 FAX: 210 9765433

κιν. 6944 341321 e-mail: gkardiak@otenet.gr

ΜΑΡΤΙΝΗ ΚΑΛΛΙΟΠΗ

ΣΥΝΤΗΡΗΤΡΙΑ ΕΡΓΩΝ ΤΕΧΝΗΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ (ΠΕ)

ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΕΘΝΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ (ΜΑ)

ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ 3 ΣΑΡΑΝΤΑ ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ

546 36 ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ΤΗΛ./FAX: 2310 412413 κιν. 6973 486888

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Κ. ΣΤΕΡΓΙΑΔΗΣ

ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΣ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΟΣ

ΒΑΣ. ΟΛΓΑΣ 6 (2ος όροφος)

Τ.Κ. 54640 ΦΑΛΗΡΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ΤΗΛ. 2310 869588

ΘΕΜΗΣ Α. ΛΥΜΠΟΠΟΥΛΟΣ

ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ - D.E.A PARIS II

ΤΣΙΜΙΣΚΗ 33 (8ος όρ.) 546 24 ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ΤΗΛ. 2310 282142 κιν. 6944391166

e-mail: lymbop@hol.gr

NANTIA MALLAKOZH

Καθηγήτρια Μουσικής (Σοπράνο)
Καθηγήτρια Εικαστικών (Ζωγράφος)
Συντηρήτρια Έργων Τέχνης Αρχαιοτήτων

ΜΑΚΡΗ ΤΗΛ. 25510 71124

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ
ΑΝΑΤ. ΘΡΑΚΗΣ 13 ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗ
ΤΗΛ. 25510 26247
κιν. 6937191145

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Π. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΔΙΠΛ. ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ Δ.Π.Θ.

ΤΕΧΝΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ

Λ. ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ 197 ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗ 68100
ΤΗΛ. +30 25510 22706 κιν. +30 6973384974
e-mail: k_papado@tee.gr

LEON TOURS
ΕΚΔΡΟΜΕΣ

14ης Μαΐου 51, Αλεξανδρούπολη, Τ: 25510 27754
Email: info@leontours.gr www.leontours.gr

ΓΙΑΝΝΟΥΣΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

ΓΑΣΤΡΕΝΤΕΡΟΛΟΓΟΣ - ΗΠΑΤΟΛΟΓΟΣ
Διδάκτωρ Πανεπιστημίου Αθηνών
Συεργάτης Ευρωκλινικής Αθηνών
Μετεκπαιδευθείς στο Παν/κό Νοσοκομείο
San Raffaele - Μιλάνο, Ιταλία

• Ενδοσκοπήσεις Πεπτικού • Ενδοσκοπική Υπερηχοτομογραφία

ΙΑΤΡΕΙΟ: ΗΡΩΩΝ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ 14
Κεντρική Πλατεία Γέρακα

ΤΗΛ./FAX: 210 6616019 κιν. 697 22 79 468
ΔΕΧΕΤΑΙ ΜΕ ΡΑΝΤΕΒΟΥ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

• Στις 24/10/2016 έφυγε από τη ζωή ο συμπατριώτης μας **Δούκας Μανδάκης**, σύζυγος της Ματούλας Μακρινού που διαμένουν στη Θεσσαλονίκη. Στη Ματούλα και στις κόρες της, το Δ.Σ. εκφράζει θερμά συλλυπητήρια.

• Στις 2/12/2016 έφυγε από τη ζωή, πλήρης ημερών, η **Ευθυμία Ματσαή**. Στην κόρη της Μαίρη και στους δύο γιους της, το Δ.Σ. εκφράζει θερμά συλλυπητήρια.

• Στις 11/12/2016 έφυγε από τη ζωή ο **Σεφεριάδης Σαράντος**, δικηγόρος, σύζυγος του μέλους του Συλλόγου μας Μάγδας Βογιατζή-Σεφεριάδου. Στη Μάγδα και στα δύο παιδιά του εκφράζουμε θερμά συλλυπητήρια.

• Με μεγάλη μας θλίψη πληροφορηθήκαμε ότι ο επί σειρά ετών πρόεδρος του Συλλόγου Αλεξανδρουπολιτών Θεσσαλονίκης **Γιάννης Ιωαννίδης** απεβίωσε στις 26 Απριλίου 2016. Στη σύζυγό του Κυριακή, στα τέκνα του Χρήστο και Αικατερίνη καθώς και στην αδελφή του Μαρούλα Ιωαννίδου-Καρακατσάνη εκφράζουμε τα ειλικρινή μας συλλυπητήρια.

Ας είναι ελαφρύ το χόμα που τον σκεπάζει.

Προπολεμικές φωτογραφίες

Οι φίλοι αναγνώστες μας δεν ανταποκρίθηκαν στην πρόσκληση-πρόκλησή μας ώστε να στείλουν φωτογραφίες, σχετικές με το θέμα που ζητήσαμε στο προηγούμενο τεύχος και στην ενότητα «Μνήμες και πρόσωπα». Θα... ανταποκριθούν στο επόμενο!

Εμείς βρήκαμε την ευκαιρία να παρουσιάσουμε μερικές εξαιρετικά ζωντανές προπολεμικές φωτογραφίες από το φωτογραφικό αρχείο της οικογένειας Ορδουμποζάνη. Οι ευαγάγνωστες αφιερώσεις κλείνουν συναισθήματα, πληροφορίες, στενές κοινωνικές σχέσεις μιας εποχής και αφορούν βέβαια στην αστική ζωή της πόλης μας. Σίγουρα θα συγκινηθείτε ή ακόμη θα αναγνωρίσετε και πρόσωπα. Παρακαλούμε, δώστε συνέχεια και εσείς.

Στείλτε μας φωτογραφίες από το οικογενειακό σας αρχείο, σε ενότητες (π.χ. σχολική ζωή, εκδρομές, σημαντικά γεγονότα της κοινωνικής και πνευματικής ζωής της πόλης κ.ά.). Οι φωτογραφίες γράφουν ιστορία.

Το επόμενο θέμα θα είναι: "Η Αθήνα συνδέεται αεροπορικώς με την Αλεξανδρούπολη - Τα πρώτα αεροπλάνα".

Επιμέλεια: Παν. Τσιακίρης

Η φωτογράφιση των νεογύμων έγινε στο Σουφλί από τον φωτογράφο Αλέξανδρο Παναγιώτου και το ζεύγος έστειλε τη φωτογραφία από την Κορνοφωλιά το 1925 γράφοντας «ενθύμιον, προς την οικογένειαν κ. Χρήστου Μούτλια, ως ένδειξιν αγάπης».

Υπογραφή
δυσανάγνωστη

«Στον αγαπημένο μου νουνό, μικρόν ενθύμιον» γράφει πίσω από τη φωτογραφία του που στέλνει στον νουνό του Δημήτριο Ζαφειριάδη (γνωστό έμπορο του Δεδέαγατς και της Αλεξανδρούπολης μετέπειτα), ο Λάκης Παπανικολάου (της γνωστής παλιάς οικογένειας που είχε μετοχές στον αλευρόμυλο του Πρωτόπαπα). Και η ημερομηνία «Δεδέαγατς 22 Ιανουαρίου 1922». Αν και είχε δημοσιευθεί από τον Σεπτέμβριο του 1921 η απόφαση μετονομασίας του Δεδέαγατς ως Αλεξανδρούπολη, οι κάτοικοι της πόλης εξακολουθούν να χρησιμοποιούν ακόμη την παλιά ονομασία.

Στους σεβαστούς του Νουνό και Νουνά στέλνει τη φωτογραφία του ο Κωνσταντίνος στις 10 Νοεμβρίου 1921. Στο ίδιο αρχείο και αυτή η φωτογραφία, αναζητείται από τους οικείους του ο εικονιζόμενος παλιός συμπολίτης μας.

Και ένας γάμος. Ο αείμνηστος έμπορος Αθανάσιος Μανιάς, από τις πολύ παλιές και γνωστές οικογένειες της πόλης μας, με καταγωγή από την Αίνο, και η εκλεκτή της καρδιάς του Δέσποινα Αντύπα, από τις παλιές οικογένειες της πόλης με καταγωγή από το Ορτάκιοϊ, στέλνουν τη φωτογραφία τους, ως νεόνυμφοι, στην επίσης γνωστή οικογένεια της πόλης (του εμπόρου) Δημητρίου Ζαφειριάδη. Ημερομηνία αφιέρωσης η 24η Δεκεμβρίου 1937. Ένα δείγμα που μαρτυρεί την επιμέλεια και την κομψότητα που ντύνονταν την εποχή του μεσοπολέμου οι νεόνυμφοι... στην πόλη μας.

Γνωστά τα ονόματα αποστολέως και παραλήπτριας. Μια αφιέρωση που φανερώνει τον δεσμό μαθήτριας και δασκάλας. Αντιγράφο: «Τη αγαπητή μου Διδασκαλίση Κυρίαν Ευτέρπην Ζαφειριάδου, τεκμήριον αγάπης και αναμνήσεων. Γαλήνη Πασχάλη, Δεδέαγατς τη 12 Ιουλίου 1920»

ΕΠΙΛΟΓΕΣ από τον Τύπο της Αλεξανδρούπολης

ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΘΡΑΚΗ

08.10.2016 Απολιθωμένο δάσος σε άριστη κατάσταση βρέθηκε στη Ροδόπη Βρίσκεται στην ευρύτερη περιοχή του Εθνικού Πάρκου οροσειράς Ροδόπης. Ίσως είναι παλαιότερο και της Λέσβου. Διάσπαρτος μεγάλος αριθμός απολιθωμένων κορμών δένδρων και φυλλωμάτων.

19.10.2016 Βουβή πολιορκία της Ελληνικής κοινωνίας Η αλλοίωση του ελληνικού πληθυσμού της χώρας προχωρεί. Με την εγγραφή των παιδιών με Ισλαμική προέλευση στα Δημοτικά Σχολεία δημιουργούνται οι προϋποθέσεις για χορήγηση της Ελληνικής ιθαγένειας.

20.10.2016 Συγχαρητήρια στην Παιδική Νεανική χορωδία Σαμοθράκης «Αρμονίας Γένεσις» Η χορωδία απέσπασε ένα από τα έξι χρυσά βραβεία που απονεμήθηκαν, ενώ διαγωνίσθηκε μεταξύ 24 χορωδιών από πέντε διαφορετικές χώρες του κόσμου: τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, την Κύπρο, τη Ρουμανία, την Τουρκία, τις ΗΠΑ και την Ελλάδα. Η χορωδία διαγωνίσθηκε στην κατηγορία "Παραδοσιακό Τραγούδι" παρουσιάζοντας μουσικά κομμάτια από τις καταγραφές του Νικολάου Φαρδύ. Συγχαρητήρια στα παιδιά και στη μαέστρο Παναγιώτα Τηγαούρια.

21.10.2016 Επενδύσεις στα αρωματικά φυτά μέσω κοινοτικών προγραμμάτων Παρουσία του Υπουργού Αργοτικής Ανάπτυξης Βαγγέλης Αποστόλου πραγματοποιήθηκε η δεύτερη συνεδρίαση της ομάδας εργασίας για τη χάραξη εθνικής στρατηγικής στον τομέα των αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών, με στόχο να αξιοποιηθούν από τους ενδιαφερόμενους τα χρηματοδοτικά εργαλεία

του ΠΑΑ 2014-2020 αλλά και δράσεις του ΕΣΠΑ.

25.10.2016 11η πανελλήνια γιορτή μανιταριών στο Εθνικό Πάρκο Οροσειράς Ροδόπης Ο Φορέας Διαχείρισης Οροσειράς Ροδόπης και οι Μανιταρόφιλοι Αν. Μακεδονίας και Θράκης σας προσκαλούν στην 11η γιορτή μανιταριών, στον Οικισμό Φιλοξενίας του ΚΠΕ Παρανεστίου στο Μεσοχώρι Παρανεστίου, στις 28, 29 και 30 Οκτωβρίου.

26.10.2016 Το «Παγκάκι της φιλίας» στο 10ο Δημοτικό Σχολείο Αλεξανδρούπολης Το «Παγκάκι της φιλίας» δημιουργήθηκε στο πλαίσιο του πρότυπου Εκπαιδευτικού Προγράμματος που υλοποιείται και φέτος στο 10ο Δημοτικό Σχολείο της Αλεξανδρούπολης, το «Ανοιχτό Σχολείο», με στόχο την πρόληψη φαινομένων βίας, ενδοσχολικού εκφοβισμού και κοινωνικής απομόνωσης. Στο «παγκάκι» θα μπορεί να κάθεται όποιο παιδί νιώθει μόνο του, ώστε να ειδοποιεί με αυτόν τον τρόπο τα άλλα παιδιά να παίξουν μαζί του και να το βοηθήσουν να ξεπεράσει τα προβλήματά του.

27.10.2016 Βέλγος φιλέλληνας βάζει πετρέλαιο σε σχολεία της Θράκης Ο 64χρονος Βέλγος Τζιμι Τζαμάρ, μόνιμος κάτοικος Βρυξελλών, επικεφαλής του γραφείου της Επιτροπής του Βελγίου, τα τελευταία τέσσερα χρόνια οργανώνει την πρωτοβουλία «12 ώρες για την Ελλάδα». Με τη βοήθεια και τη συμμετοχή τραγουδιστών και μουσικών συλλέγει

Επιμέλεια: Υβόννη Δαΐδου

χρήματα που προορίζονται για τη θέρμανση των σχολείων στον Έβρο και στους υπόλοιπους νομούς της Θράκης.

03.11.2016 Οι Φέρες μπαίνουν στην τηλεθέρμανση Από τα μηχανήματα συμπίεσης Φυσικού Αερίου, του αγωγού TAP, θα μεταφέρεται το θερμό νερό στους πέντε οικισμούς των Φερών. Ο Δήμος Αλεξανδρούπολης αναδεικνύεται πρωτοπόρος στον τομέα της ενέργειας και γεωθερμίας.

09.11.2016 Ανοίγει τις πύλες το Ελληνικό Ινστιτούτο Θρακικών Μελετών Παρουσία του Προέδρου της Ελληνικής Δημοκρατίας κ. Προκόπη Παυλόπουλου, θα γίνουν στις 12 Νοεμβρίου 2016 τα εγκαίνια στην Αλεξανδρούπολη. Δημιουργείται ανάχωμα απέναντι στις ιστορικές αναλήθειες περί Αρχαίας Θράκης. Το Ινστιτούτο θα στεγασθεί στον Μύλο Μασούρα.

11.11.2016 Είναι προσοδοφόρα η καλλιέργεια μανιταριών Εκδήλωση στις Καστανιές πραγματοποιεί, στις 15 Νοεμβρίου 2016, η Σχολή Γεωπονίας-Δασολογίας του ΔΠΘ, σε

Μεταξύ άλλων, ο 64χρονος Βέλγος προμήθευσε με πετρέλαιο θέρμανσης το 10ο Δημοτικό Σχολείο Φερών Έβρου και το Γυμνάσιο Λύκειο Σαμοθράκης

συνεργασία με τον Δήμο και την ΕΑΣ Ορεστιάδος.

12.11.2016 Ο μεταξοσκώληκας επιστρέφει στο Σουφλι Σήμερα είναι ακόμα ζωντανή η τεχνογνωσία για την εκτροφή του μεταξοσκώληκα, υπάρχουν μωρίες στη χώρα, αλλά η παραγωγή είναι υποτυπώδης. Όμως η ζήτηση για μετάξι μεγαλώνει διεθνώς. Πρέπει να δημιουργηθεί και Σχολή μαθητείας για το μετάξι. Ανάγκη βελτίωσης των εκτρεφόμενων ποικιλιών.

25.11.2016 Τα Ελληνικά ως ξένη γλώσσα επιλογής θα διδάσκονται από την 1η Ιανουαρίου 2017 στα σχολεία της Ρωσίας. Τη σχετική απόφαση και την έγκριση των εκπαιδευτικών εγχειριδίων υπέγραψε η Ρωσίδα Υπουργός Παιδείας Όλγα Βασιλιεβα, στις 10 Νοεμβρίου.

ΓΝΩΜΗ

04.10.2016 Θλίψη και προβληματισμό προκαλούν τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ και για το 2015. 2.500 περισσότεροι θάνατοι από τις γεννήσεις στην Περιφέρεια ΑΜΘ. Σημαντική αύξηση στα σύμφωνα συμβίωσης. Περισσότεροι οι πολιτικοί από τους θρησκευτικούς γάμους.

07.10.2016 Ενθαρρυντικά είναι τα στοιχεία της ΔΙΑΜΑΘ για την ανακύκλωση στην Περιφέρεια Αν. Μακεδονίας και Θράκης. 20.000 τόνοι υλικών από τους μπλε κάδους ανακυκλώθηκαν σε 1,5 χρόνο. Στην Περιφέρεια ΑΜΘ συλλέγονται κάθε μήνα περίπου 1.080 τόνοι.

08.10.2016 Ήρθαν οι Κινέζοι με προοπτική επενδύσεων! Μνημόνιο συνεννόησης συνυπέγραψε ο Οργανισμός Λιμένος Αλεξανδρούπολης με τον μεγάλο επενδυτικό όμιλο της Κίνας SinoFortune και την βρετανική Navision Capital Partners. Συζητήθηκαν οι προοπτικές συνεργασίας των δύο πλευρών με φόντο το λιμάνι.

11.10.2016 Το εργοστάσιο της ΕΒΖ στην Ορεστιάδα άναψε το καμίνι του. Αναμένεται να λειτουργήσει για περίπου τρεις εβδομάδες και θα δουλέψουν τουλάχιστον 350 εργαζόμενοι. Την υπογραφή συμφωνίας στρατηγικής συνεργασίας με έναν από τους μεγαλύτερους εμπόρους ζάχαρης του κόσμου την ED & F MAN ανακοίνωσε ο Όμιλος της Ελληνικής Βιομηχανίας Ζάχαρης.

19.10.2016 ΓΕΩΘΕΡΜΙΑ: «Κοχλάζει» το επενδυτικό ενδιαφέρον για τα πεδία της Θράκης Στο βεβαιωμένο θερμικό πεδίο του Αρίστηνου, σε εξέλιξη βρίσκονται τα έργα υποδομών από τον Δήμο Αλεξανδρούπολης, όπου έχει ανοιχθεί νέα γεώτρηση με πολύ καλά στοιχεία. Σε λιγότερο από έναν μήνα αναμένεται να προκηρυχθεί ο διαγωνισμός για το βεβαιωμένο γεωθερμικό πεδίο της Νέας Κεσσάνης Ξάνθης.

20.10.2016 650.000 ευρώ για τον εξοπλισμό του νέου γηροκομείου της Μητρόπολης η κατασκευή του οποίου ολοκληρώθηκε πρόσφατα, δίπλα στον Άγιο Κυπριανό. Έτσι αποφασίστηκε να διαθέσει η Περιφέρεια το ανωτέρω ποσό προκειμένου να εξοπλιστεί και να λειτουργήσει το γηροκομείο το συντομότερο δυνατόν.

26.10.2016 Ο Πόρος Φερών βραβεύθηκε ως «Ευρωπαϊκό χωριό των πελαργών», παίρνοντας το ασημένιο βραβείο στα «Best City Awards 2016», ενότητα liveable City, στην κατηγορία Τουρισμός.

11.11.2016 Απαιτείται η κατεπείγουσα εφαρμογή μιας δημογραφικής πολιτικής «Σιωπηρή Άλωση»: Ένα νέο βιβλίο για το Δημογραφικό και το Μεταναστευτικό πρόβλημα της Ελλάδας παρουσιάζεται αύριο στην Αλεξανδρούπολη. Συγ-

γραφάας ο Αναστάσιος Λαυρέντζος.

02.12.2016 Η Αλεξανδρούπολη καλωσορίζει τα Χριστούγεννα Την Κυριακή 4 Δεκεμβρίου ανοίγει τις πύλες του για 5η φορά το «πάρκο των Χριστουγέννων» (Πάρκο Ανεξαρτησίας). Θα υπάρχουν εορταστικές εκδηλώσεις για όλα τα γούστα και δεκάδες δραστηριότητες για παιδιά. Από εφέτος θα λειτουργεί και μικρό τραινάκι που θα κάνει τον γύρο της πόλης με αφετηρία και τέρμα το πάρκο.

03.12.2016 Νέο πλοίο στη γραμμή Αλεξανδρούπολη-Σαμοθράκη Το πλοίο, δυναμικότητας 200 θέσεων, θα εκτελεί το δρομολόγιο, σε καθημερινή βάση, σε 50 έως 60 λεπτά.

06.12.2016 8,6 εκ. ευρώ φέρνει ο Άγιος Βασίλης για την Αλεξανδρούπολη. Την καλύτερη πρόταση μεταξύ 6 δήμων της ΑΜΘ είχε η πρωτεύουσα του Έβρου, η οποία απέσπασε την πολυπόθητη χρηματοδότηση από το ΕΣΠΑ. Θα χρησιμοποιηθεί για ανάπλαση της παραλιακής, αξιοποίηση αποθηκών του ΟΣΕ και άλλα σημαντικά έργα.

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ Δ. ΜΑΝΤΖΟΥΝΗΣ

ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΣ ΟΦΘΑΛΜΙΑΤΡΟΣ
ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΣ ΟΦΘΑΛΜ/ΚΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΕΛ.ΑΣ.

Λ. ΜΕΣΟΓΕΙΩΝ & ΚΡΙΜΑΙΑΣ 2 (γωνία) 3ος όροφος
115 26 ΑΘΗΝΑ (πλυσίον Μετρό Κατεχάκη)
e-mail: arismantzounis@gmail.com
ΤΗΛ. 210 6998223, 210 6997766
FAX: 210 6997765 κιν. 6948 275909

ΧΡΗΣΤΟΣ ΚΑΡΑΜΠΑΛΗΣ

ΟΡΘΟΠΕΔΙΚΟΣ ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΣ

Γ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ 43 (πρώην Ανθέων.) 2ος όροφος
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
ΤΗΛ.: 2310 228928 κιν. 6974018900
e-mail: cvkortho@gmail.com

ΧΡΗΣΤΟΣ Γ. ΠΑΠΑΧΡΗΣΤΟΥ

ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΣ ΟΥΡΟΛΟΓΟΣ - ΑΝΔΡΟΛΟΓΟΣ
Δ/ΝΤΗΣ ΟΥΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΕΛ.ΑΣ.

Λ. ΜΕΣΟΓΕΙΩΝ & ΚΡΙΜΑΙΑΣ 2 (γωνία) 3ος όροφος
115 26 ΑΘΗΝΑ (έναντι Μετρό Κατεχάκη)
ΤΗΛ. 210 6998220 FAX: 210 6997765
κιν. 6948 274048
e-mail: chspap@yahoo.gr

THEODOR GIASSEMAKIS

PROJECT & CONSTRUCTION CONSULTANT

11, LEMBESSI STR, 117 42 ATHENS
TEL. (+30) 210 9231 346
Fax: (+30) 210 9231 392
Mob.: 6944 189 360
E-mail: mgias@tee.gr

ΠΟΛΥΖΩΗΣ ΜΑΚΡΑΣ του ΑΓΓΕΛΟΥ

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΣ ΙΑΤΡΟΣ
ΕΝΔΟΚΡΙΝΟΛΟΓΟΣ

ΓΟΥΝΑΡΗ 176 ΑΝΩ ΓΛΥΦΑΔΑ 166 74
ΤΗΛ. 210 9646 995 κιν. 6944 549 654
E-mail: makras@internet.gr

ΤΕΧΝΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΑΦΩΝ ΧΟΛΟΓΟΥΝΗ

ΜΕΛΕΤΕΣ - ΕΠΙΒΛΕΨΕΙΣ - ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ

ΧΟΛΟΓΟΥΝΗΣ ΟΔ. ΔΗΜΗΤΡΗΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ

ΕΚΑΤΗΣ 14 ΚΥΨΕΛΗ 113 64
ΤΗΛ. 210 6142790 - 210 6140618
FAX: 210 8055638
e-mail: holojun1@otenet.gr

ΕΛΕΝΗ Φ. ΜΑΛΑΜΑ

MSc - ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

ΜΑΖΑΡΑΚΗ 24Α (1ος όρ.) 68100 ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗ
ΤΗΛ. / FAX: 25510 84503 κιν. 6973386595

ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ**ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΜΙΧΑΗΛ ΓΑΛΕΤΖΑ**

ΔΙΚΗΓΟΡΟΥ ΠΑΡ' ΑΡΕΙΩ ΠΑΓΩ
ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΩΝ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 56 (4ος όρ.) 106 78 ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ. 210 3831737 - 210 3803803
FAX: 210 3301910 κιν. 6977349339
e-mail: galetzas.e@dsa.gr

ΑΛΕΞΙΟΣ Ι. ΞΕΝΙΤΙΔΗΣ

ΜΑΙΕΥΤΗΡΑΣ ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΣ ΓΥΝΑΙΚΟΛΟΓΟΣ

Ειδικευθείς στην Εμβρυομητρική Ιατρική
στο *Kings College Hospital Λονδίνου*
Πιστοποιημένος από το *Fetal Medicine Foundation*

- ΑΥΧΕΝΙΚΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ • Β' ΕΠΙΠΕΔΟΥ
- ΥΠΕΡΗΧΟΚΑΡΔΙΟΓΡΑΦΙΑ
- ΕΠΕΜΒΑΤΙΚΗ ΔΙΑΓΝΩΣΗ

Τσιμισκή - Φαλήρου 16 1ος όροφος Αλεξανδρούπολη
ΤΗΛ. 25510 88047 FAX: 25510 88657
κιν. 6955 69 79 77

ΜΑΡΙΑΝΘΗ Θ. ΚΑΡΑΠΙΠΕΡΗ

ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΓΡΑΦΟΣ

ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΥ 9 ΑΘΗΝΑ 106 78
ΤΗΛ. 210 3813 997, 3813 977
Fax: 210 2813 897

ΕΙΡΗΝΗ Σ. ΓΡΑΜΜΑΤΟΠΟΥΛΟΥ

ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

ΜΑΡΑΣΛΗ 21 ΑΘΗΝΑ 106 76
ΤΗΛ. 210 7215 546 FAX: 210 7215 622
κιν. 6932 243 736
e-mail: igrammatopoulou@gvm-law.gr

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Β. ΣΚΑΒΔΗΣ

ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΣ - ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΟΣ

Λ. ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ 270 (3ος όροφος)
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗ
ΤΗΛ. 25510 25239 κιν. 6943 165 675
e-mail: skavdis@yahoo.gr

ΓΚΑΡΔΙΑΚΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ

ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΟΣ

Λ. ΚΗΦΗΣΙΑΣ 225-227
ΤΗΛ. 6977 338808

Dr ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΤ. ΧΑΡΙΤΟΥΔΗΣ

ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΣ ΟΦΘΑΛΜΙΑΤΡΟΣ

ΕΡΜΟΥ 75 (ΜΕ ΑΓΙΑΣ ΣΟΦΙΑΣ) ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ΤΗΛ. 2310 221972

e-mail: haritoudis@gmail.com
google+οφθαλμολογικό ιατρείο στην ερμού

ΑΛΕΥΡΙ

ΓΙΑ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΧΡΗΣΕΙΣ

ΑΠΟ ΣΤΑΡΙΑ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΨΥΧΑΓΩΓΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΙΤΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΣΥΓΓΡΟΥ 137 (5ος όροφος) - Τ.Κ. 171 21 Ν. ΣΜΥΡΝΗ - ΤΗΛ. 210 3215354